

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI
SAYISAL YÖNTEMLER BİLİM DALI

**ÜNİVERSİTELERE GİRİŞ SINAVLARINA HAZIRLANAN
ÖĞRENCİLERİN SOSYO-EKONOMİK YAPILARININ
İSTATİSTİKSEL ANALİZİ**

Yüksek Lisans Tezi

ESRA ÖZGÜR

İstanbul, 2008

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI
SAYISAL YÖNTEMLER BİLİM DALI

**ÜNİVERSİTELERE GİRİŞ SINAVLARINA HAZIRLANAN
ÖĞRENCİLERİN SOSYO-EKONOMİK YAPILARININ
İSTATİSTİKSEL ANALİZİ**

Yüksek Lisans Tezi

ESRA ÖZGÜR

DANIŞMAN: Yrd. Doç. Dr. HAKAN YILDIRIM

İstanbul,2008

Marmara Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Tez Onay Belgesi

İŞLETME Anabilim Dalı SAYISAL YÖNTEMLER Bilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi ESRA ÖZGÜR nın ÜNİVERSİTE GİRİŞ SINAVLARINA HAZIRLANAN ÖĞRENCİLERİN SOSYO-EKONOMİK YAPILARININ İSTATİSTİKSEL ANALİZİ adlı tez çalışması ,Enstitümüz Yönetim Kurulunun 16.04.2008 tarih ve 2008-6/18 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından oybirliği/oyçokluğu ile Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Öğretim Üyesi Adı Soyadı

İmzası

Tez Savunma Tarihi : 06.05.2008

1) Tez Danışmanı : YRD. DOÇ.DR. HAKAN YILDIRIM

2) Jüri Üyesi : YRD. DOÇ.DR. ELİF MAKBULE ÇEKİCİ

3) Jüri Üyesi : DOÇ. DR. AHMET YILMAZ



GENEL BİLGİLER

İsim ve Soyadı	: Esra Özgür
Anabilim Dalı	: İşletme
Programı	: Sayısal Yöntemler
Tez Danışmanı	: Yrd. Doç. Dr. Hakan Yıldırım
Tez Türü ve Tarihi	: Yüksek Lisans – Mayıs 2008
Anahtar Kelimeler	: Eğitimde Başarıyı Etkileyen Faktörler, Ailelerin Sosyo-ekonomik Durumlarının Öğrencilerin Başarısındaki Rolü, Üniversitelere Giriş Sınavlarında Başarı

ÖZET

ÜNİVERSİTELERE GİRİŞ SINAVLARINA HAZIRLANAN ÖĞRENCİLERİN SOSYO-EKONOMİK YAPILARININ İSTATİSTİKSEL ANALİZİ

Ailelerinin sosyo-ekonomik yapılarının öğrencilerin başarıları üzerindeki etkileri kabul edilen bir gerçektir. Ailelerin gelir düzeyleri ve meslekleri değiştikçe çocuklarına sağladıkları eğitim olanakları ve yaşam koşulları da değişecektir. Çocuğun yetişmiş olduğu aile yapısının ise (anne ve babalarının sağ ya da ölü olmaları boşanmış ya da birlikte olmaları) onların o dönemdeki ve gelecekteki yaşam biçimini etkileyecek değişimlere neden olacaktır. Tüm bunlar, üniversite adaylarının bu sınava farklı imkân ve olanaklarda hazırlanmalarına yol açmış, bu da sınav sonuç puanlarını etkilemiştir. Öğrencilerin katıldıkları sosyal aktiviteler ve dershanelerde katıldıkları deneme sınavları ise sonrasında öğrencilerin derslerine olan motivasyonlarında değişikliklere yol açmış bu da öğrencilerin başarısını etkilemiştir. Bu çalışmada bunlar bölüm 1 de teorik olarak anlatılmış, bölüm 2 de de yapılan anket çalışmalarıyla elde edilen verilerle istatistiksel sına teknikleri kullanılarak ortaya konmaya çalışılmıştır.

ÖNSÖZ

Daha iyi bir gelecek için, bu günkü ve gelecek nesillerdeki öğrencilerin daha iyi bir eğitim almaları adına çalışmalar yapmak tüm eğitimcilerin görevidir. Bana bu çalışmam esnasında görüş ve yönlendirmeleriyle katkıda bulunan değerli hocam Yrd. Doç. Hakan Yıldırım'a, anket çalışmalarıyla destek sağlayan Kültür Dershanelerine, Bakırköy Gökşen Dershanelerine, Atışalanı Lisesine ve anket çalışmaları sırasında kişisel bilgilerini bizimle paylaşan sevgili öğrencilerime sonsuz teşekkürlerimi sunar, çalışmamın tüm ilgililere yararlı olmasını dilerim.

İstanbul,2008

Esra Özgür

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No.
TABLO LİSTESİ	IV
ŞEKİL LİSTESİ	VIII
KISALTMALAR	X
1.GİRİŞ	1
 BÖLÜM 1: EĞİTİMDE BAŞARIYI ETKİLEYEN FAKTÖRLER	
1.1. Eğitim.....	3
1.2. Öğrencilerin Sınavlardaki Başarısını Etkileyen Faktörler.....	4
1.2.1. Hedeflenen Kalite Güvencesi İle Sağlanan Faydalar....	10
1.2.2 Eğitimde Toplam Kalite Yönetimine İlişkin Görüşler.....	14
 BÖLÜM 2: UYGULAMA	
Araştırmanın Amacı.....	19
Araştırmanın Yöntemi.....	19
Araştırmada Elde Edilen Bulgular.....	20
2.1. Üniversite Adaylarının Sosyo-Ekonomik Yapılarının Tanımlayıcı İstatistiksel Çalışmalarla İncelenmesi.....	20

2.2. Lise Öğrencilerinin Sosyo-ekonomik Durumlarının Sınıflarına Göre İncelenmesi.....	31
2.2.1. Lise Öğrencilerinin Sınıflarıyla Okul veya Dershaneye Gitme Amaçları Arasındaki İlişkinin Grafiklerle Analizi...	31
2.2.2. Lise Öğrencilerinin Sınıflarıyla Yaşadıkları Sorunlar Arasındaki İlişkinin Grafiklerle Analizi.....	34
2.2.3. Lise Öğrencilerinin Sınıflarıyla Üniversite İle İlgili Düşünceleri Arasındaki İlişkinin Grafiklerle Analizi.....	36
2.2.4. Üniversite Adaylarının, Üniversiteye Girebilmek İçin Nelerin Yapılması Gerektiğine Dair Düşüncelerinin Grafiklerle Analizi.....	40
2.2.5. Lise Öğrencilerinin, Üniversitelere Giriş Sınav Sistemi İle İlgili Düşünceleri İle Öğrencilerin Sınıfları Arasındaki İlişkinin Grafiklerle Analizi.....	47
2.2.6. Lise Öğrencilerinin, Sosyal Aktivitelere Ayırdıkları Zaman İle Öğrencilerin Sınıfları Arasındaki İlişkinin Grafiklerle Analizi.....	52
2.2.7. Lise Öğrencilerinin Katıldıkları Sosyal Aktivitelerin Ders Çalışma Motivasyonları Üzerindeki Etkileriyle, Öğrencilerin Sınıfları Arasındaki İlişkinin Grafiklerle Analizi.....	57
2.3. Liseyi Bitirmiş Üniversite Adaylarının Sosyo-Ekonomik Durumlarının İncelenmesi.....	58
2.4. Üniversite Adaylarının Başarılarını Etkileyen Faktörler.....	62
2.4.1. Üniversite Sınavına Özel Ders Alarak yâda Dershaneye Giderek Hazırlanmanın Öğrencilerin ÖSYS deki Başarısı Üzerindeki Etkilerinin Ki-Kare Bağımsızlık Sınaması ve Anova ile İncelenmesi.....	62
2.4.2. Özel Ders, Öğrencilere Üniversite Sınavını Kazandırır mı?	68
2.4.3. Üniversite Sınavlarına Dershaneye Giderek Hazırlanan Öğrencilerin, Dershanede Yapılan Deneme Sınavı Sonuçlarıyla ÖSYS Sonuçları Arasındaki İlişki.....	68
2.4.4. Öğrencilerin Mezun Oldukları Lisenin Türüyle ÖSYS Puanları Arasındaki İlişki.....	70

2.4.5. Üniversite Sınavlarına Hazırlanan Öğrencilerin Eğitim Gördükleri Lisedeki Başarı Durumlarıyla ÖSYS Puanları Arasındaki İlişki.....	74
2.4.6. Üniversite Sınavlarına Hazırlanan Öğrencilerin Aile Yapılarıyla Başarı Durumları Arasındaki İlişki.....	76
2.4.7. Üniversite Sınavlarına Hazırlanan Öğrencilerin, Anne ve Babalarının Eğitim Durumlarıyla Başarıları Arasındaki İlişki.....	77
2.4.8. Üniversite Sınavlarına Hazırlanan Öğrencilerin, Ailelerinin Aylık Gelirleriyle Başarıları Arasındaki İlişki...	80
2.4.9. Üniversite Adaylarının Başarı Durumlarını Etkileyebilecek Diğer Faktörler.....	81
2.4.9.1. Üniversite Sınavlarına Hazırlanan Öğrencilerin Sosyal Aktivitelere Ayırdıkları Süre İle Başarı Durumları Arasındaki İlişki.....	86
2.4.9.2. Üniversite Sınavlarına Hazırlanan Öğrencilerin Televizyon İzleyerek Geçirdikleri Süre İle Başarı Durumları Arasındaki İlişki.....	87
2.4.9.3. Üniversite Adaylarının Üniversiteye Bakış Açıları İle Başarı Durumları Arasındaki İlişki.....	88
2.4.9.4. Dershanelerde Yapılan Deneme Sınavlarının Üniversite Adaylarının Ders Çalışma Verimliliği Üzerindeki Etkileriyle, Öğrencilerin Başarı Durumları Arasındaki İlişki.....	90
SONUÇ.....	92
EKLER.....	95
KAYNAKÇA.....	103

TABLO LİSTESİ

	Sayfa No.
Tablo 1.1 : Öğrencilerin Başarısızlıklarının Nedenleri.....	6
Tablo 1.2 : Öğrencilerin Başarı Durumlarıyla Ailelerinin Eğitim Durumları Arasındaki İlişki.....	7
Tablo 1.3 : Öğrencilerin Başarı Durumlarıyla Babalarının Meslekleri Arasındaki İlişki.....	8
Tablo 1.4 : Öğrencilerin Başarı Durumlarıyla Ailelerinin Ekonomik Durumları Arasındaki İlişki.....	8
Tablo 1.5 : Öğrencilerin Eğitim Gördükleri Okullarda Karşılaşabilecekleri Bazı Olumsuz Davranışlar.....	9
Tablo 2.1 : Birinci anket Çalışmasının Uygulandığı Öğrencilerin Sayı Ve Özellikleri.....	19
Tablo 2.2 : İkinci anket Çalışmasının Uygulandığı Öğrencilerin Sayı Ve Özellikleri.....	20
Birinci Anket Çalışmasında Elde Edilen Sonuçlar	
Tablo 2.3 : Cinsiyet.....	20
Tablo 2.4 : Öğrencinin Babasının Eğitim Durumu.....	21
Tablo 2.5 : Öğrencinin Annesinin Eğitim Durumu.....	21
Tablo 2.6 : Öğrencinin Babasının Mesleği.....	21
Tablo 2.7 : Öğrencinin Annesinin Mesleği.....	22
Tablo 2.8 : Öğrencinin Aile Yapısı.....	22
Tablo 2.9 : Öğrencinin Kendisiyle Birlikte Toplam Kardeş Sayısı.....	22
Tablo 2.10 : Öğrencinin Evinde Yaşayan Toplam Kişi Sayısı.....	23
Tablo 2.11 : Öğrencinin Evindeki Oda Sayısı	23

Tablo 2.12 : Öğrencinin Evinde Kendisine Ait Bir Odanın Varlığı.....	23
Tablo 2.13 : Öğrencinin Ailesinin Aylık Gelirinin Tamamı.....	24
Tablo 2.14 : Öğrencinin Tüm İhtiyaçları Karşılandıktan Sonra Ayrıca Aldığı Haftalık Harçlık Miktarı.....	24
Tablo 2.15 : Öğrencinin Halen Okumakta Olduğu ya da Mezun Olduğu Lisenin Türü	25
Tablo 2.16 : Öğrencinin Halen Okumakta Olduğu ya da Mezun Olduğu Lisedeki Başarı Notu.....	25
Tablo 2.17 : Öğrencinin Eğitim Gördüğü Lisedeki Eğitimin Kalitesini Değerlendirme Şekli.....	26
Tablo 2.18 : Öğrencinin Bu Öğretim Yılında Herhangi Bir Dershaneye Devam Edip Etmediği.....	26
Tablo 2.19 : Dershaneye Giden Öğrencilerin, Dershanede Almış Oldukları Eğitimin Kalitesini Değerlendirme Şekli.....	26
Tablo 2.20 : Dershaneye Giden Öğrencilerin Dershanedeki Deneme Sınavlarından Almış Oldukları Puan Aralıkları.....	27
Tablo 2.21 : Dershanedeki Deneme Sınavlarının Öğrencilerin Ders Çalışmasındaki Verimliliği Üzerindeki Etkileri.....	27
Tablo 2.22 : Dershane Haricinde Özel Ders Almaya Duyulan İhtiyaç.....	27
Tablo 2.23 : Bir Dershane ya da Okulun Öğrenciler İçin Ne İfade Ettiği	28
Tablo 2.24 : Öğrencilerin Üniversiteye Hazırlanırken Yaşadıkları Sorunlar.....	28
Tablo 2.25 : Öğrenciler İçin Üniversitenin Ne İfade Ettiği:.....	29
Tablo 2.26 : Öğrencilerin Üniversiteye girebilmek için Nelerin Yapılması Gerektiğine Dair Düşünceleri	29
Tablo 2.27 : Öğrencilerin Üniversitelere Giriş Sınav Sistemi İle İlgili Görüşleri.....	30
Tablo 2.28 : Öğrencilerin Boş Zamanlarını Değerlendirirken Bazı Sosyal Aktivitelere Ayırdıkları Zamanlar:	30
Tablo 2.29 : Bir Sosyal Aktivitenin Öğrencilerin Dersleri Üzerindeki Motivasyonlarına Olan Etkileri.....	31
İkinci Anket Çalışmasında Elde Edilen Sonuçlar	
Tablo 2.30 : Cinsiyet.....	58
Tablo 2.31 : Öğrencinin Ailesinin Aylık Gelirinin Tamamı	58

Tablo 2.32 : Öğrencinin Halen Okumakta Olduğu ya da Mezun Olduğu Lisenin Türü:.....	59
Tablo 2.33 : Öğrencinin Halen Okumakta Olduğu ya da Mezun Olduğu Lisedeki Alanı:.....	59
Tablo 2.34 : Öğrencinin Halen Okumakta Olduğu yada Mezun Olduğu Lisedeki Başarı Notu	59
Tablo 2.35 : Öğrencinin Bu Öğretim Yılında Herhangi Bir Dershaneye Devam Edip Etmediği:.....	60
Tablo 2.36 : Dershaneye Giden Öğrencilerin, Dershanedeki Deneme Sınavlarından Almış Oldukları Ham Puan Aralıkları.....	60
Tablo 2.37 : Öğrencilerin 2007 ÖSYS Sınavından Almış Oldukları Ham Puan Aralıkları	60
Tablo 2.38 : 2007 ÖSYS de Öğrencilere Okuldan Eklenen Ek Puanların Aralıkları	61
Tablo 2.39 : Dershane Haricinde Özel Ders Almaya Duyulan İhtiyaç	61
Tablo 2.40 : Öğrencilerin ÖSYS' ye Hazırlanma Şekilleri İle İlgili Gözlenen Değerler Tablosu	62
Tablo 2.41 : Öğrencilerin ÖSYS' ye Hazırlanma Şekilleri İle İlgili Beklenen Değerler Tablosu	63
Tablo 2.42 : Öğrencilerin ÖSYS' ye Hazırlanma Şekilleri İle İlgili Gözlenen Değerler Tablosu	64
Tablo 2.43 : Öğrencilerin ÖSYS' ye Hazırlanma Şekilleri İle İlgili Anova Tablosu	65
Tablo 2.44 : Öğrencilerin ÖSYS' ye Hazırlanma Şekilleri İle İlgili Oluşturulan Grupların Ortalama ve Varyansları.....	67
Tablo 2.45 : Öğrencilerin ÖSYS' ve Dershane Denmelerindeki Puanları İle İlgili Gözlenen Değerler Tablosu	69
Tablo 2.46 : Öğrencilerin ÖSYS' ve Dershane Denmelerindeki Puanları İle İlgili Beklenen Değerler Tablosu	69
Tablo 2.47 : Öğrencilerin Mezun Oldukları Lisenin Türüyle ÖSYS Puanları Arasındaki İlişki.....	70
Tablo 2.48 : Öğrencilerin Mezun Oldukları Lisenin Türüyle ÖSYS Puanları Arasındaki İlişkinin Anova Tablosu.....	72
Tablo 2.49 : Üniversite Adaylarının Lise Diploma Notlarıyla ÖSYS Puanları Arasındaki İlişki İçin Gözlenen Değerler Tablosu	74
Tablo 2.50 : Üniversite Adaylarının Lise Diploma Notlarıyla ÖSYS Puanları Arasındaki İlişki İçin Beklenen Değerler Tablosu	75

Tablo 2.51 : Öğrencilerin Aile Yapılarıyla Başarı Durumları Arasındaki İlişkinin Gözlenen Değerler Tablosu.....	76
Tablo 2.52 : Öğrencilerin Aile Yapılarıyla Başarı Durumları Arasındaki İlişkinin Beklenen Değerler Tablosu.....	77
Tablo 2.53 : Öğrencilerin, Babalarının Eğitim Durumlarıyla Başarı Durumları Arasındaki İlişkinin Gözlenen Değerler Tablosu	78
Tablo 2.54 : Öğrencilerin, Babalarının Eğitim Durumlarıyla Başarı Durumları Arasındaki İlişkinin Beklenen Değerler Tablosu..	78
Tablo 2.55 : Öğrencilerin, Annelerinin Eğitim Durumlarıyla Başarı Durumları Arasındaki İlişkinin Gözlenen Değerler Tablosu	79
Tablo 2.56 : Öğrencilerin, Annelerinin Eğitim Durumlarıyla Başarı Durumları Arasındaki İlişkinin Beklenen Değerler Tablosu..	80
Tablo 2.57 : Öğrencilerin, Ailelerinin Aylık Gelir Durumlarıyla Başarı Durumları Arasındaki İlişkinin Gözlenen Değerler Tablosu.	80
Tablo 2.58 : Öğrencilerin, Ailelerinin Aylık Gelir Durumlarıyla Başarı Durumları Arasındaki İlişkinin Beklenen Değerler Tablosu..	81
Tablo 2.59 : Ortak Varyanslara İlişkin İstatistikler.....	82
Tablo 2.60 : Açıklanan Toplam Varyansa İlişkin İstatistikler.....	83
Tablo 2.61 : Korelasyon Matrisi.....	83
Tablo 2.62 : Rotasyon Sonrası Korelasyon Matrisi.....	84
Tablo 2.63 : Faktörlere İlişkin Korelasyon Matrisi.....	84
Tablo 2.64 : Faktör Analizi Sonuçları.....	85
Tablo 2.65 : Öğrencilerin İnternette Geçirdikleri Süre İle Başarı Durumları Arasındaki İlişki.....	86
Tablo 2.66 : Öğrencilerin Televizyon İzleyerek Geçirdikleri Süre İle Başarı Durumları Arasındaki İlişki.....	88
Tablo 2.67 : Üniversite Adaylarının Üniversiteye Bakış Açılımları İle Başarı Durumları Arasındaki İlişki.....	89
Tablo 2.68 : Dershanelerde Yapılan Deneme Sınavlarının Üniversite Adaylarının Ders Çalışma Verimliliği Üzerindeki Etkileriyle, Öğrencilerin Başarı Durumları Arasındaki İlişki.....	90

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa No

Grafik 2.1 : Öğrencilerin 'Okula ve Dershaneye Kendi Geleceğim İçin Gidiyorum' Cümlesine Verdikleri Cevapların Öğrencilerin Sınıflarına Göre Dağılımı.....	32
Grafik 2.2 : Öğrencilerin Sınıflarıyla Yaşadıkları Sorunlar Arasındaki İlişki.....	34
Grafik 2.3 : Üniversiteyi Çevredekilerin İstekleri Olsun Diye Gidilen Bir Yer Olarak Gören Öğrenci Yüzdeleriyle, Öğrencilerin Eğitim Gördükleri Sınıflar Arasındaki İlişki.....	36
Grafik 2.4 : Üniversiteyi Ortamın Ve Sosyal Aktivitelerin Çok Yoğun Olduğu Bir Yer Olarak Gören Öğrencilerin Yüzdeleriyle, Öğrencilerin Eğitim Gördükleri Sınıflar Arasındaki İlişki	37
Grafik 2.5 : Üniversiteyi Diploma Sahibi Olmak İçin Gidilen Bir Yer Olarak Gören Öğrencilerin Yüzdeleri	38
Grafik 2.6 : Üniversiteyi İyi Bir Meslek Sahibi Olmak İçin Gidilen Bir Yer Olarak Gören Öğrencilerin Yüzdeleriyle, Öğrencilerin Eğitim Gördükleri Sınıflar Arasındaki İlişki	39
Grafik 2.7 : Üniversitelere Öğrenci Alınırken Sınav Yapılıp Yapılmamasına Dair Öğrencilerin Düşüncelerinin Yüzelere Dağılımı	40
Grafik 2.8 : Üniversite Sınavını Kazanabilmek İçin Dershaneye Gitmenin Şart Olduğunu Düşünen Öğrencilerin, Sınıflarına Göre Yüzelere Dağılımı	41
Grafik 2.9 : Üniversite Sınavını Kazanabilmek İçin Özel Ders Almanın Şart Olduğunu Düşünen Öğrencilerin, Sınıflarına Göre Yüzelere Dağılımı	43
Grafik 2.10 : Üniversite Sınavını Kazanabilmek İçin Lisede İyi Bir Eğitim Almanın Gerekli Olduğunu Düşünen Öğrencilerin Sınıflarına Göre Yüzelere Dağılımı.....	44

Grafik 2.11 : Üniversite Sınavını Kazanabilmek İçin Planlı Çalışmanın Yeterli Olduğunu Düşünen Öğrencilerin Sınıflarına Göre Yüzelere Dağılımı	45
Grafik 2.12 : Üniversite Sınavını Kazanabilmek İçin Ailede Üniversite Mezunu En Az Bir Kişinin Olması Gerektiğini Düşünen Öğrencilerin, Sınıflarına Göre Yüzelere Dağılımı	46
Grafik 2.13 : Lise 3 ve Mezun Grup Öğrencilerin ÖSYS Sistemi İle İlgili Düşüncelerinin Yüzelere Dağılımı.....	47
Grafik 2.14 : Lise 3 ve Mezun Grup Öğrencilerin ÖSYS Sistemi İle İlgili Düşüncelerinin Yüzelere Dağılımı.....	48
Grafik 2.15 : Lise 3 ve Mezun Grup Öğrencilerin ÖSYS Sistemi İle İlgili Düşüncelerinin Yüzelere Dağılımı.....	48
Grafik 2.16 : Lise 3 ve Mezun Grup Öğrencilerin ÖSYS Sistemi İle İlgili Düşüncelerinin Yüzelere Dağılımı.....	49
Grafik 2.17 : Lise 2, Lise 3 ve Mezun Grup Öğrencilerin ÖSYS Sistemi İle İlgili Düşüncelerinin Yüzelere Dağılımı.....	50
Grafik 2.18 : Öğrencilerin Bir Ayda Ortalama Kişi Başına Okumaya Ayırdığı Saatin Öğrencinin Bulunduğu Sınıfla İlişkisi.....	52
Grafik 2.19 : Öğrencilerin Bir Ayda Ortalama Kişi Başına TV Seyretmeye Ayırdığı Saatin Bulunduğu Sınıfla İlişkisi.....	53
Grafik 2.20 : Öğrencilerin Bir Ayda Ortalama Kişi Başına Spor Yapmaya Ayırdığı Saatin Bulunduğu Sınıfla İlişkisi.....	54
Grafik 2.21 : Öğrencilerin Bir Ayda Ortalama Kişi Başına Sinema ya da Tiyatroya Gitmek İçin Ayırdığı Saatin Öğrencinin Bulunduğu Sınıfla İlişkisi	55
Grafik 2.22 : Öğrencilerin Bir Ayda Ortalama Kişi Başına İnternet Başında Geçirdiği Saatin Öğrencinin Bulunduğu Sınıfla İlişkisi	56
Grafik 2.23 : Lise 1 Öğrencilerinin Herhangi Bir Sosyal Faaliyete Katıldıktan Sonra Ders Çalışma Motivasyonlarının Değişim Şekli Üzerine Düşünceleri	57

KISALTMALAR

ÖSYM: Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi

ÖSYS: Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı

TKY: Toplam Kalite Yönetimi

GİRİŞ

Eğitim, toplumun yaratıcı gücünü ve verimini arttıran, toplumda kişilere göre yetiştirme imkânı sağlayan, sosyal adalet ve fırsat eşitliği ilkelerini ve toplumsal çevrelerini tanıtan, bilinçli hareket etmek imkânlarını veren, refah ve mutluluk oranlarını arttıran en önemli sosyal bir hizmet olarak ifade edilebilir.

Eğitim, kalkınma çabasının gerçekleşmesi için gerekli nitelikte ve sayıda elemanların yetiştirilmesinde önemli bir etkidir. Bunun yanında iyi bir eğitim, insanın yaşam kalitesini yükseltir. Yaşadığımız bu çağda ferdin toplum içerisindeki sosyal statüsünü belirleyen gördüğü eğitimidir. Günümüzde fertlerin sosyal mobilite (hareketlilik) yoluyla toplum içerisinde bir tabakadan diğer tabakaya yükselmelerini de gördüğü eğitim sağlamaktadır.¹ Yaşadığımız çağ her alanda uzmanlaşmayı gerektirmekte uzmanlaşabilmenin yolu da kaliteli bir eğitimden geçmektedir. Mesleki gelişme ve yükselmenin sağlanmasında en önemli faktöründe eğitim olduğu kabul edilmektedir. Lisans ve lisansüstü düzeylerde eğitim görmek ve sahasında uzmanlaşmak, ferdin pazar değerini yükseltmektedir.²

Lisans düzeyinde eğitim görmeye yani yükseköğretime başlamak, kişiye daha büyük bir güven ve sorumluluk kazandırır. Çünkü yüksek öğretim aşamasında genç birey kendi kaderini kontrol etmek ve geleceği üzerinde etkili olmak konusunda daha büyük sorumluluk ve inisiyatif kazanır. Yükseköğretim kişiye bağımsız düşünme becerisini geliştirmek için yardımcı olur. Genç birey, problemleri kendisinin de çözebileceği konusunda güven kazanır.³

Ülkemizde yükseköğretim kurumlarına giriş, Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) tarafından düzenlenen seçme ve yerleştirme sınavlarında öğrencilerin aldıkları puanlar, ortaöğretim başarı puanları, yükseköğretim programlarını tercihleri ve bu programların kontenjanlarına göre yapılır.⁴ Geleceklerine yön veren bu sınava

¹ Tuncer Elmacioğlu, **Başarıda Aile Faktörü**, 8. Basım, İstanbul: Hayat Yayıncılık,2004, s.100

² Elmacioğlu, S.104

³ Psikolog Dr. Acar Baltaş, **Öğrenmede Ve Sınavlarda Üstün Başarı**, 23. Basım, İstanbul: Remzi Kitabevi, 2005, s.15

⁴ Milliyet Haber, Yüksek öğretim kurumlarına giriş, 2006, <http://egitim.milliyet.com.tr/Haber.aspx?HaberNo=3977> (15 Kasım 2007).

üniversite adayları bir yıl süresince hazırlanmakta; bu bir yıllık hazırlıklarını, ilk ve orta öğretimde öğrendikleri bilgilerle bütünleştirerek kendi zekâ ve becerilerini de kullanarak sınava girmektedirler. Şu anki ismiyle Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı (ÖSYS) olan bu sınavdan sonra da ÖSYM tarafından öğrencilerimiz; sınavda aldıkları puanlara, orta öğretim başarı puanlarına ve yaptıkları üniversite ve bölüm tercihlerine göre üniversitelere yerleştirilirler.

Bu sınava hazırlık aşamasındaki üniversite öğrencisi olma adayı konumundaki öğrenciler, ÖSYS sınavına hazırlanırken çeşitli yöntemlerden faydalanmaktadırlar. Ancak günümüzde sınavlardaki başarının öğrencilerden kaynaklanan nedenleri olduğu gibi onlardan kaynaklanmayan nedenleri de olabileceği kabul edilmektedir. Biz de buradan hareketle üniversite sınavlarına hazırlık aşamasındaki öğrencilerin, sosyo-ekonomik durumlarıyla (ebeveynlerinin meslek ve gelir grupları, eğitim düzeyleri; öğrencilerin aile yaşantıları), ÖSYS sınavına hazırlanırken hangi yöntemleri kullandıkları, bu yöntemlerin ne kadar başarılı olduğu, boş zamanlarını değerlendirirken hangi faaliyetlere ne kadar zaman ayırdıkları ve tüm bunların öğrencilerin başarı düzeylerine etkileri üzerine bir çalışma yaptık. Bu çalışmaları yaparken, 5 farklı bölgede ilki 930 ikincisi ise 182 adet üniversiteye hazırlanan öğrenciyle iki ayrı tarihte EK 1 ve EK 2 de örneği bulunan iki ayrı anket çalışması yapılmış ve bu anket sonuçlarından yola çıkarak gerekli istatistiksel hesaplamalar kullanılarak sonuçlar ortaya konmuştur.

Yaptığımız araştırmalar bize gösterdi ki, öğrencilerin üniversitelere giriş sınavlarındaki başarısının ya da başarısızlığının öğrenciden kaynaklanmayan nedenleri de vardır. Bölüm 1 de bunlar teorik olarak anlatılmış, Bölüm 2 de tanımlayıcı istatistik, uygulama kısmında da vardamalı istatistik kullanılarak anket verilerinden çıkarılabilecek teorik sonuçlar ortaya konmuş, bu sonuçların nedenleri gerek kendi yorumlarımızla gerekse çeşitli kaynaklardan faydalanılarak anlatılmıştır.

BÖLÜM I: EĞİTİMDE BAŞARIYI ETKİLEYEN FAKTÖRLER

1.1. EĞİTİM

Günümüzde küresel pazarda yoğun bir rekabet yaşanmaktadır. Bu rekabette iş dünyasının bekleyişlerini karşılayabilecek nitelikte öğrencilerin yetiştirilmesi giderek önem kazanmaktadır. Eğitim sistemi nitelikli mezunlar (çıkıtlar) vermede başarısız olursa, bu başarısızlığın faturasını ya işletmeler yeniden eğitim için milyarlar harcayarak ya da toplum, kalitesiz mal ve hizmetlere katlanarak ödeyecektir. Uzun yıllardan beri kamu kurum ve kuruluşları ile özel işletmeler istedikleri niteliklere sahip eleman bulmakta güçlüklerle karşılaşmaktadırlar. Yüksek öğretimden mezun olan gençlerin neredeyse üçte birinin işsiz kaldığı bir ülkede nitelikli eleman bulunamaması, eğitim kurumları hakkında kaygıların artmasına neden olmaktadır.⁵

Kalite üstatlarından Dr.Deming kaliteli mal ve hizmet üretiminde eğitimin anahtar bir rol oynadığını ifade etmektedir. Dünyada yaşanan değişime ayak uydurmanın en önemli koşullarından biri kaliteli eğitimidir.⁶

Belirli becerileri kazanmış, kendini işine adayan bir işgücüne sahip olmak isteniyorsa, kalite kavramı işletmelerden önce eğitim kurumlarında ele alınmalı ve tartışılmalıdır. Çünkü kaliteli bir ürün ve hizmet ancak iyi bir eğitim ile mümkündür. John Akers'sin ifadeleriyle "Eğer öğrencilerimiz bugün rekabet edemezlerse, yarın şirketler nasıl rekabet edeceklerdir."

Eğitim, ailede okulda ve yaşanan sosyal çevrede bütün hayat boyunca sürmekte ve edinilen tüm tecrübeleri kapsamaktadır. İdeal olan ailede, okulda ve sosyal çevredeki eğitimin tutarlı olması ve birbirini tamamlamasıdır.⁷ Genel olarak aile eğitici; okul ise öğretici fonksiyona sahiptir. Okuldaki eğitim faaliyeti içerisinde yer alan sosyalleştirme ve vatandaşlık eğitimi, aile içi eğitimin tamamlayıcısı ve devamı niteliğindedir. Onun için aile ve okulun, eğitim faaliyetlerinde sağlıklı bir koordinasyona

⁵ Gültekin Yıldız ve Kadir Ardıç, "Eğitimde Toplam Kalite Yönetimi", http://www.bilgiyonetimi.org/cm/pages/mkl_gos.php?nt=501, (1 Kasım 2007)

⁶ Kadir Ardıç, "Eğitimde Toplam Kalite Yönetimi"

⁷ Elmacioğlu, s. 99

girerek, işbirliğini en üst seviyeye çıkarmaları gerekmektedir.⁸ Burada eğitim kuruluşlarına düşen bireyin kabiliyetlerini geliştirerek, yükselme imkânı sağlayabilecek bir eğitim modeli geliştirmek, anne babalara düşen ise topluma başarılı bireyler kazandırmak için gereken çabayı doğru bir şekilde göstermektir.

Başarı, birçok öğenin etkileşimiyle ortaya çıkar. Bu öğeler yetenek, uygun eğitim ortamı ve güdülenmedir. Okul başarısı akademik bir üstünlüğün göstergesi olarak kabul edilir. Okul başarısızlığını ise sadece zihinsel faktörlere bağlı olarak değerlendirmek yetersizdir. Zihinsel faktörlerin yanında aile ve çevresel faktörlerinde etkili olduğu bilinmektedir. Çocuğun doğduğu andan itibaren ailesinin içinde bulunduğu sosyo-ekonomik ve kültürel yapının da etkisi altında olduğu söylenebilir.

1.2. ÖĞRENCİLERİN SINAVLARDAKİ BAŞARISINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Başarılı olmak, insanın kazanmak istediği konuda sistemli bir çaba harcayarak hedefine ulaşmasıdır. Buna göre tabii ki başarılı olmak için ilk atılacak adım hedefi belirlemektir. Ondan sonra da yapılacak iş günümüzde çok çalışmak kavramının yerini almış olan etkili ve sistemli çalışmaktır. Ancak yapılan araştırmalar göstermiştir ki öğrencinin başarısını etkileyen, öğrencilerden kaynaklanmayan bir takım faktörler de bulunmaktadır. Bunlar:

- 1- Öğrencinin aile içerisinde geçirdiği yaşam ve gördüğü eğitimin niteliği
- 2- Öğrencinin ailesinin sosyo-ekonomik durumu; eğitim düzeyleri, meslekleri, gelirleri, kaç çocuk sahibi oldukları...
- 3- Öğrencinin ikamet ettiği bölge, bu bölgenin sosyoekonomik durumu, bölgede yaşayan diğer insanlar
- 4- Öğrencinin eğitim gördüğü ya da mezun olduğu lise, bu lisenin kalitesi, lisenin bulunduğu bölge, bu lisede öğrenim gören diğer öğrenciler
- 5- Öğrencilerin mezun oldukları lisede veya bölgede bir öğretmene düşen öğrenci sayısı (öğretmen/öğrenci oranı)

⁸ Elmacioğlu, s. 23

6- Öğrencinin zekâ düzeyi, derslerine ne kadar motive olabildiği, aile ve okul çevrelerindeki yaşantıları sonucunda geliştirdiği benlik kavramı ve beklentileri

Öğrenci başarısını etkileyen en önemli faktör çocuğun aile yaşantısıdır. Çok iyi bir aile yaşantısı normal kabiliyetle doğmuş bir çocuğun dahi okulda üstün başarı elde etmesini mümkün kılabilir. Dengeleri iyi kurulmuş bir aile, çocukların eğitimi ve sosyalleşmesi için bulunmaz bir yuvadır. Ailede iç ve dış ilişkiler normal ve uyumlu ise aile, çocuk için mükemmel bir eğitim ortamıdır. Bazı aileler eğiticilik fonksiyonunu iç ve dış sebeplere bağlı olarak yeterince yerine getirememekte ve ortaya gerek ruh sağlığı gerekse başarı açısından toplumda yer edinemeyen bireyler çıkmaktadır. Ailedeki çocuğun başarısını olumsuz etkileyen faktörlerden en önemlisi aile içi huzursuzluk ve ailedeki iletişim eksikliğidir.⁹ Yapılan araştırmalar davranış bozukluğu gösteren mutsuz çocukların, huzursuz aile ortamlarında yetiştiğini göstermektedir. Huzursuzluğunda temel kaynağı aslında iletişim eksikliğidir. Çocuğun kişisel başarı ve mutluluğu için öncelikle insanlarla iyi geçinen, önce kendini sonrada çevresini iyi tanıyan, nerede nasıl davranışlar sergileyeceğini bilen yani topluma kendini kabul ettirmiş bir birey olması gerekir. Bununda öğrenileceği yer, iletişim içerisindeki bir aile ortamıdır. Sağlıklı bir anne-baba ilişkisi, yetişecek çocuklar için de, iyi bir model oluşturacaktır. Anne-baba ilişkilerini kendine örnek alan çocuk, bu şekilde istenen ve istenmeyen davranışları da onlardan öğrenerek yetişecektir.

Sosyokültürel yapı içerisinde çocuk, gördüğünü ve yaşadığını öğrenir. Çocuğun kişiliğini de içinde yetiştiği aile, çevre ve diğer insanlarla olan ilişkileri biçimlendirir. Ailenin en önemli eğitici fonksiyonlarından biriside çocuğa verilecek okul öncesi eğitim ve çocuğu okula hazırlamaktır. Çocuğun okula hazırlanması çocuğun bedeni ve zihni yönden belirli olgunluğa ulaşması demektir. Anne-babanın aşırı koruyucu bir tutum içerisinde olması, çocuğun bağımlı, sorumsuz ve kendine güveni olmayan bir kişilik geliştirmesine sebep olabilir. Çocukların da aile içerisinde görev ve sorumluluklarının olması gerekir. Ev içerisinde çocuğa verilecek çocuğun yapabileceği nitelikte bir takım sorumluluklar, onda sorumluluk duygusu yaratmaktadır. Anne ve babaya yardım etmek, aileye bazı küçük katkılarda bulunmak, çocukların duyu ve irade gelişimi için çok faydalıdır.¹⁰

⁹ Elmacioğlu, S.22

¹⁰ Elmacioğlu, S. 24

Anne ve babalar çocuklarını kendi varlıklarından memnun olan insanlar olarak yetiştirmelidirler. Unutmamak gerekir ki ancak kendi varlıklarından memnun olan insanlar, başarılı ve mutlu olabilirler. 1990-19991 yılında Üsküdar Kız Lisesinde “başarısızlığın nedenleri” konulu yapılan anket çalışmasında 2500 mevcutlu okuldaki öğrencilerin yaklaşık olarak yarısı hedefledikleri başarıya ulaşamadıklarının ve bunun ailelerinden kaynaklandığını düşünmektedir. ¹¹

Tablo 1.1: Öğrencilerin Başarısızlıklarının Nedenleri

Ailemde derslerime yardımcı olacak kimse olmadığı için başarısızım	555 öğrenci
Evde ders çalışacak müsait ortam olmadığından başarısızım	339 öğrenci
Ailemden ayrı olduğum için başarısızım	105 öğrenci
Aile içerisinde anlaşmazlık ve huzursuzluk olduğu için başarısızım	50 öğrenci
TOPLAM	1049 öğrenci

Kaynak: Tuncer Elmacioğlu, 2004, s.92

Görüldüğü üzere çocuk yetiştirmek yüksek düzeyde bilgi isteyen bir iştir. Yapılan araştırmalarda eğitilmiş anne ve babaların, çocuklarının başarı güdüsünü harekete geçirmekte daha yetkin oldukları görülmüştür. İlkay Kasaturanın 144 başarılı, 144 başarısız öğrenci içerisinde yaptığı araştırmada bunu çok açık bir şekilde gözükmektedir.

¹¹ Elmacioğlu, s. 92

Tablo 1.2: Öğrencilerin Başarı Durumlarıyla Ailelerinin Eğitim Durumları Arasındaki İlişki

ÖĞRENİM DÜZEYİ	BAŞARILI ÖĞRENCİLER		BAŞARISIZ ÖĞRENCİLER	
	ANNE	BABA	ANNE	BABA
Hiç okula gitmemiş	6	2	3	3
İlkokula gitmiş	15	6	20	10
İlkokulu bitirmiş	20	21	38	40
Ortaokula gitmiş	25	10	21	13
Ortaokulu bitirmiş	19	15	23	20
Liseye gitmiş	17	12	23	20
Liseyi bitirmiş	19	25	5	19
Üniversiteye gitmiş	5	12	7	2
Üniversite Mezunu	18	37	4	17
Lisansüstü Eğitim Görmüş	-	4	-	-
TOPLAM	144	144	144	144

Kaynak: Tuncer Elmacioğlu, 2004, s.121

Anne ve babanın mesleğinin toplum içerisindeki saygınlığı ve gelir düzeyi de öğrencinin okul başarısını etkileyen faktörlerden birisidir. Özellikle babanın mesleğiyle çocuğun okul başarısı arasında yakın bir ilişki olduğunu ortaya koyan araştırmalar vardır. Bu konuda İlkay Kasatura yaptığı bir araştırmada meslekleri, gelir düzeyi ve kişinin yaptığı yüksek öğrenimle kazandığı sosyal statüye göre gruplandırmıştır.¹²

¹² Elmacioğlu, S.123

Tablo 1.3: Öğrencilerin Başarı Durumlarıyla Babalarının Meslekleri Arasındaki İlişki

	Başarılı Öğrenci Babaları	Başarısız Öğrenci Babaları	Toplam
Serbest Meslekler: Doktor, Avukat, Eczacı, Mühendis, Fabrikatör	26	15	41
Yüksek Dereceli Memurlar	20	14	34
Orta Dereceli Memurlar	22	22	44
Küçük Memur ya da Orta Halli Esnaf	9	20	29

Kaynak: Tuncer Elmacioğlu, 2004, s.123

Yapılan araştırmalar göstermiştir ki ekonomik açıdan yarınlara güvenle bakan öğrenciler daha başarılı olmaktadır. Bu durum tablo 1.4 te gösterildiği gibi İlkay Kasatura'nın 144 başarılı 144 başarısız öğrenciyle bir araştırmada da görülmektedir.

"Ailenizin ekonomik imkânları sizin rahat bir eğitim yapmanızı sağlamaya yeter mi?" sorusuna öğrencilerin verdiği cevaplar şu şekildedir.

Tablo 1.4 Öğrencilerin Başarı Durumlarıyla Ailelerinin Ekonomik Durumu Arasındaki İlişki

Başarılı Öğrenciler			Başarısız Öğrenciler		
EVET	GÜÇLÜKLE	HAYIR	EVET	GÜÇLÜKLE	HAYIR
74	43	27	27	79	38

Kaynak: Tuncer Elmacioğlu, 2004, s.91

Bir de öğrencinin yaşadığı sosyal çevrenin ve içinde bulunduğu sosyo-ekonomik şartların ona verebileceği eğlenebilme ve dinlenebilme imkânları vardır ki bunlarda öğrencilerin başarısını etkilemektedir. Bu olanak ve imkânlar ise ailenin gelir düzeyi, ailenin ait olduğu sosyal sınıf ve aile üyelerinin içinde yaşadığı sosyal çevre ile ilgilidir. Zaten sosyal sınıfları yaratan en önemli şeylerden biriside öğrencilerin öğrenme ortamlarındaki farklılıklardır. Sosyo-ekonomik koşulları ne olursa olsun tüm öğrenciler aynı öğretim müfredatına tâbidir. Aralarındaki tek fark, birinin 'özel' şartlarda öğretmenini dinlemesi, diğerinin ise bundan 'bir parça' mahrum kalmasıdır.

Görüldüğü üzere öğrencinin ikamet ettiği bölge, eğitim gördüğü ya da mezun olduğu okulun bulunduğu bölge ve bu bölgedeki bir sınıfa düşen öğrenci sayısı öğrencilerin başarısını etkileyecektir. Özellikle bazı okullarda kalabalık sınıflarda bir arada okuyan öğrenciler birbirlerini olumlu ya da olumsuz olarak etkileyeceklerdir. Arkadaşlarının davranışlarından olumlu ya da olumsuz olarak etkilenen öğrenciler ise bir süre sonra olumsuz davranışlar göstermeye başlayacak ve bu da zincirleme bir şekilde öğrencilerin birbirlerini olumsuz etkilemelerine neden olacaktır. Örnek olarak sınıf başına düşen öğrenci sayısı 100 den zaman içerisinde 80 e düşürülmüş olan Esenler ilçesindeki¹³ Atışalanı Lisesi rehberlik servisinde iki ayrı zamanda yapılan anket çalışmasında öğrencilerin %25 ve %24 ü 'Bazı arkadaşlarım ahlakımı bozuyor' şeklinde cevaplamalarda bulunmuşlardır. Bu da bize okulun bulunduğu bölgenin öğrenci açısından önemini göstermektedir. İki ayrı anket çalışmasında çıkan diğer sonuçlar şu şekildedir:

Tablo 1.5: Öğrencilerin Eğitim Gördükleri Okullarda Karşılaşabilecekleri Bazı Olumsuz Davranışlar

1	Okulda beni tehdit eden arkadaşlar var	%2	%1
2	Okulda disiplin zayıf	%19	%26
3	Okulda disiplin fazla	%23	%24
4	Okulda disiplinin artmasını istiyorum	%22	%19
5	Bazı öğretmenlerin ders anlatma yöntemini beğenmiyorum	%54	%84
6	Bazı öğretmenler şahsiyet kırıcı davranıyor	%22	%31
7	Bazı öğretmenler ders anlatmıyor	%19	%17
8	Okulda problemlerimizle fazla ilgilenilmiyor	%17	%19
9	Okulda arkadaşlarımla iyi geçinemiyorum	%5	%5
10	Bazı arkadaşlarım ahlakımı bozuyor	%25	%24

Kaynak: İstanbul Atışalanı Lisesi rehberlik servisi tarafından 2006-2007 öğretim yılında öğrencilere yapılmış anket çalışmasıdır.

Öğrencilerin eğitim gördüğü okul, bu okulun kalitesi okulda öğrenciye sağlanan imkânlar bakımından ve okuldaki içinde bulunduğu sosyal çevre açısından ve öğrencilerin kişisel gelişimi ve başarısı açısından oldukça önem taşımaktadır.

¹³ Esenler İlçe Milli Eğitim Şube Müdürü, "Esenler İlçesi Okullarındaki Son Dönemlerde Başarılan Değişiklikler", **Aday Öğretmenlere Hizmet İçi Eğitim Semineri**, İstanbul

1.2.1. Hedeflenen Kalite Güvencesi İle Sağlanan Faydalar:

- Eğitim seviyesinin kalitesi artar.
- Kalitede süreklilik sağlanır.
- Okulların verimliliği artar.
- Başarı artar.
- Öğrenci ve öğretmen memnun edilir.
- Öğrenci, öğretmen ve yan tedarikçiler ile sıkı bir işbirliği sağlanır.
- Öğrencinin ilgi alanı, becerisi ve yeteneği doğrultusunda eğitim alma ortamı hazırlanır.

Öğrenciler ile öğretmen arasındaki resmi ilişki yerine

- Öğrenci ile diyalog kuran,
- Öğrenci üzerine odaklaşan,
- Öğrenciye rehberlik eden,
- Öğrenciyi eleştirmek yerine ona yol gösteren,
- Öğrenci ile koordineli çalışan,
- Bilgi vermekten çok bilgiyi paylaşan,
- Bilgiyi sınıf içerisinde değil, dış ortamlarda da arayan,
- Bilim ve teknolojideki değişimleri takip eden,
- Öğrencileri araştırmaya iten,
- Öğrencinin her türlü ihtiyacını bilen
- Başarısızlığı yargılayan değil, başarısızlığın nedenini araştıran

bir öğretmen profili çizilir.

Bu da öğrencilerin başarısını olumlu yönde etkileyecektir:

- Öğrenciler artık derslerde sıkılmayacaklar, düşüncelerini sınıf ortamında rahatça ifade edebileceklerdir.
- Araştırma ve incelemeye yöneleceklerdir.
- Eğitim olgusunu sadece okulda değil, okul dışı yapılacak aktivitelerle de kendini sürekli geliştirebilme imkânı bulabileceklerdir.

Kaliteli bir eğitim vermek okuldaki herkesi memnun edecektir:

- Eğitim politikası olumlu yönde gelişir ve herkes aynı lisanı konuşur.
- Motivasyon artar, çalışanların moralleri yükselir ve böylece huzurlu bir okul ortamı sağlanır.
- Daha iyi rekabet olanağı olur ve rekabet gücü artar.
- Eğitim Bakanlığı kaynakları en iyi şekilde kullanılır.
- Hedef ve amaç birliği sağlanır.
- Etkin bir yöntem sağlanır
- Etkinlik artar.
- Okullar, öğretmenler ve hizmetliler arasında insan ilişkileri geliştirilerek, iletişimin artması sağlanır.
- Bölümler arası koordinasyon güçlenir.
- Takım ruhu ile çalışmaları geliştirilir.
- Uygulanan eğitimler sonucu nitelikli personel gücü artar.
- Hizmet alanların güven kaybı azalır.
- Hizmet alanların kaybı azalır.
- Malzeme tasarrufu sağlanır.

- Uygunsuzluk maliyeti iyileştirilir.
- Maliyetlerde azalma görülür
- İstatistiksel tekniklerin kullanımı ile ürün ve proseslerin güvenliği sağlanır
- Sorular zamanında ve oluşmadan önlenir.
- Yerinde zamanında karar alma mekanizması işletilir
- Kaliteye bağlılık ve sahiplenme artar.
- *Kalite Önemlidir.* Sorunlar ortaya çıkmadan önce çözümlerini oluşturur, hizmetlerin yapısına tasarım yoluyla üstünlük ve kusursuzluk katar.
- *Kalite;* öğrencinin, öğretmenin, yöneticinin ve hizmetlinin tatminidir. Eğitim hizmetinin ne kadar iyi olduğu konusundaki son kararın verdiği memnunluktur

Kaliteli bir eğitim için okul yönetimi, öğretmen ve öğrenciler dış müşterilerin kendilerinden ne istediğini bilmeleri gerekir. Bunun için de iş hayatıyla iletişim ve işbirliği içinde olmaları; onların ihtiyaçlarına cevap verebilecek müfredat programları geliştirmelidirler. Kaliteyi arttırmak, eğitim süreci içindeki bütün faaliyetlerin sürekli iyileştirilmesini gerektirir. Bunun için yeniliklerin müfredatlara anında yansıtılması, yeni öğrenme yöntemlerinin uygulanması gerekir. Böylece eğitilen öğrencilerin kalitesi de artacaktır. Toplumun eğitim sistemine olan güveninin tazelenmesinde Toplam Kalite Yönetimi (TKY) bir fırsat oluşturmaktadır.

İş dünyasının nitelikli elemana kavuşma özlemi, eğitim sisteminin sürekli gelişmesiyle karşılanabilecektir. Bu gelişmenin, çevreye kapalı geleneksel sistemle sağlanması mümkün gözükmemektedir. Eğitim sisteminin geliştirilmesi ülkenin üretim gücünün artmasına neden olacaktır. Bu nedenle Toplam Kalite anlayışının üretim işletmelerinden önce eğitim kurumlarında uygulanması daha anlamlı ve gerekli olmaktadır. Eğer eğitim sistemimiz başarısız olur ve kalitesiz çıktılar üretirse, bu tüm toplumun kaynaklarının israf edilmesi anlamına gelmektedir.¹⁴

¹⁴ Ardıç, Kadir. Eğitimde Toplam Kalite Yönetimi, http://www.bilgiyoneti.org/cm/pages/mkl_gos.php?nt=501, (1 Kasım 2007)

Eğitimde Toplam Kalite Yönetimi anlayışının eğitim kurumlarına girmesi kaçınılmazdır. Eğitimde kalitenin tanımlanmasında karşılaşılan güçlükler ve eğitim sürecinde kaliteyi etkileyen unsurların endüstrideki kadar somut olmayışı, hizmet veren ile hizmet alan arasındaki farklı ilişkiler, bu yönetim anlayışının anlaşılmasını ve uygulanmasını güçleştirmektedir. Ancak sürekli rekabet içinde olan dünyada ulusların geleceği kaliteli bir eğitime bağlıdır. TKY anlayışı, eğitim sistemine yönelik farklı bir bakış açısı taşıyan yeni bir yöntem sunar. Eğitimcilerin, ailelerin ve toplum üyelerinin bakış açısı, değişen demografik yapı, gelişen teknoloji ve azalan kaynakları anlayarak yanıt vermelerini sağlayacak bir çatı oluşturur. Böylece okul, öğrenci ve ailelerinin ihtiyaçlarına yanıt verecek şekilde, sistemleri tasarlayarak, liderin, eğitim sisteminin üyeleri ile işbirliği içerisinde çalışacağı bir atmosfer yaratabilir. Eğitimde TKY kapsamında, öğrenciler de dâhil olmak üzere tüm paydaşların katılımı ile stratejik bir gözden geçirme ile işe başlanarak, iyileştirilecek süreçler belirlenmelidir. Aileler, öğretmenler, öğrenciler ve diğer personelden oluşan iyileştirme ekipleri kurularak kalite yönetimi uygulanmalıdır. Ayrıca kalite konusunda herkese eğitim sağlanmalıdır. Örneğin, eğitimde kalite yönetiminin öncülerinden Mt. Edgecumbe Koleji'nde (ABD) okula giren her öğrenciye kalite felsefesi, araçlar, teknikler, öğrenme, Covey'in yedi alışkanlığı ve pratik psikoloji öğretilmektedir ve bu temel bilgileri tüm derslerde uygulama imkânı sağlanmaktadır. TKY, eğitimde köklü değişiklikler yaratarak çeşitli boyutlarda yararlar sağlayacaktır. TKY' nin eğitim sistemine getireceği yararlar şunlardır:

- Yönetim açısından; merkeziyetçilikten uzaklaşma, kalite konseyi, kalite çemberleri aracılığıyla sorunların yerinde çözülmesi, her türlü savurganlığın önlenmesi, her düzeyde yönetime katılmayı sağlar.
- Öğrenciler açısından, takım çalışmasına katılmayı, sınavda başarısız olma korkusundan uzak daha iyiyi istemeyi, liderlik özelliklerini kazanmayı sağlar.¹⁵

TKY, küresel pazarda işletmelerimizin ve toplumun değişimi yakalayıp rekabet edebilmesinde önemli katkılar sağlayacak ve eğitim sistemimize yeni bir soluk kazandıracak nitelik taşımaktadır. Ancak TKY' yi eğitim kurumlarında hayata geçirebilmek için üst yönetimin Toplam Kalite felsefesini iyi anlaması, gönül vermesi ve

¹⁵ Yaylacı, A. Faruk. " Toplam Kalite Yönetimi ve Eğitim", Afyon Kocatepe Üniversitesi, Türkiye Sanal Eğitim Bilimleri Kütüphanesi, <http://www.egitim.aku.edu.tr/afyayla1.htm>,(1 Kasım 2007)

liderlik yapması zorunludur¹⁶. Çünkü eğitim kurumları diğer işletmelerden farklı olarak insan yetiştirmektedir. Bu nedenle eğitim kurumlarında TKY' yi aynen uygulamak yerine onu, felsefesini çok iyi anlayıp ancak uyarlamak mümkün olabilir. Aksi takdirde eğitim kurumlarında TKY' den fayda sağlamak mümkün olamayacaktır.

TKY, amacı vatandaş mutluluğunu sağlamak olan kamu yönetimi için çok önemli bir araçtır. Çağdaş gelişmelere duyarlı olan kurumların, iş yapma biçimlerini, çalışma ortamlarını, bütün süreçlerini, kurallarını sorgulayarak, insanileştirmek ve vatandaş memnuniyetine odaklı bir sistemi kurmak gibi öncelikli görev ve sorumlulukları bulunmaktadır. Bu sebeple TKY bütün kamu ve özel sektör için bir şanstır ve bir fırsattır.¹⁷

1.2.2. Eğitimde Toplam Kalite Yönetimine İlişkin Görüşler

Eğitim sektöründe TKY anlayışına ilişkin görüşler genel olarak iki grupta sınıflandırılabilir:

Destekleyen Görüşler: Türk Eğitim–Sen, sendika olarak kalite geliştirme sistemini sendika merkezinde uygulamış ve ISO 9001 kalite belgesini almıştır. Sendikanın yayın organı olan “eğitimin sesi” dergisinde de Kocaeli 2 nolu şube sekreterinin eğitimde TKY' ye ilişkin sonuç görüşleri şu şekilde belirtilmektedir: “TKY, uygulandığı bir örgütte, sadece sorunlara çözüm getirmekle kalmaz, örgütü her yönden geliştirmeye yönelik yeni ufuklar açar. TKY, eğitimde de niteliği artırma konusunda etkili bir anlayıştır. Bu yöntemle “öğretmen kalitesi, öğretme yöntemleri kalitesi, sınıf yönetimi, okulu yönetimi, okul harcamaları, özel malzeme girdileri” gibi faktörlerin önemli bir bölümü kendiliğinden halledilmiş olabilecektir”.¹⁸ Ancak Türk Eğitim – Sen' in TKY aleyhine yazdığı makalelerinde bulunmuş olması¹⁹ bize TKY yi tam olarak kabul etmediklerini de göstermektedir.

¹⁶ Ardıç, Kadir.Eğitimde Toplam Kalite Yönetimi, <http://www.bilgiyonetimi.org/cm/pages/mkl>, (1 Kasım 2007)

¹⁷ TC. MEB. Eğitimde Kalite Yönetimi El Kitabı. 2005. www.meb.gov.tr (5 Mart 2007). S.29

¹⁸ Hasan Hüseyin Aksoy ve DOĞAN Deniz, “Eğitimde Toplam Kalite Yönetimi”, A.Ü.Eğitim Bilimleri Fakültesi, Ankara, Ocak 2005

¹⁹ *Eğitimde Toplam Kalite projesinin iç yüzü*, 2005, <http://www.egitimsen.org.tr/index.php?eylem=arama>, (4 Aralık 2007)

Eleştiren Görüşler:

► TKY, potansiyeli çok büyük ve karlı bir alan olan Eğitim Sektörüne de yansıtılmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı, bünyesinde taşıdığı tüm olumsuzlukların üstünü Toplam Kalite Yönetimi ile örtmek amacındadır. Bakanlık, TKY' ye sarılarak; eğitimin sorunlarına karşısında kayıtsızlığına, çaresizliğine ve çözümsüzlüğüne reçete olacak yeni bir imaj arayışındadır. TKY' nin öğretmenler, veliler ve öğrencilere yönelik etkileri gerekse toplumsal sonuçları geri dönülmeyecek tahribatlar yaratacaktır.²⁰ (Eğitim-Sen)

► *Bir kamu hizmeti olan eğitim*, okulları işletme, öğrenci ve velileri müşteri, eğitimi de meta olarak tanımlayan bir anlayışla ticaret alanı haline getirmeye çalışıyor²¹

► *“Eğitimde kalite”nin* gerçek anlamda tek bir amacı vardır: Karlı eğitim işletmeciliği... Bundan 20-30 yıl önce, eğitimin tümüyle piyasa malı haline gelmediği bir dönemde olsaydı, eğitimde kaliteden bahsederken, "kaliteli bir eğitim" in anlamını, toplumun gelişimi içinde önemli bir dinamik güç oluşturan çocuk ve gençlerin, ardı sıra halkın tümünün bağımsız ve özgür bir toplum yaratma amacıyla, toplumu geliştirici kültürel ve bilimsel faaliyetlerin toplamı olan bir metodolojiden bahsedebilirdik²²

► TKY, özelleştirmeye hizmet eden, esnek çalışmayı getiren, kârlılık, rekabet ve müşteri memnuniyeti üzerine kurulmuş bir sömürü sistemidir. Kârlılığı getirmektedir, çünkü esnek çalışmayla birlikte daha yoğun iş daha az ücret sağlanmakta, işin mali yükü öğrencinin dolayısıyla velinin üstüne kalmaktadır. Rekabeti getirmektedir; çünkü oluşturulan ekipler içindeki öğretmenler artık birbirinin rakibi haline gelmektedir. Öğretmenler hem kendi ekibindeki arkadaşlarıyla, hem de diğer ekiptekilerle sürekli bir yarış ve rekabet içine itilmektedir. Bu politikayla kapitalizm, yeni bir yönetim örgütlenmesi olarak, Türkiye gibi dünyanın hemen tüm ülkelerinde her alana nüfuz etmeye çalışan ideolojik yöntemlerle, aynı zamanda etkin bir denetleme çabası içine girmeyi hedeflemektedir. TKY' de hatalı üretim, sürekli denetimle giderilir. Üretimdeki hatalı üretilen mal atılmalı, yeniden, kontrollü, hatasız üretim yapılmalıdır. Bunu

²⁰ Erkan Aydoğanoğlu, "Eğitimde Kalite Yönetimi Aldatmacası", http://www.egitimsen.org.tr/index.php?eylem=10_aramaTKY (1 Mart 2007)

²¹ KESK Eğitim Dizisi:10, S.52

²² Çaralan, S. (2002), Eğitim Alanında TKY ve Amacı. Özgürlük Dünyası Dergisi, Sayı:126, (Ekim 2002)

sanayide uygulamak mümkündür. Örneğin, bir bardak üretiminde hatalı üretilen mal atılır, hata tespit edilir, kontrollü üretimle hatasız bardak ikinci defada üretilir. Bu örnek insan yetiştirme sürecinde nasıl uygulanacaktır? İnsan, sosyal bir varlıktır; farklı yetenek, beceri ve kabiliyetleri vardır. Kurallar neye, kime göre belirlenecektir? Sistemin istediği yapıda ve ölçülerde yetişmeyen öğrenciler eğitim sisteminin dışına mı itilecektir?

Milli Eğitim Bakanlığı, yaklaşık yedi yıldır eğitimde TKY uygulamalarını hayata geçirmeye çalışmış, okullarda oluşturulması gereken kurulları oluşturmuştur. Fakat bu okullarda, eski yönetmelikler ve bürokratik ilişkiler, eski yönetim hiyerarşisi ve ücret sistemi aynen devam etmekte, eski sistem ve programla yeni çözümler üretilmek istenmektedir. TKY' nin finansmanının, işyerlerinde sosyal, kültürel etkinliklerden ve bağışlardan sağlanacağı ileri sürülmektedir. Bu kadar önemsenen ve “çağdaş proje” olarak tanıtılan bir model için kaynak olarak, ortaçağ mantığı ile para toplama, bağış vb. çözümler belirlenmiş olması ciddi bir çelişkidir. Bugüne kadar gerçekleştirilen uygulamalar, eğitimde TKY uygulaması ile demokratik yönetim ve katılımcılığın gerçekleşmesinin mümkün olmadığını göstermiştir. Yapılan en önemli şey, “nitelikli sınıflar” oluşturmak için velilerden çeşitli miktarlarda paralar toplamak olmuş, para vermeyenlerin sınıfları ayrılarak öğrenciler arasındaki sınıf ayrımı bizzat Milli Eğitim Bakanlığı tarafından tescil edilmiştir.

TKY uygulanması dışsal etkilerle yürürlüğe konmuş, yönü kamu hizmeti olan bir eğitim özelleştirmesi gibi gözükebilir. Ancak bizim eğitim sistemimiz bugünün Türkiye' sine yetmemekte, üzerinde köklü bir takım değişiklikler yapılmasının zorunlu olduğunu kimsenin inkâr edemeyeceği bir durumdadır. Bugün dışsal etkilerle yürürlüğe konmuş olsa bile TKY eğitim sistemine yeni bir bakış açısı yeni bir boyut kazandırabilecek bir felsefedir. En azından eğitimi yıllar sonra Türkiye' nin gündemine getirmesi bile bize TKY nin gücünü göstermektedir. Yapılması gereken TKY yi olduğu gibi eğitim sektörüne almak yerine eğitim sektörüne uyarlamak olmalıdır. Bir gazoz kapağı fabrikasıyla insan yetiştiren eğitim sektörünün aynı düzenlemelerle iyileştirilmesi tabii ki söz konusu olamaz. Eğitim sektöründe atılacak her bir yanlış adım binlerce hayatın kaybolmasıyla sonuçlanacaktır. Bu nedenle adımlar çok dikkatli atılmalı kısa vadede deneme yanılmayla sonuçlar bulmak yerine uzun vadeli planlarla tek ve doğru sonuçlar elde edilmelidir. Ancak “TKY yanlıştır, uygulamayalım” la da bir yere varılamayacağı açıktır. Bizim eğitim sektörümüzün acil olarak bir takım düzenlemelere ihtiyacı vardır ve

asıl önemli olan doğru düzenlemeleri bulmaktır. Bir de diğer bir sorun bu düzenlemeler için gerekli parasal kaynakları bulmaktır. Bunları velilerden 'katkı payları' olarak almak sivil toplum örgütleri ve sendikaların tepkisini toplamaktan öteye varmayacaktır. Zaten bunun maddi olarak bedelini ödemesi gereken kişilerde öğrenci ya da veliler değildir. Onlar yani bu ülkenin vatandaşları eğitim, sağlık, emniyet... vb. gibi ihtiyaçları karşılanınsın diye bu ülkeye zaten vergi ödemektedirler. Bu vergileri doğru bir şekilde toplayabilmek ve gerek eğitim sektöründe gerekse kendisine bağlı olan diğer alanlarda gerekli düzenlemeleri yapmak için sermayeyi ayarlamak devletin halletmesi gereken bir problemdir.

TKY toplam katılım aldatmacalarından temelde farklıdır. Yöneten yönetilen ayrımını, ekonomi siyaset ayrımını, üreten yöneten karşıtlığını, söz ile eylem bölünmesini aşmaya ve ortadan kaldırmaya yönelik bir demokrasiden yanadır. Bu demokratik yönetim anlayışına göre olması gerekenler:

- Eğitim çalışanları, öğrenciler ve veliler, eğitim süreçlerinde ve kurumlarında, hem üreten hem yöneten olarak, üretim sürecini belirleyip söz, karar ve yetki sahibi olmalıdırlar.

- Özgür tartışma, doğrudan katılım ve seçimlerle her düzeydeki yönetim birimi aşağıdan yukarıya oluşturulmalı, geriye çekilebilmeli ve bürokratik yozlaşmaya karşı çeşitli tedbirlerle denetlenmelidirler.

- Kararlar her düzeyde kolektif olarak alınmalıdır. Her birimde yönetim ve denetim organları olan çalışanların meclisleri, yani özyönetim organları alınmalıdır.

Bizim eğitim sistemimizi bir yere getirebilecek olan düzenlemeler bu esaslar üzerine kurulmuş çağdaş ve demokratik bir eğitim anlayışdır.

Günümüzde, eğitim sistemimizdeki bugüne kadar tamamlanmamış olan eksikliklerden oluşmuş açıklar birçok sektörde olduğu gibi eğitim sektöründe de özel sektörün desteğiyle kapatılmaktadır. Özel okullar, özel dershaneler, bunlarında yetmediği yerde özel dersler....Eğitim bilimci Osman Sezgin, özel dersane, özel okullar ve özel derslerin bir arz talep meselesinden doğduğunu söylemektedir. "Milli eğitimin yetersiz olduğu yerde diğerleri gelişir. İstismaların dışında özel kurumlar,

sosyolojik ve iktisadi bir sonuçtur” demektedir.²³ Tabii ki özel sektöre dair tüm bu seçenekler yeterli maddi kaynaklara sahip ve bu kaynakları çocuklarının eğitimi için harcamayı gerekli bulan ailelerin çocukları için vardır. Yeterli maddi kaynaklara sahip olmayan aileler ve çocukları ise devlet okullarının kendilerine verdikleriyle yetinmek zorundadırlar. Ancak devlet okullarında verilen eğitimin içerisinde yetersizliklerin bulunması özel kurumların her zaman daha başarılı öğrenciler yetiştirdikleri anlamına gelmemektedir. Bizim örnek teşkil edebilecek başarılar elde etmiş devlet okulları öğrencilerimizde bulunmaktadır.²⁴ Ayrıca üniversitelere giriş sınavında ilk yüze girenlerin 80 tanesi devlet okullarından çıkmaktadır.²⁵ Ya da hiçbir dershane veya özel kurumdan faydalanamamış ancak üniversitelere giriş sınavında üstün başarılar göstermiş E tipi cezaevi hükümlüsü öğrencilerde bulunmaktadır.²⁶ ²⁷ Başarılı öğrenciler yetiştirmek birçok öğenin birleşmesiyle oluşabilecek, üzerine öğrencilere, velilere, öğretmen ve eğitim bilimcilere çok büyük sorumluluklar yükleyen oldukça komplike bir konudur.

²³ Şule Altundağ, “Özel Ders Dolarize Oldu”, *Aksiyon Haftalık Haber Dergisi*, 2004, Sayı: 511, <http://www.aksiyon.com.tr/detay.php?id=15810>. (10 Kasım 2007)

²⁴ Mucit Öğrenciler, 2007, <http://egitim.milliyet.com.tr/Haber.aspx?HaberNo=4755>, (5 Mayıs 2007)

²⁵ Can Dündar, “ÖSS nin Gösterdiği”, *Milliyet Gazetesi*, 2002, <http://www.milliyet.com/2002/08/27/yazar/dundar.html>, (24 Kasım 2007)

²⁶ *Ceza evine giren 17 mahkûmun ÖSS başarıları*, 2006, <http://egitim.milliyet.com.tr/Haber.aspx?HaberNo=3461>, (5 Mayıs 2007)

²⁷ Mahkûm kızın ÖSS zaferi, 2006, <http://egitim.milliyet.com.tr/Haber.aspx?HaberNo=3431>, (5 Mayıs 2007)

BÖLÜM 2- UYGULAMA

Araştırmanın Amacı:

Öğrencilerimizin üniversitelere giriş sınavındaki başarı durumlarını etkileyen faktörler ve bu faktörlerin öğrencilerimizin başarı durumlarını ne derecede etkilediği belirlenmeye çalışılmıştır.

Araştırmanın Yöntemi:

Bugünkü ÖSYS sınav sistemi müfredatı öğrencilerin bütün lise öğrenimleri boyunca gördükleri konuların tamamını kapsamaktadır. Bu nedenle artık günümüzde öğrencilerin üniversite sınavındaki başarılarını liseye başladıkları günden, bitirene kadar gösterdikleri bütün başarılar etkilemektedir. Bu amaçla Nisan 2007 tarihinde ÖSYS sınavındaki başarıyı etkileyebilecek faktörlerden olan bu sınava hazırlanan öğrencilerin sosyo-ekonomik durumunu inceleyen tez çalışması için aşağıda sayı ve özellikleri belirtilen Lise1, Lise2 (bu öğrenciler 3 yıllık liselerin lise 2 öğrencileri yani eski Lise 2 öğrencileri ve 4 yıllık liselerin lise 2 öğrencileri yani yeni Lise 2 öğrencileri olarak ikiye ayrılmaktadır.), Lise3 ve mezun durumdaki toplam 930 adet öğrenciye 30 soruluk bir anket çalışması yapılmıştır.

Tablo 2.1: Birinci anket Çalışmasının Uygulandığı Öğrencilerin Sayı Ve Özellikleri

	Öğrencilerin Tamamı	DERSANE	
		Gidenler	Gitmeyenler
Lise 1	46	46	0
Yeni Lise 2	73	66	7
Eski Lise 2	47	47	0
Lise 3	252	252	0
Mezun	512	423	89
TOPLAM	930	834	96

Buradaki 5 farklı alanda yapılan anket çalışması içerisinde 252 tane Lise 3 öğrencisi ve 512 tane herhangi bir liseden mezun olan öğrenci olmak üzere toplam 764 tane 17 Haziran 2007 tarihinde üniversite sınavına girecek olan öğrenci vardır. Bu öğrenciler arasından 182 tanesine üniversite sınavından sonra tercih esnasında yani Temmuz 2007 tarihinde ulaşılabilmiş ve bu öğrencilere 9 soruluk yeni bir anket çalışması daha yapılmıştır.

Tablo 2.2: İkinci anket Çalışmasının Uygulandığı Öğrencilerin Sayı Ve Özellikleri

17 Haziran 2007 tarihinde sınava giren öğrenciler				Bunlardan ÖSYS sınavından sonra ulaşılabilen öğrenciler
LİSE 3	252 öğrenci	252 öğrencinin tamamı dersaneye gidiyor	675 öğrenci dersaneye gidiyor	128 dersaneye giden öğrenci
MEZUN	512 öğrenci	423 öğrenci dersaneye gidiyor	89 öğrenci dersaneye gitmiyor	54 dersaneye gitmeyen öğrenci
		89 öğrenci dersaneye gitmiyor		

Bu iki anket çalışmasından elde edilen verilerle tanımlayıcı istatistik ve vardamalı istatistik kullanılarak öğrencilerin üniversitelere giriş sınavındaki başarılarının ya da başarısızlıklarının nedenleri belirlenmeye çalışılmıştır.

Araştırmada Elde Edilen Bulgular:

Öğrencilerimizin başarıları ya da başarısızlıklarının öğrencilerden kaynaklanmayan nedenleri de bulunmaktadır. Bu nedenler ve öğrencilerin bu nedenlerden etkilenme dereceleri ilerleyen kısımlarda sunulacaktır.

2.1. ÜNİVERSİTE ADAYLARININ SOSYO-EKONOMİK YAPILARININ TANIMLAYICI İSTATİSTİKSEL ÇALIŞMALARLA İNCELENMESİ

Ek 1 de Örneği Verilen Anket 1 deki Toplam Veri Sayısı: **930**

Tablo 2.3

♣ Cinsiyet:	
Bayan	% 49
Erkek	% 51

Tablo 2.4

▣ Öğrencinin Babasının Eğitim Durumu:	
Okur-yazar veya ilkokul mezunu	% 49
Ortaokul mezunu	% 21
Lise mezunu	% 21
Yüksekokul mezunu	% 4
Üniversite mezunu ya da daha üzeri	% 5

Tablo 2.5

▣ Öğrencinin Annesinin Eğitim Durumu:	
Okur-yazar veya ilkokul mezunu	% 66
Ortaokul mezunu	% 17
Lise mezunu	% 13
Yüksekokul mezunu	% 2
Üniversite mezunu ya da daha üzeri	% 2

Tablo 2.6

▣ Öğrencinin Babasının Mesleği:	
Esnaf, Zanaatkar (terzi, dokumacı, demirci,...)	% 23
Tüccar, Sanayici	% 5
Avukat, Doktor, Mühendis, Öğretmen, Memur, Subay, Emekli	% 20
İşçi, Boyacı, Bekçi, Şoför, Odacı, Tamirci, Seyyar Satıcı	% 25
Diğer. ...	% 27

Tablo 2.7

Öğrencinin Annesinin Mesleği:	
Ev Hanımı	% 86
Esnaf, Zanaatkâr	% 2
Avukat, Doktor, Mühendis, Öğretmen, Memur, Hemşire, Emekli	% 5
İşçi	% 5
Diğer. ...	% 2

Tablo 2.8

Öğrencinin Aile Yapısı:	
Annesi ve Babası vefat etmiş olan öğrenciler	% 0,5
Annesi hayatta, Babası vefat etmiş olan öğrenciler	% 3
Babası hayatta, Annesi vefat etmiş olan öğrenciler	% 1,5
Annesi ve Babası hayatta ancak boşanmış olan öğrenciler	% 3
Annesi ve Babası hayatta ve bir arada olan öğrenciler	% 92

Tablo 2.9

Öğrencinin Kendisiyle Birlikte Toplam Kardeş Sayısı:	
1 Kardeş	% 5
2 Kardeş	% 32
3 Kardeş	% 31
4 Kardeş	% 17
5 Kardeş	% 8
6 Ya Da Daha Fazla Sayıda Kardeş	% 7

Tablo 2.10

■ Öğrencinin Evinde Yaşayan Toplam Kişi Sayısı:	
1 Kişi	% 0
2 Kişi	% 1
3 Kişi	% 29
4 Kişi	% 35
5 Kişi	% 12
6 Kişi	% 13
7 ya da daha fazla sayıda kişi	% 10

Tablo 2.11

■ Öğrencinin Evindeki Oda Sayısı:	
1 Odalı	% 0,1
2 Odalı	% 10
3 Odalı	% 50
4 Odalı	% 33
5 Odalı	% 5
6 ya da daha fazla sayıda odalı	% 1,9

Tablo 2.12

■ Öğrencinin Evinde Kendisine Ait Bir Odanın Varlığı:	
Var	% 72
Yok	% 28

Tablo 2.13

Öğrencinin Ailesinin Aylık Gelirinin Tamamı:	
300 – 500 YTL arası	% 8
500 - 1000 YTL arası	% 32
1000 - 1500 YTL arası	% 25
1500 - 2000 YTL arası	% 12
2000 - 4000 YTL arası	% 6
4000 YTL veya daha üzeri	% 4
Soruyu yanıtlamayanlar	% 13

Tablo 2.14

Öğrencinin Tüm İhtiyaçları Karşılandıktan Sonra Ayrıca Aldığı Haftalık Harçlık Miktarı:	
5 YTL ya da daha az	% 25
6 - 10 YTL arası	% 20
11 - 20 YTL arası	% 23
21 - 30 YTL arası	% 17
31 - 50YTL arası	% 10
50 YTL ya da daha fazla	% 5

Tablo 2.15

▣ Öğrencinin Halen Okumakta Olduğu ya da Mezun Olduğu Lisenin Türü:	
Meslek Lisesi	% 9
Düz Lise	% 70
Özel Lise	% 4
Süper Lise	% 9
Anadolu Lisesi	% 7
Fen Lisesi	% 1

Tablo 2.16

▣ Öğrencinin Halen Okumakta Olduğu ya da Mezun Olduğu Lisedeki Başarı Notu (100 Üzerinden):	
40-50 arasında	% 5
51-60 arasında	% 12
61-70 arasında	% 32
71-85 arasında	% 26
86-100 arasında	% 10
Soruyu yanıtlamayanlar	% 15

Tablo 2.17

Öğrencinin Eğitim Gördüğü Lisedeki Eğitimin Kalitesini Değerlendirme Şekli:	
Kesinlikle yeterli	% 12
Yeterli	% 32
Fikrim yok	% 14
Yetersiz	% 27
Kesinlikle yetersiz	% 15

Tablo 2.18

Öğrencinin Bu Öğretim Yılında Herhangi Bir Dershaneye Devam Edip Etmediği:	
Dershaneye giden öğrenciler	% 93
Dershaneye gitmeyen öğrenciler	% 7

Tablo 2.19

Dershaneye Giden Öğrencilerin, Dershanede Almış Oldukları Eğitimin Kalitesini Değerlendirme Şekli:	
Kesinlikle yeterli	% 14
Yeterli	% 52
Fikrim yok	% 13
Yetersiz	% 9
Kesinlikle yetersiz	% 5
Dershaneye gitmediği için soruyu boş bırakan öğrenci yüzdesi	% 7

Tablo 2.20

# Dershaneye Giden Öğrencilerin Dershanedeki Deneme Sınavlarından Almış Oldukları Puan Aralıkları:	
200 veya daha altında	% 41
200 - 240 arası	% 40
240 - 280 arası	% 6
280 ve daha üzerinde	% 2
Soruyu yanıtlamayanlar	% 11

Tablo 2.21

# Dershanedeki Deneme Sınavlarının Öğrencilerin Ders Çalışmasındaki Verimliliği Üzerindeki Etkileri:	
Hiçbir şey değişmiyor sınavdan önce kaldığım şekilde devam ediyorum	% 16
Sınavlarda eksik olduğum konuları tespit edip onlara yoğunlaşıyorum	% 33
Puanımı yetersiz görüp çok daha fazla çalışıyorum	% 28
Moralim çok bozuluyor, bir süre derslerime yoğunlaşmakta zorlanıyorum	% 16
Puanımın yeterli olduğunu düşünüyorum, çalışmayı bırakıyorum	% 1
Soruyu yanıtlamayanlar	% 6

Tablo 2.22

# Dershane Haricinde Özel Ders Almaya Duyulan İhtiyaç:	
Evet, Alıyorum	% 17
Hayır, Almıyorum	% 83

Tablo 2.23

■ Bir Dershane ya da Okulun Öğrenciler İçin Ne İfade Ettiği:										
	Okul					Dershane*				
	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Arkadaşlarımı görmek için gidiyorum	51%	14%	26%	6%	3%	54%	14%	26%	3%	3%
Geleceğim için gidiyorum	4%	2%	17%	17%	60%	4%	2%	11%	14%	70%
Ailemin baskısıyla gidiyorum	57%	11%	28%	2%	3%	55%	11%	27%	2%	4%
Arkadaşlarım gittiği için mecburen gidiyorum	61%	7%	27%	2%	4%	61%	8%	25%	1%	4%

* Hesaplamalar yapılırken dershaneye gitmeyen öğrenciler dikkate alınmamıştır.

Tablo 2.24

■ Öğrencilerin Üniversiteye Hazırlanırken Yaşadıkları Sorunlar:					
	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Ekonomik sorunlar	37,5%	17,7%	14,7%	18,6%	11,6%
Ailevi sorunlar	41,4%	21,2%	12,2%	12,6%	12,6%
Psikolojik sorunlar	22,2%	11,4%	13,2%	32,4%	20,8%
Sağlık problemleri	44,4%	23,2%	10,5%	15,6%	6,3%
Arkadaşlarla ilgili sorunlar	43,6%	25,4%	12,8%	9,3%	8,9%

Tablo 2.25

Öğrenciler İçin Üniversitenin Ne İfade Ettiği:					
	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Çevredekilerin istekleri olsun diye gitmenin gerekli olduğu yer	67,6%	16,3%	6,8%	3,9%	5,5%
Ortamın ve sosyal aktivitelerin çok yoğun olduğu bir yer.	17,1%	15,2%	14,4%	31,3%	22,0%
Diploma sahibi olmak için gidilen bir yer	25,9%	15,7%	14,3%	27,5%	16,6%
İyi bir meslek sahibi olmak için gidilmenin gerekli olduğu yer.	6,5%	1,2%	1,9%	18,0%	72,5%

Tablo 2.26

Öğrencilerin Üniversiteye Girebilmek İçin Nelerin Yapılması Gerektiğine Dair Düşünceleri:					
	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Sınav yapılması doğru	33,8%	11,1%	20,9%	21,7%	20,9%
Dershaneye gitmek şart	16,5%	12,8%	15,9%	27,6%	27,3%
Özel ders almak şart	30,8%	19,8%	24,5%	12,2%	12,7%
Lisede çok iyi bir eğitim almak gerekli	7,4%	3,3%	3,3%	23,2%	62,8%
Planlı çalışmak yeterli	7,5%	5,6%	8,5%	30,1%	48,3%
Ailede üniversite mezunu en az bir kişinin olması gerek	26,9%	17,1%	17,9%	20,0%	18,2%

Tablo 2.27

Öğrencilerin Üniversitelere Giriş Sınav Sistemi İle İlgili Görüşleri:					
	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Alternatifi olana kadar iyi bir sistem	29,4%	15,8%	22,3%	18,7%	13,8%
Bazı değişiklikler yapılırsa iyi bir sistem	15,5%	11,8%	19,8%	33,1%	19,8%
Kaldırılması gereken bir sistem	17,2%	11,2%	20,5%	17,0%	34,1%
Tek aşamalı olmaması gereken bir sistem	17,8%	12,7%	26,2%	17,1%	26,2%
Fırsat eşitliğinin olmadığı bir sistem	15,5%	8,9%	23,0%	17,5%	35,1%

Tablo 2.28

Öğrencilerin Boş Zamanlarını Değerlendirirken Bazı Sosyal Aktivitelere Ayırdıkları Zamanlar:						
	Neredeyse Her Gün	Birkaç Günde Bir	Haftada Bir	Ayda Bir	Fırsat Buldukça	Hiç
Kitap, gazete veya dergi okumak	37,9%	28,5%	8,5%	3,2%	18,5%	3,5%
Spor yapmak	15,0%	19,5%	17,0%	5,5%	26,8%	16,3%
TV seyretmek	42,7%	24,3%	11,8%	1,5%	15,2%	4,7%
Sinema ya da tiyatroya gitmek	2,7%	3,5%	8,7%	23,5%	43,1%	18,6%
İnternet kullanmak	26,6%	18,8%	10,9%	5,5%	18,5%	19,8%

Tablo 2.29

■ Bir Sosyal Aktivitenin Öğrencilerin Dersleri Üzerindeki Motivasyonlarına Olan Etkileri:					
	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Düzenim bozuluyor, tekrar eski haline dönebilmem zaman alıyor	40,7%	25,0%	12,1%	13,2%	9,0%
Hiçbir şey değişmiyor, derslerime kaldığım yerden devam ediyorum	13,7%	14,0%	14,8%	33,9%	23,6%
Dinlenmiş olmanın etkisiyle eskisinden daha verimli çalışıyorum.	9,9%	8,8%	15,9%	28,6%	36,8%

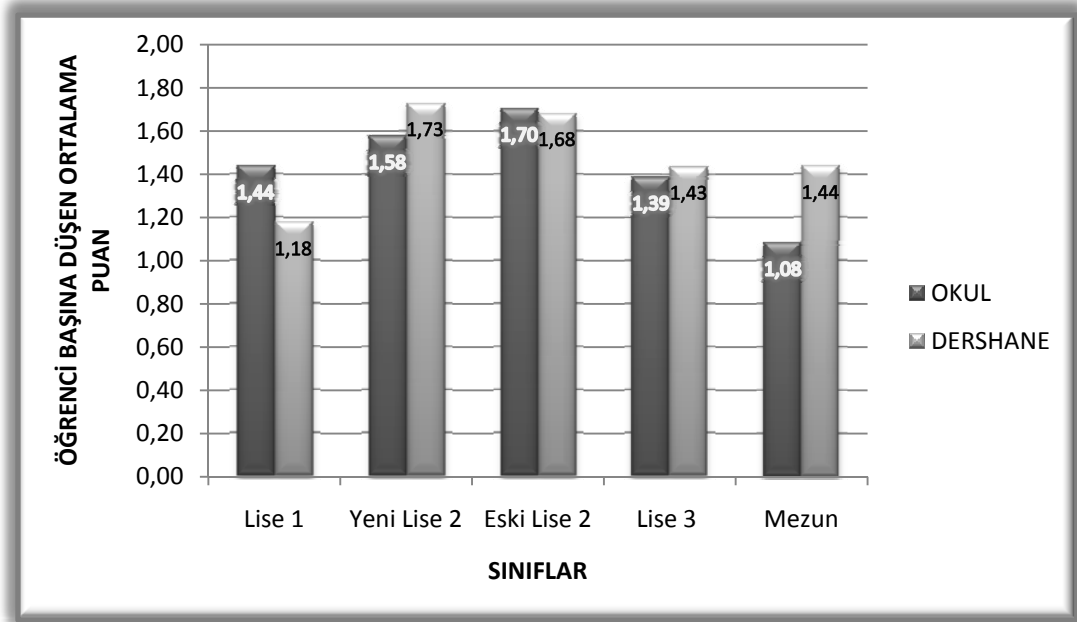
2.2. LİSE ÖĞRENCİLERİNİN SOSYO-EKONOMİK DURUMLARININ SINIFLARINA GÖRE İNCELENMESİ

2.2.1. Lise Öğrencilerinin Sınıflarıyla Okul Veya Dershaneye Gitme Amaçları Arasındaki İlişkinin Grafiklerle Analizi

EK 1 de örneği, yukarıda da bütün öğrencilerin verdiği cevapların yüzdelere dağılımı verilen birinci anket çalışmasının sonuçlarına göre ankette bulunan "Bir dersane ya da okul sizin için aşağıdakilerden hangisini ifade ediyor?" sorusunun öğrencilerin eğitim gördükleri sınıflarla ilişkisi şu şekildedir:

Öğrencilerimizin büyük çoğunluğu okula ya da dershaneye ne arkadaşları ne de ailesi için gitmediklerini, yalnızca kendi gelecekleri için gittiklerini söylemektedirler. Bu onların mantıklı düşünebilen bilinçli öğrenciler olduklarını gösterir. Ancak öğrencilerin cevaplarıyla buldukları sınıflar (Lise 1, Lise 2, Lise 3, Mezun) arasındaki ilişkiyi hesaplayabilmek amacıyla öğrencilerin okula ve dershaneye kendi gelecekleri için gidip gitmedikleri sorusuna verdikleri cevaplar (kesinlikle kendi geleceğim için gitmiyorum, kendi geleceğim için gitmiyorum, fikrim yok, kendi geleceğim için gidiyorum, kesinlikle kendi geleceğim için gidiyorum) sırasıyla -2, -1, 0, 1, 2 şeklinde

puanlandırılmış ve kişi başına düşen ortalama puanların sınıflara göre dağılımı aşağıdaki grafikteki gibi elde edilmiştir.



Grafik 2.1:Öğrencilerin, 'Okula ve dershaneye kendi geleceğim için gidiyorum' cümlesine verdikleri puan ortalamalarının öğrencilerin sınıflarına göre dağılımı

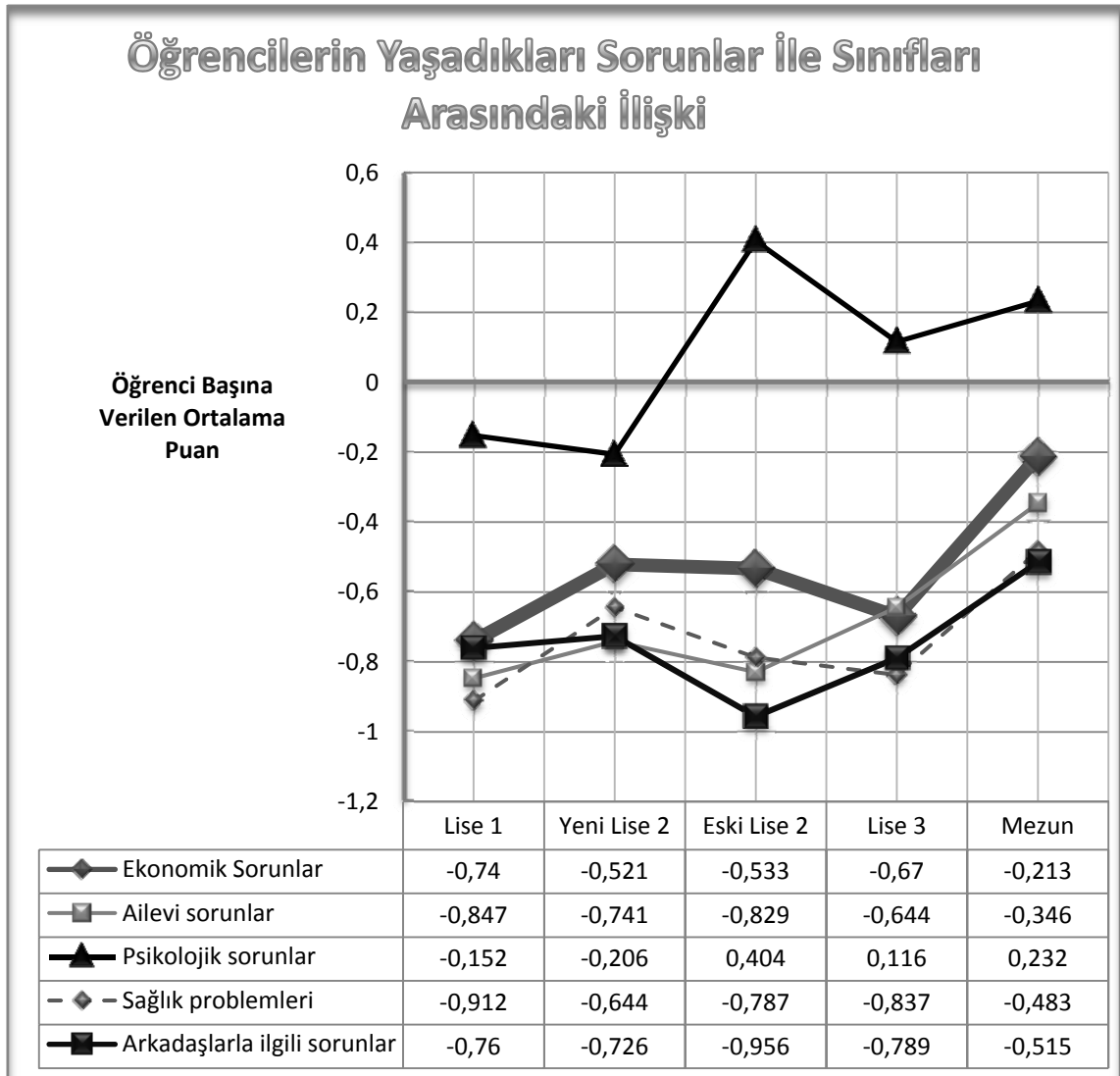
Grafik 2.1 de görüldüğü gibi Lise 1, Lise 2 ve Lise 3 öğrencileri içerisinde dershaneye aile baskısı ya da arkadaşları için giden ya da kendi geleceği için gitmeyen öğrenci sayısı Lise 1. sınıf öğrencilerine aittir. Bu onların yaşlarının küçük oluşu, bunun getirdiği psikolojik faktörler ya da yaşlarından ötürü geleceklerinin Lise 2 ve Lise 3. sınıf öğrencilerine nazaran biraz daha uzak oluşudur. Yeni Lise 2 öğrencileri (bunlar 4 yıllık liselerin Lise 2 öğrencileridir) Lise 1 lere nazaran birer yaş daha büyümüş, daha doğru düşünebilmeye başlamışlar ve bundan ötürü bu öğrenciler arasında okula ya da dersaneye geleceği için giden öğrenci sayısı biraz daha artmıştır. Bunun yaşlarından farklı bir sebebi daha vardır ki bu da bugünkü eğitim sistemimizde, öğrencilerin Lise 1. sınıfta 2 dersten kaldığında sınıfta kalmasının varoluşu ve iki kere sınıfta kaldığında okuldan atılıyor olmasıdır. Lise 1 de sınıfta kalmanın ve okuldan atılmanın varoluşu öğrencilerden en başarısız ya da okumaya en isteksiz olanlarının (bu gruba okula kendi geleceğim için değil aile baskısıyla ya da arkadaşlarım için gidiyorum diyen öğrenciler diyen öğrenciler girmektedir) Lise 2. sınıfa geçememesini Lise 1 de elenmesini sağlamaktadır. Bu da hesaplamalarda Lise 2. sınıf öğrencilerinin ortalama olarak kendi geleceklerini Lise 1 lere nazaran daha fazla düşündükleri sonucunu çıkarmaktadır. Öğrencilerimizde yaşın büyümesine paralel olarak artan kendi geleceklerini

düşünebilme öngörüsü yeni lise 2 öğrencilerinden birer yaş daha büyük olan eski lise 2 öğrencilerinde biraz daha artacak ve eski lise 2 öğrencilerinin % 96 sı okula kendi gelecekleri için gittiklerini söyleyeceklerdir. Elimizdeki 252 adet Lise 3 öğrencisinin % 83 ü okula ve dershaneye kendi gelecekleri için gittiklerini söylemektedirler. % 83 çoğunluğun bulunduğu bir orandır. Ancak bu oran Eski ve Yeni Lise 2 lerden daha düşük bir orandır. Bunun sebebi bu öğrencilerin yıl sonunda ÖSYS sınavına girecek oluşu ve yıl içerisinde hem okula gitmeleri hem de sınava hazırlanmaları sebebiyle sosyal faaliyetlere daha az zamanlarının kalması (bu sonuç anket çalışmasınının 29. sorusunda elde edilmiştir) ve bu durumdan öğrencinin okuldan ve dershaneden bir parça soğumasıdır. Elimizde, dershaneye giden ya da gitmeyen ancak ÖSYS sınavına hazırlanan herhangi bir liseden mezun olmuş 512 adet öğrencinin cevapları bulunmaktadır. Bu öğrencilerin tamamına yakını daha önce en az bir kez ÖSYS sınavına girmiş ve başarısız olmuş öğrencilerdir. Her sene ÖSYS de başarılı olan yani bir üniversite kazanan öğrencilerin bu kitleden çekilmesi bu kitledeki okula kendi gelecekleri için giden öğrencilerin oranını düşürmüştü ve sonuç olarak bu öğrencilerin % 69 u ilgili soruya 'Okula geleceğim için gittim' cevabını vermiştir. Aynı öğrenciler, yaşlarının büyümüş ve aralarında iyi bir gelecek için üniversiteye gitmenin gerekli olduğunu düşünenlerin sayısı artmış olmalarından ötürü % 85 oranında dershaneye kendi geleceğim için gidiyorum cevabını vermişlerdir

Ancak eski Lise 2 yani Anadolu ve Fen Liselerinin Lise 2. sınıf öğrencileri İngilizce hazırlık ile birlikte 3 yıldır okulda olmaları ve okula tam gün gitmeleri sebebiyle arkadaşlarına biraz daha fazla bağlanmışlar, okula ya da dershaneye ne için gittikleri konusunda kararsız kalmışlar ve bunu sonucu olarakta bu öğrencilerin % 13 lük kısmı okula, % 19 luk kısmında dershaneye arkadaşlarınız için mi gidiyorsunuz sorusuna fikrim yok diye cevap vermişlerdir. Ayrıca Eski Lise 2 öğrencilerinin bir sene sonra sınava girecek oluşu kendilerinden daha önce ailelerini paniklendirmiş ve dershaneye ailemin baskısıyla gidiyorum diyen öğrencilerde Yeni Lise 2 öğrencilerine göre % 1 lik bir artış olmuştur. Ancak Yeni Lise 2 lerde 'Dershaneye Geleceğim İçin Gidiyorum' cümlesine katılmadığını söyleyen % 3 lük bir öğrenci dilimi varken Eski Lise 2 öğrencilerinde Katılmıyorum ya da Kesinlikle Katılmıyorum diyen öğrenci yoktur.

2.2.2. Lise Öğrencilerinin Sınıflarıyla Yaşadıkları Sorunlar Arasındaki İlişkinin Grafiklerle Analizi

Öğrencilerin yaşadıkları sorunlarla buldukları sınıfları (Lise 1, Yeni Lise 2, Eski Lise 2, Lise 3 ve Mezun) kıyaslayabilmek amacıyla Ek 1 de örneği verilen anket çalışması 1 de bulunan "Üniversite sınavına hazırlanırken ne gibi sorunlar yaşıyorsunuz?" sorusuna öğrencilerin verdikleri cevaplar (bu sorunu kesinlikle yaşamıyorum, bu sorunu yaşamıyorum, fikrim yok, bu sorunu yaşıyorum, bu sorunu kesinlikle yaşıyorum) sırasıyla -2, -1, 0, 1, 2 şeklinde puanlandırılmış ve kişi başına düşen ortalama puanlar her sınıf için ayrı ayrı hesaplanmış ve aşağıdaki grafik elde edilmiştir.



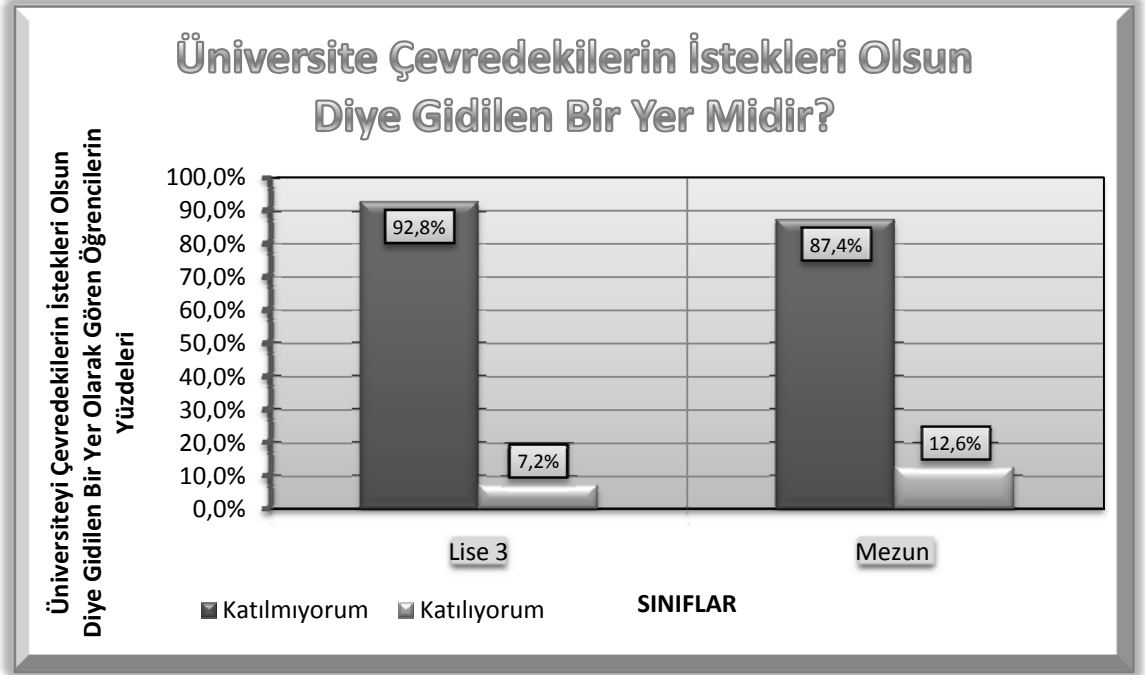
Grafik 2.2. Öğrencilerin sınıflarıyla yaşadıkları sorunlar arasındaki ilişki

Grafikte öğrencilerin yaşadıkları sorunları derecelendirilmesi, öğrencilerin buldukları sınıflara göre ayrı ayrı düzenlenmiştir. Grafiğin genel olarak X ekseninin altında olması öğrencilerin sosyo-ekonomik olarak çok büyük sorunlar yaşamadıklarını göstermektedir. Grafik yukarıya doğru çıktıkça bu, öğrencilerin daha fazla sorun yaşadıkları anlamına gelmektedir. Hesaplamalar sonucunda ekonomik, ailevi, sağlıkla ilgili, psikolojik ve bunun bir sonucu olarak arkadaşlarıyla ilgili en az sorun yaşayan öğrenci grubunun Lise 1 öğrencileri olduğu gözlemlenmektedir. Bunun sebebi Lise 1 öğrencilerinin yaşlarının küçük oluşu nedeniyle sorunları Lise 2, Lise 3 ve mezun öğrencilere kıyasla daha hafifletilmiş olarak algılayışlarıdır. Lise 2 öğrencileri birer yaş daha büyümüş, artık evdeki ekonomik ve ailevi problemleri fark etmeye başlamışlardır. Hatta belki de buldukları yaş yani ergenlik dönemi sebebiyle kafalarında bu sorunları abartmışlar, psikolojik olarak sorunlar yaşamaya başlamışlardır. Bu onların arkadaşlık ilişkilerine ve sağlıklarına da yansiyacak kimi öğrencilerde bu kısa süre içerisinde son bulurken kimi öğrencilerde birkaç sene sürecektir. Mezun grubu öğrenciler ise artık çocukluk döneminden çıkmış birer birey olmaya başlamışlardır. Artık ailelerinin ekonomik sorunlarına ortak olmuşlar, hatta bazıları hem çalışıyor hem de üniversitelere giriş sınavına hazırlanıyorlardır. Artık aileleri de dersane ücretlerini ve başarısız olduklarını karşılarına getirmektedirler. Bunlar onları ekonomik olarak ve aileleriyle ilgili olarak en çok sorun yaşayan grup haline getirmiştir. Bir ya da birkaç sene ÖSYS sınavına girip başarısız olmuşlardır. Bu onların kendine güvensizlik ve Lise 2 öğrencileri kadar olmasa da birtakım psikolojik sorunlar yaşamasına sebep olmuştur. Psikolojik sorunlarının Lise 2 öğrencilerinden daha az oluşu bize onların artık sorunlarını ergenlik dönemindeki bir çocuk gibi değil yetişkin birer birey gibi halletmeye çalıştıklarını göstermektedir. Yine buna bağlı olarak Lise 2. sınıftayken arkadaşlarıyla olan problemleri büyük oranda çözülmüş sosyal hayatlarını oturtmaya başlamışlardır. Ancak yine de artık sınavı kazanmalıyım düşüncesi ve bunun getirdiği stres bu öğrencilerimizde % 17 oranında sağlık problemlerinin yaşanmasına sebep olmuştur.²⁸

²⁸ “ÖSS Kalp Hastalıklarına Zemin Hazırlıyor”, *Haber 7*, 2007, http://www.haber7.com/haber.php?haber_id=230704, (24 Kasım 2007)

2.2.3. Lise Öğrencilerinin Sınıflarıyla Üniversite İle İlgili Düşünceleri Arasındaki İlişkinin Grafiklerle Analizi

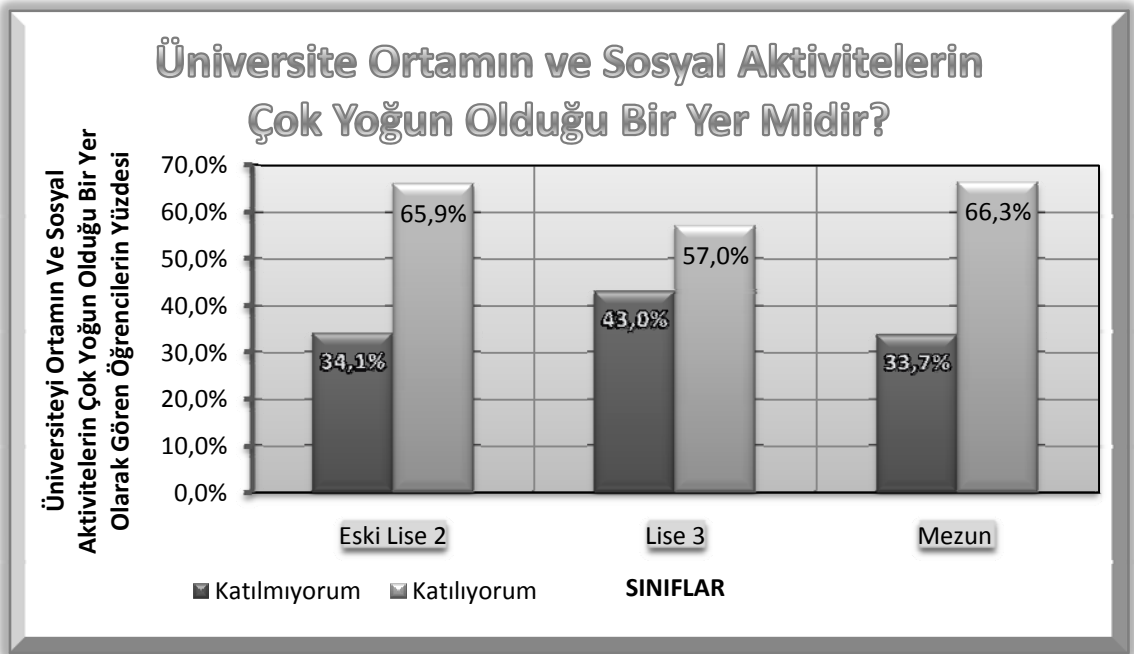
Ankette bulunan “ Üniversite sizin için ne ifade ediyor? ” sorusunun öğrencilerin buldukları sınıfla ilişkisi şu şekildedir.



Grafik 2.3: Üniversiteyi Çevredekilerin İstekleri Olsun Diye Gidilen Bir Yer Olarak Gören Öğrenci Yüzdeleriyle, Öğrencilerin Eğitim Gördükleri Sınıflar Arasındaki İlişki (Bu hesaplamalar yapılırken soruyu cevaplamayan ya da fikrim yok diyen öğrenciler dikkate alınmamıştır.)

Grafikte de görüldüğü gibi öğrencilerin yaklaşık olarak % 90 ı üniversiteyi çevredekilerin istedikleri olsun diye gitmenin gerekli olduğu bir yer olarak görmemektedir. Yılsonunda üniversite sınavına girecek olan lise son sınıf öğrencilerinde bu oranın % 93 lere iken mezun grup öğrencilerimizde % 87 lere düşmektedir. Bunun sebebi artık liseyi bitirmiş ve yaşları biraz daha büyümüş olan mezun grup öğrencilerimizin çevrelerini gözlemlemeye başlaması, iş bulamayan üniversite mezunlarını görmesi ve aslında üniversiteye gitmenin bu hayattaki her şey demek olmadığını görebilmelerinden kaynaklanmaktadır. Elimizde bulunan bütün lise 3 ve mezun öğrencilere “Üniversite çevredekilerin istekleri olsun diye gidilen bir yer midir?” sorusu yöneltilmiş ve öğrencilerimizin % 90 ı bu fikre katılmadıklarını, % 10 u ise katıldıklarını söylemişlerdir. Bu öğrencilerin puan ortalamaları ve varyansları

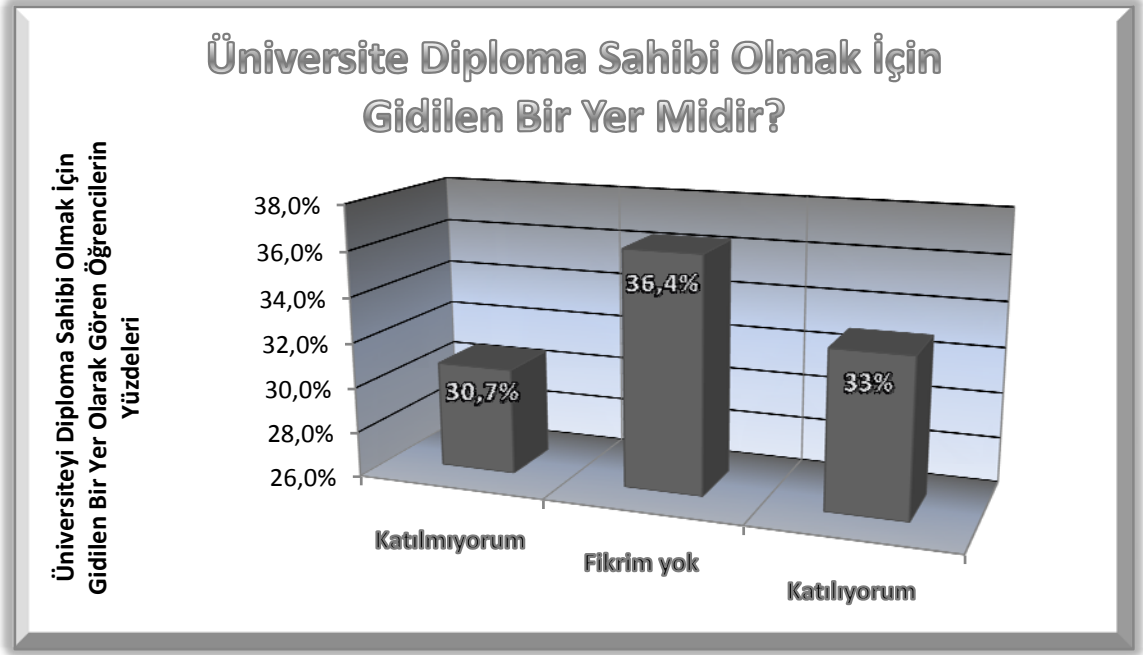
hesaplanıp Z dağılımı yapıldığında ise (bknz: bölüm 2.4.9.3.) üniversiteyi çevredekilerin istekleri olsun diye gidilen bir yer olarak gören öğrencilerin daha yüksek puanlar aldıkları görülmüştür. Yani üniversitelere giriş sınavına hazırlanırken başarısız olan öğrenciler değil de başarılı olan öğrenciler üniversiteyi çevredekilerin istekleri olsun diye gidilen bir yer olarak görmektedir. Günümüz şartlarında kişinin diplomalarının fazlalığıyla değil nakit ve mal varlıklarının fazlalığıyla statüleştirildiği bir toplumda bu kadar iş bulamayan üniversite mezunu insan varken öğrencilerin bu yorumları da muhtemeldir.



Grafik 2.4: Üniversiteyi Ortamın Ve Sosyal Aktivitelerin Çok Yoğun Olduğu Bir Yer Olarak Gören Öğrencilerin Yüzdeleriyle Öğrencilerin Eğitim Gördükleri Sınıflar Arasındaki İlişki
(Bu hesaplamalar yapılırken soruyu cevaplamayan ya da fikrim yok diyen öğrenciler dikkate alınmamıştır.)

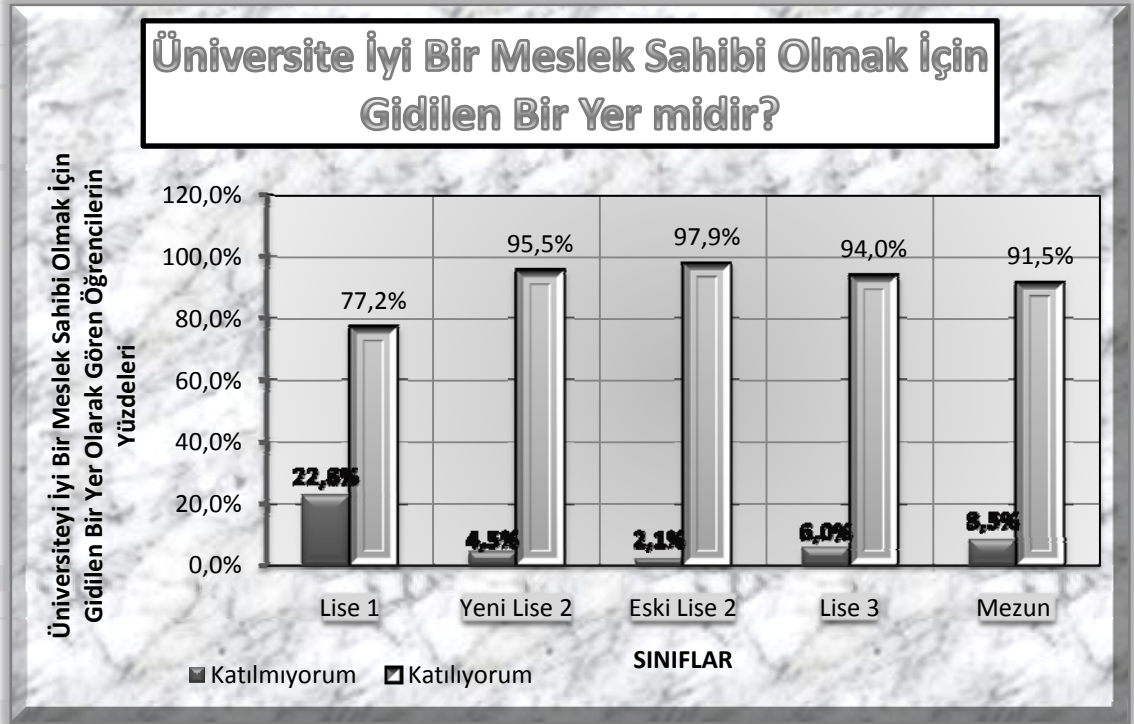
ÖSYS sınavına girmelerine bir ya da iki sene kalmış olan Eski Lise 2, Lise 3 ve Mezun öğrencilerin ortalama olarak % 63 ü üniversiteyi ortamın ve sosyal aktivitelerin çok yoğun olduğu bir yer olarak görürken Eski Lise 2 öğrencilerinde bu oran %66 lara çıkmaktadır. Bu öğrenciler buldukları yaş itibarıyla ve içinde buldukları ergenlik dönemi gereği kendi yaşadıkları ortamı çok sıkıcı bulabilirler. Öğrencilerin öğretmenleri ve aileleri biraz gerçekten öyle olduğu için biraz da öğrencileri üniversite sınavına hazırlanırken motive etmek amacıyla onlara üniversitenin güzelliklerini anlatır ve onları özellikle eğlencelerin yoğun olduğu, bahar

şenliklerinin olduğu dönemlerde üniversite gezilerine götürürler. Bu da bu öğrencilere üniversiteyi kendi ortamlarından bir kaçış olarak gösterebilir ve onların kararını etkileyebilir. Bu nedendir ki belki de defalarca dershaneye gitmiş ve dolayısıyla birçok kez üniversite gezilerine gitmiş olan mezun grup öğrencilerin de % 66 sı üniversiteyi ortamın ve sosyal aktivitelerin çok yoğun olduğu bir yer olarak görmektedir.



Grafik 2.5: Üniversiteyi Diploma Sahibi Olmak İçin Gidilen Bir Yer Olarak Gören Öğrencilerin Yüzdeleri

Buldukları öğretim yılının sonunda ya da bir sonraki sene ÖSYS sınavına girecek olan üniversite adayı Eski Lise 2, Lise 3 ya da Lise Mezunu olan öğrenciler ankette bulunan “Üniversite diploma sahibi olmak için gidilen bir yer midir?” sorusuna kararsız kalmışlar ve öğrencilerin yaklaşık olarak üçte biri bu düşünceye katıldığını söylemiş üçte biri katılmadığını söylemiş üçte biri ise fikrim yok diye cevap vermiştir. Bu aslında eğitim bilimlerinde çok zor cevap vereceği bir sorudur, diploma tabii ki önemlidir ancak ‘Sadece diploma almak için üniversiteye gidilir mi?’ buna yanıt vermek oldukça zordur.



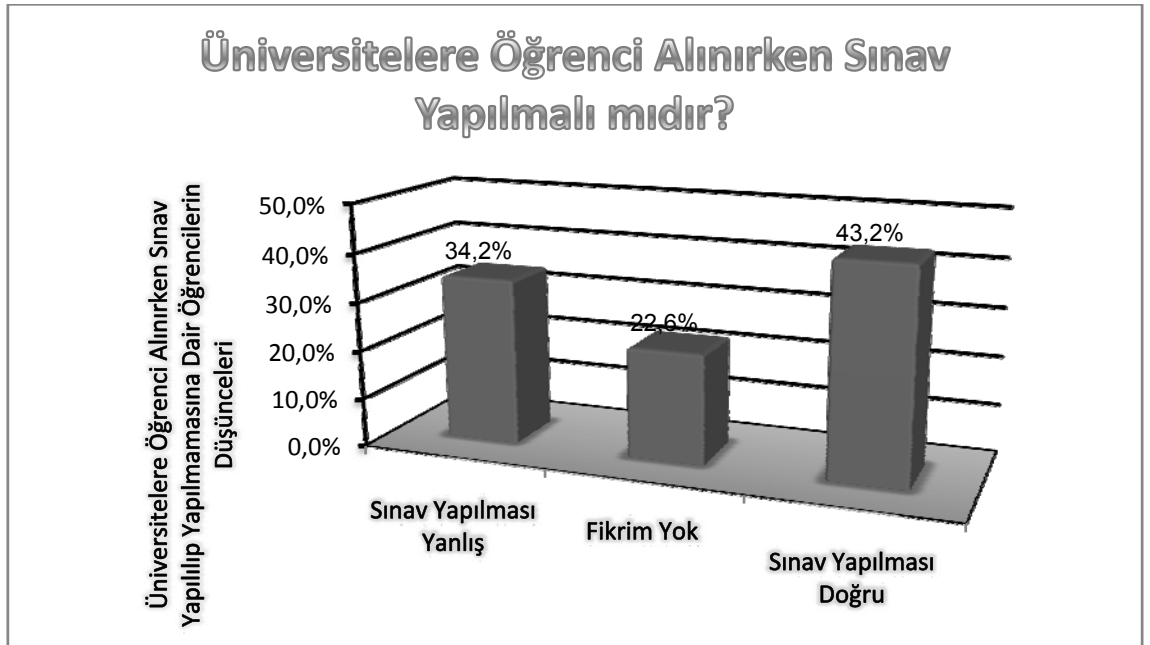
Grafik 2.6: Üniversiteyi İyi Bir Meslek Sahibi Olmak İçin Gidilen Bir Yer Olarak Gören Öğrencilerin Yüzdeleriyle Öğrencilerin Eğitim Gördükleri Sınıflar Arasındaki İlişki (Bu hesaplamalar yapılırken soruyu cevaplamayan ya da fikrim yok diye cevap veren öğrenciler dikkate alınmamıştır.)

Grafikte de görüldüğü gibi öğrencilerimiz, büyük oranda üniversiteyi iyi bir meslek sahibi olmak için gidilen bir yer olarak görmektedirler. Lise 1 öğrencilerinde bu oranın düşük olması yaşları gereği onların iyi bir meslek sahibi olmanın ne demek olduğunu ya da onlara neler kazandıracığını henüz öğrenememiş olmalarından kaynaklanmaktadır. Nitekim aralarında hala çocuksu hayalleri olan itfaiyeci, kamyon şoförü olmak isteyen öğrenciler vardır. Yaşları büyüdükçe bu hayaller değişecek Yeni Lise 2 öğrencilerinde iyi bir mesleğe verilen önem artacak ve onlardan birer yaş daha büyük olan Eski Lise 2 öğrencilerinde ise bu oran % 98 e kadar yükselecektir. Lise 3 ve Mezunlarda ise bu oranın gittikçe düşmesinin sebebi öğrenciler büyüdükçe çevrelerinde üniversiteyi bitirip iş bulamamış yani meslek sahibi olamamış insanların olduğunu fark etmekte, üniversitenin herkese iyi bir meslek kazandırmadığını bunun birazda gidilen üniversiteye ve gidilen bölüme en çokta kişinin kendisine bağlı olduğunu görmektedirler. Yine de Liseyi bitirmiş üniversite sınavlarına hazırlanan öğrenciler lise diplomasıyla bir iyi meslek sahibi olamadıklarından, (mesleki kariyer olarak istedikleri yere gelebilmiş olan Lise mezunu insanlar zaten ciddi bir şekilde üniversite sınavına

hazırlanmazlar; ya da işleri elvermediği için hazırlanamazlar) iyi bir meslek için tek çare olarak üniversiteyi görmekte ve bunun sonucunda aralarından % 92 si üniversiteyi iyi bir meslek sahibi olmak için gidilen yer olarak görmektedirler.

2.2.4. Üniversite Adaylarının, Üniversiteye Girebilmek İçin Nelerin Yapılması Gerektiğine Dair Düşüncelerinin Grafiklerle Analizi

Ankette bulunan “^^ Üniversiteyi kazanabilmek için;.....^^ cümlesi nasıl tamamlanmalıdır? ” sorusunun öğrencinin bulunduğu sınıfla ilişkisi şu şekildedir.



Grafik 2.7: Üniversitelere Öğrenci Alınırken Sınav Yapılıp Yapılmamasına Dair Öğrencilerin Düşüncelerinin Yüzelere Dağılımı

Üniversitelerin kontenjanının üniversiteye gitmek isteyen öğrenci sayısının 20 de 1 i olması üniversiteye öğrenci almak için bir şekilde eleme yapılmasını zorunlu kılmaktadır. Bu elemenin sınav yapılmazsa nasıl olacağı sorusu eğitimcilere bile fikrim yok cevabını verdirirken öğrencilerin % 23 oranında fikrim yok yanıtları oldukça normaldir. Sınav yapılmazsa ortaya çıkabilecek bir alternatif ise lise diploma notlarıyla üniversitelere öğrenci almak olacaktır. Ancak bu, ülkemizdeki eğitim sisteminin henüz kaldırabileceği bir yöntem değildir. Çaresiz öğrencilerde durumu % 43 oranında kabullenmektedirler ki Türkiye'deki tüm liselerde birbirine özdeş eğitim verilene ve notlar daha adil dağıtıla kadar üniversitelere öğrenci seçebilmek için sınav yapılacaktır.

Birde işin farklı bir boyutu vardır ki ÖSYS sınavı ÖSYM²⁹, dershaneler, yayınevleri, öğretmenler, web siteleri,... Vb. birçok kurum ve kişinin paralar kazandığı kimsenin kaldırmaya cesaret edemeyeceği kadar büyük bir pazardır.³⁰ Bir süredir gündemde olan ÖSYS sınavını kaldırıp³¹ yerine liselerin her öğretim yılının sonunda yapılacak olan 'seviye belirleme sınavı' nı getirmek³², ÖSYS sınav sistemini kaldırmak değil adını değiştirip her öğrenciyi en az bir kere değil en az dört kere sınava tabii tutmaktır.



Grafik 2.8: Üniversite Sınavını Kazanabilmek İçin Dershaneye Gitmenin Şart Olduğunu Düşünen Öğrencilerin Sınıflarına Göre Yüzelere Dağılımı

²⁹ " ÖSYM' nin üniversite sınavları geliri 64 milyon YTL" , *Milliyet Gazetesi*, 3 Mart 2007, <http://egitim.milliyet.com.tr/Haber.aspx?HaberNo=4618>. (10 Kasım 2007)

³⁰ "Avcı:ÖSYM milyonları haraca kesiyor", *Milliyet Gazetesi*, 14 Şubat 2007, <http://egitim.milliyet.com.tr/Haber.aspx?HaberNo=4541>. (10 Kasım 2007)

³¹ "ÖSS tahminen 3 sene içinde kalkar", *Milliyet Gazetesi*, 23 Haziran 2007. <http://egitim.milliyet.com.tr/Haber.aspx?HaberNo=5011>. (10 Kasım 2007)

³² " ÖSS Kalkıyor mu? ", *Mynet Haber*, 9 Ekim 2007. http://haber.mynet.com/detail_news/?type=Science&id=X1191912838171&date=09Ekim2007 (10 Kasım 2007)

Öğrencilerin ortalama olarak % 51 i üniversite sınavına hazırlanırken bir dershaneye gitmenin şart olduğunu savunurken Eski Lise 2 öğrencilerinde bu oran % 60 lara kadar çıkmaktadır. Bunun sebebi Eski Lise 2 öğrencilerinin okulda ve dershanede gördüğü konuların yeni sınav sistemine göre ikinci bölüm konularının oluşu ve bu konuları hayatlarında ilk defa görüyor oluşlarıdır. Öğrenciler bu konuları ilk defa görmekten doğabilecek sıkıntıları yaşıyor, soracak yardım alacak birilerini arıyorlardır. Yine bu nedendir ki anketin ileriki soruları arasında olan 'Üniversiteye girebilmek için ailede en az bir kişinin üniversite mezunu olması gerek' cümlesini savunanlarda en çok Eski Lise 2 öğrencileridir. Okuldaki sınıf mevcutlarının kalabalıklığı ve okuldaki öğretmenlerin mesai saatlerinin dersane öğretmenlerinden çok daha kısa oluşu öğrencilerin okuldaki ders öğretmenlerinden yeterince yardım almalarını engellemektedir. Okuldaki ders takviye kursları ve 2007 yılında bazı liselerde faaliyete başlamış olan üniversitelere hazırlık kursları, konuları anlatırken üniversite sınavlarında öğrencilerin karşısında bulunan test tekniğini yeter derecede kullanmadıklarından öğrencilerin ihtiyacını gerektiği ölçüde karşılayamamaktadırlar. Okul, konuların temelini öğretildiği yerdir. Dersane ise bu konuları tekrar eden öğrencilere pratiklik kazandıran, test tekniğinin öğretildiği yerdir. Dershaneler okulda verilen eğitim olmadan tek başlarına öğrencilere bir şey kazandıramazlar. Eğitim sistemimiz bugünkü yetersizlikleri içerdiği sürece de okullar, dershaneler olmadan öğrencilerin üniversite sınavında başarılı olmalarını sağlayamazlar. Türk Eğitim Sen' in yaptığı bir araştırmaya göre devlet okullarındaki öğretmenlerin, %63 ü dersaneye gitmeden öğrencilerin üniversite sınavını kazanacaklarına inanmamaktadırlar.³³ Eğitim bilimci Osman Sezginde, özel dersane, özel okullar ve özel derslerin bir arz talep meselesinden doğduğunu söylemekte, milli eğitimin yetersiz olduğu durumlarda diğerlerinin gelişmesini sosyolojik ve iktisadi bir sonuç olarak görmektedir.³⁴ Tüm bunların sonucunda Eski Lise 2 öğrencilerinde %60 larda olan bu oran Lise 1, Yeni Lise 2, Lise 3 lerde % 48 e kadar düşmektedir. Liseyi bitirmiş üniversite adaylarının ise aralarındaki büyük çoğunluğun daha önce bir dershaneye giderek üniversite sınavına hazırlanmış ve başaramamış olmasından dolayı bu öğrenciler arasında 'Üniversitelere hazırlanırken dersaneye gitmek şarttır' diyenlerin sayısını % 41 e kadar düşmektedir.

³³ "Öğretmenlere göre dershanesiz ÖSS mümkün değil", *Milliyet Haber*, 20 Aralık 2006, <http://egitim.milliyet.com.tr/Haber.aspx?HaberNo=4377>. (10 Kasım 2007)

³⁴ Şule Altundağ, "Özel Ders Dolarize Oldu", *Aksiyon Haftalık Haber Dergisi*, 2004, Sayı: 511, <http://www.aksyon.com.tr/detay.php?id=15810>. (10 Kasım 2007)



Grafik 2.9: Üniversite Sınavını Kazanabilmek İçin Özel Ders Almanın Şart Olduğunu Düşünen Öğrencilerin Sınıflarına Göre Yüzelere Dağılımı

Öğrenciler arasında üniversiteyi kazanabilmek için özel ders almanın şart olduğunu düşünenlerin sayısı ortalama olarak % 20 iken henüz üniversitelere giriş sınavındaki konuların birçoğunu okulda ya da dersanede görmemiş bundan ötürü de gözleri korkan olan Lise 1 öğrencilerinde bu oran % 32 lere kadar çıkmaktadır. Kendilerinden birer yaş daha büyük olan Yeni Lise 2 öğrencilerinde bu oran % 12 lere düşsede üniversitelere giriş sınavının ikinci bölüm yani en zor konularını ilk defa öğrenen Eski Lise 2 öğrencilerinde % 19 lara yükselecektir. Lise 3 öğrencilerinde bu oran bir parça düşecek büyük çoğunluğunu daha önce üniversitelere giriş sınavında başarısızlığa uğramış mezun grup öğrencilerde yeniden yükselecektir.

İyi bir öğretmenden bir saatlik özel derse ödenen para ortalama olarak 50 YTL iken bir dershaneye ortalama olarak öğrencinin ders başına ödediği ücretin 5 YTL civarında olması dershanedeki kaynak ve dökümanların zengin olması ve de dershanede öğrencilerin hangi ders kaç saat ne zaman olsun gibi düzenlemelerle uğraşmıyor olması öğrencileri öncelikle dershanelere yönlendirmektedir. Ülkemizde özel derslere olan talep ise öğrencilerin dersane haricinde ek takviye istemelerinden kaynaklanmaktadır. Ancak zaman geçtikçe piyasadaki dersane sayısının artması ve bunun getirdiği rekabet ortamı, dershaneleri öğrencilerle mümkün olduğunca birebir

ilgilenmeye veya birebir olarak ek dersler anlatmaya yönlendirmiştir. Bu da yıllar geçtikçe özel derse olan talebi azaltmakta, özel ders ücretlerini düşürmektedir. Yine de özel ders almak maddi külfetine rağmen bazı öğrenciler için dershaneyi tamamlamaya yönelik gerekli bir durum olmaktadır. Genel olarak günümüzde özel ders ÖSYS sınav sisteminin oluşturduğu pazarın küçümsenmeyecek dilimini oluşturmaktadır. İstedikleri üniversiteyi kazanmak için hiçbir fedakârlıktan kaçınmayacak olan öğrenciler ve velileri, artık devlet okullarına alınmaları daha da zorlaştırılmış olan öğretmenlerimize yeni bir iş sektörü açmakta üstelik oldukça tatminkâr paralar kazanmalarına olanak sağlamaktadır.³⁵

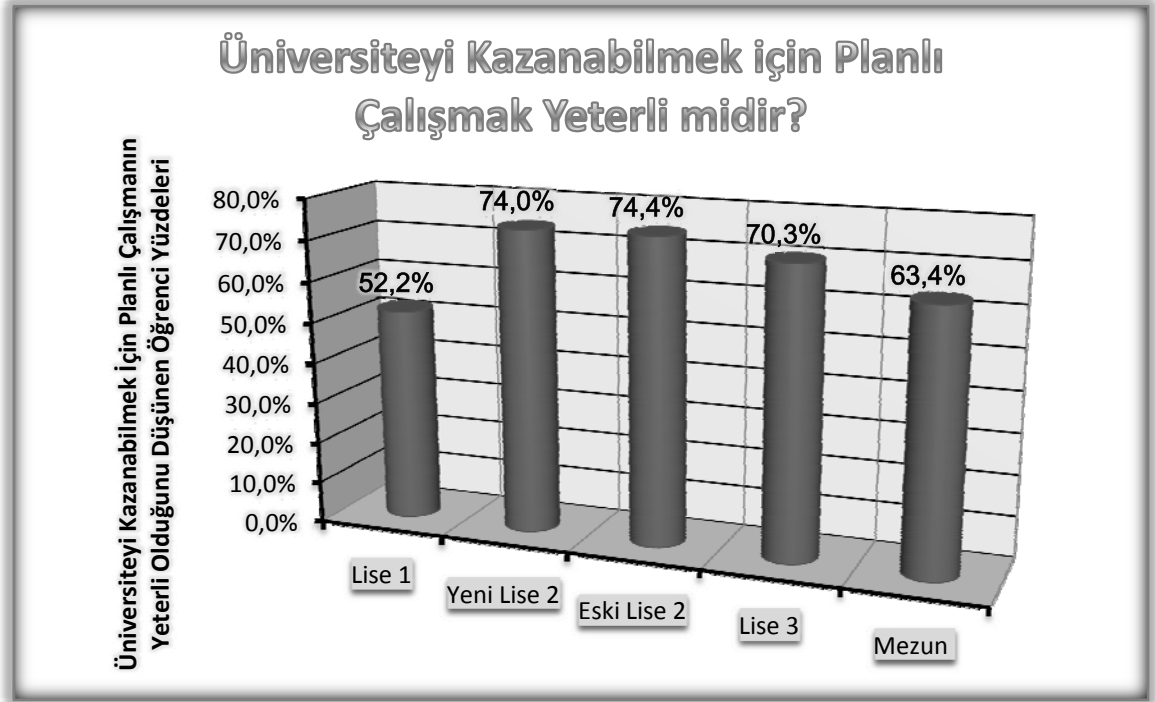


Grafik 2.10: Üniversite Sınavını Kazanabilmek İçin Lisede İyi Bir Eğitim Almanın Gerekli Olduğunu Düşünen Öğrencilerin Sınıflarına Göre Yüzelere Dağılımı

Daha öncede anlatıldığı üzere Eski Lise 2 öğrencilerinin okulda yeni sınav sistemi konularının belkemiğini öğreniyor olmaları bu öğrencilerin % 90 ının 'Üniversiteye girebilmek için okulda çok iyi bir eğitim almak gereklidir' yanıtını vermesine yol açmıştır. Öğrenciler büyüdükçe okullarda üniversite sınavında karşılarına çıkmayacak şeylerinde öğretildiğini fark etmişler (Her ne kadar birkaç yaş büyümüş olsalarda okulda verilen eğitimin onların gelişimi için gerekli olduğunu

³⁵ Şule Altundağ, "Özel Ders Dolarize Oldu", *Aksiyon Haftalık Haber Dergisi*, 2004, Sayı: 511, <http://www.aksiyon.com.tr/detay.php?id=15810>. (10 Kasım 2007)

düşünemeyecek kadar küçüktürler), okulda öğrenemeseler de dersanelerde konuların tekrar tekrar anlatılarak onların öğrenilebilmesinin sağlandığını görmüşler ve mezun grup öğrencilerde 'Üniversiteye girebilmek için okulda çok iyi bir eğitim almak gereklidir' diyenlerin sayısı % 68 e kadar düşmüştür.

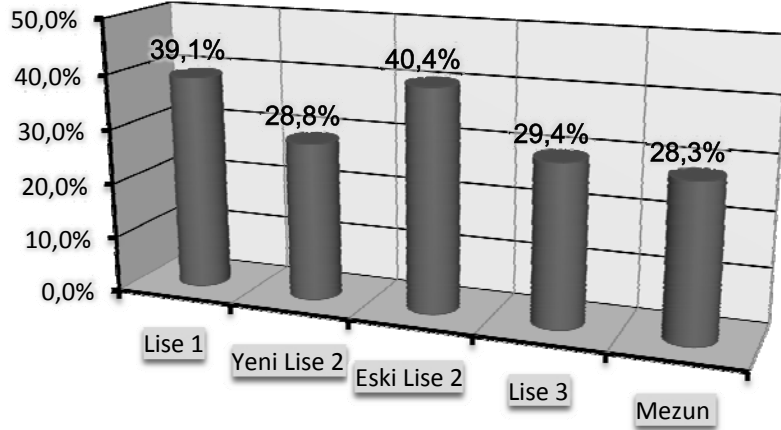


Grafik 2.11: Üniversite Sınavını Kazanabilmek İçin Planlı Çalışmanın Yeterli Olduğunu Düşünen Öğrencilerin Sınıflarına Göre Yüzelere Dağılımı

Üniversitelere giriş sınavı ile ilgili yeterli fikre sahip olmayan ancak çevrelerinde bu sınavı kazanamamış birçok öğrenci bulunan (Bu sınava hazırlanan öğrencilerin 10 da 9 u sınavı kazanamamaktadırlar) Lise 1 öğrencilerinin %52 si üniversitelere hazırlanırken planlı çalışmanın yeterli olduğunu savunurken, artık sınavın ne olduğunu ve sınavda çıkacak konuları öğrenmeye başlayan Lise 2 öğrencilerinde bu oran % 74 e çıkmaktadır. Ancak zaman geçtikçe sınav ile ilgili stres katsayısının artması, öğrencilerin kazanmak için neyin yeterli olup neyin olmadığı konusunda fikirlerini azaltmış bu da yakında sınava girecek olan Lise 3 öğrencilerinde bu oranın % 70 lere mezun grupta ise % 68 lere düşmesine sebep olmuştur.

Üniversiteyi Kazanabilmek İçin Öğrencilerin Ailelerinde Üniversite Mezunu En Az Bir Kişinin Olması mı Gereklemektedir?

Üniversiteyi Kazanabilmek İçin Ailede En Az Bir Kişinin Üniversite Mezunu Olmasının Gerekliğini Düşünen Öğrenci Yüzdeleri

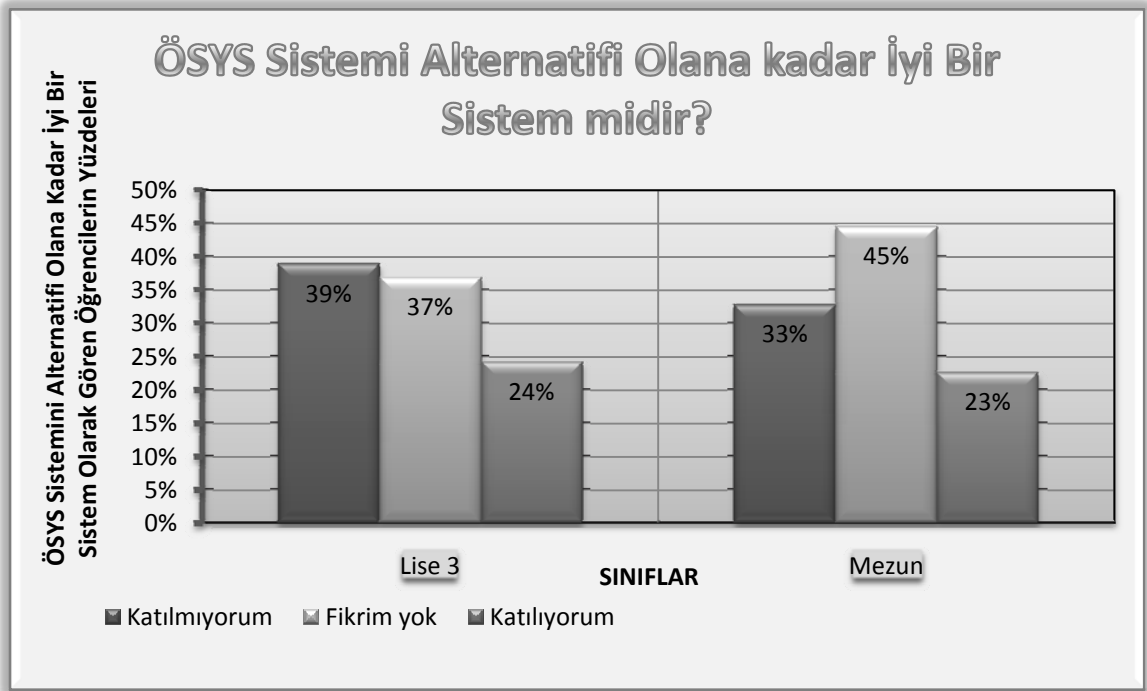


Grafik 2.12: Üniversite Sınavını Kazanabilmek İçin Ailede Üniversite Mezunu En az Bir Kişinin Olması Gerekliğini Düşünen Öğrencilerin, Sınıflarına Göre Yüzdelerine Dağılımı

Yoğun müfredat programları olan ve okulda öğrendikleri konularla hayatlarında ilk defa karşılaşan Lise 1 ve Eski Lise 2 öğrencilerinin % 40 ı evde derslerine yardımcı olacak birilerine ihtiyaç duymakta ve üniversiteyi kazanmak için ailede en az bir kişinin üniversite mezunu olması gerektiğini savunmaktadırlar. 4 yıllık liselerde okumalarından ötürü gördükleri müfredat programı yeni düzenlenmiş o öğretim yılında okulda öğrenecekleri konular (Lise 1 ve Lise 2 öğrencilerinde dersane de okul ile aynı zamanda aynı konuları anlatır) azaltılmış olan Yeni Lise 2 öğrencilerinde evde üniversite bitirmiş birisine duyulan ihtiyaç %28 lere düşmektedir. Öğrenciler, yaşları büyüdükçe artık okul ve kendi hayatları ile ilgili olan sorunları ailelerinden daha az yardım isteyerek halletmeye başlamış Lise 3 ve mezun grupta da üniversite mezunu ebeveynlere duyulan ihtiyaç % 40 lardan yine % 28 lere düşmüştür.

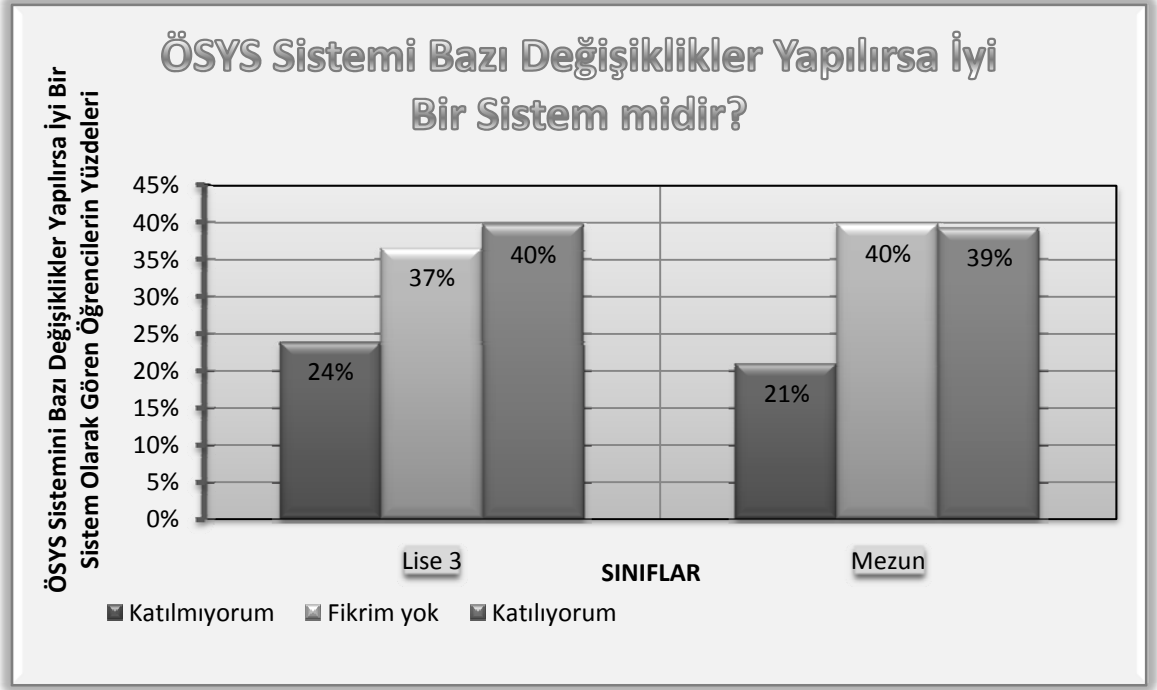
2.2.5. Lise Öğrencilerinin, Üniversitelere Giriş Sınav Sistemi İle İlgili Düşünceleri İle Öğrencilerin Sınıfları Arasındaki İlişkinin Grafiklerle Analizi

Ek 1 de örneği bulunan anketteki “ÖSYS sınav sistemi ile ilgili ne düşünüyorsunuz? ” sorusuna üniversite adaylarının verdikleri cevaplar grafiklerde olduğu gibidir.

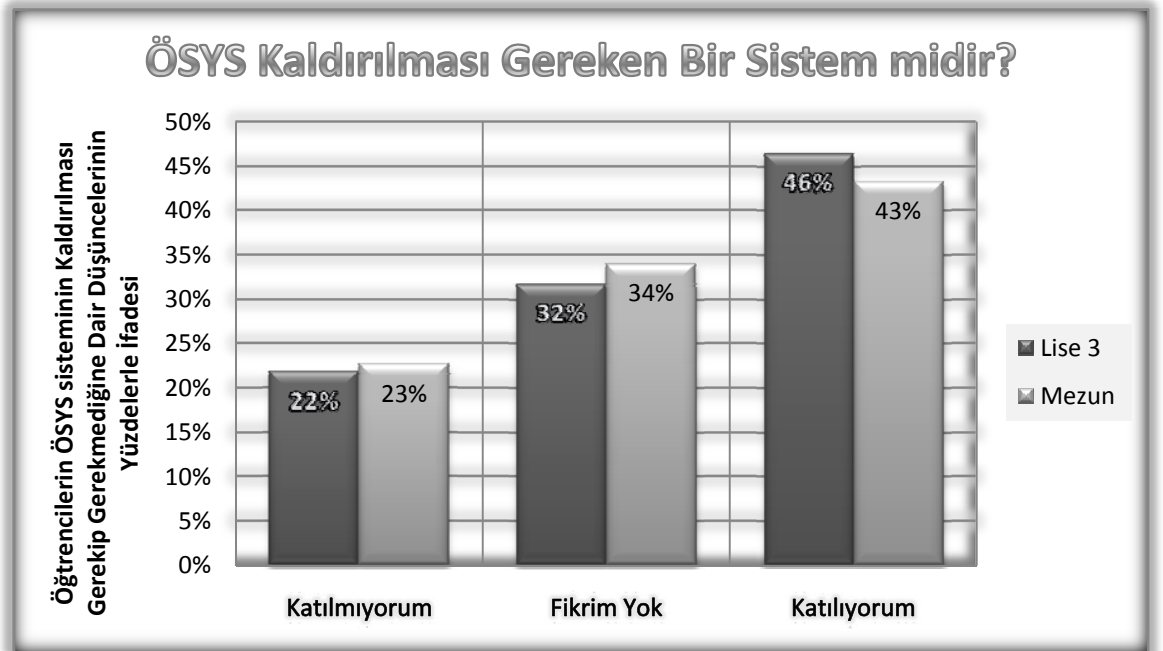


Grafik 2.13: Lise 3 ve Mezun Grup Öğrencilerin ÖSYS Sistemi İle İlgili Düşüncelerinin Yüzelere Dağılımı

Buldukları öğretim yılının sonunda ÖSYS sınavına girecek olan Lise 3 ve Mezun grup öğrenciler arasında ‘ ÖSYS Sistemi Alternatifi Olana Kadar İyi Bir Sistem midir? ’ sorusuna bu alternatifin ne olacağı ve kendilerine yansıyor yansımayacağı belli olmadığından % 37 ve % 45 oranında fikrim yok cevabı bulunurken; öğrencilerin dörtte birinden daha azı bu sistemi alternatifi olana kadar iyi bir sistem olarak görmektedir.

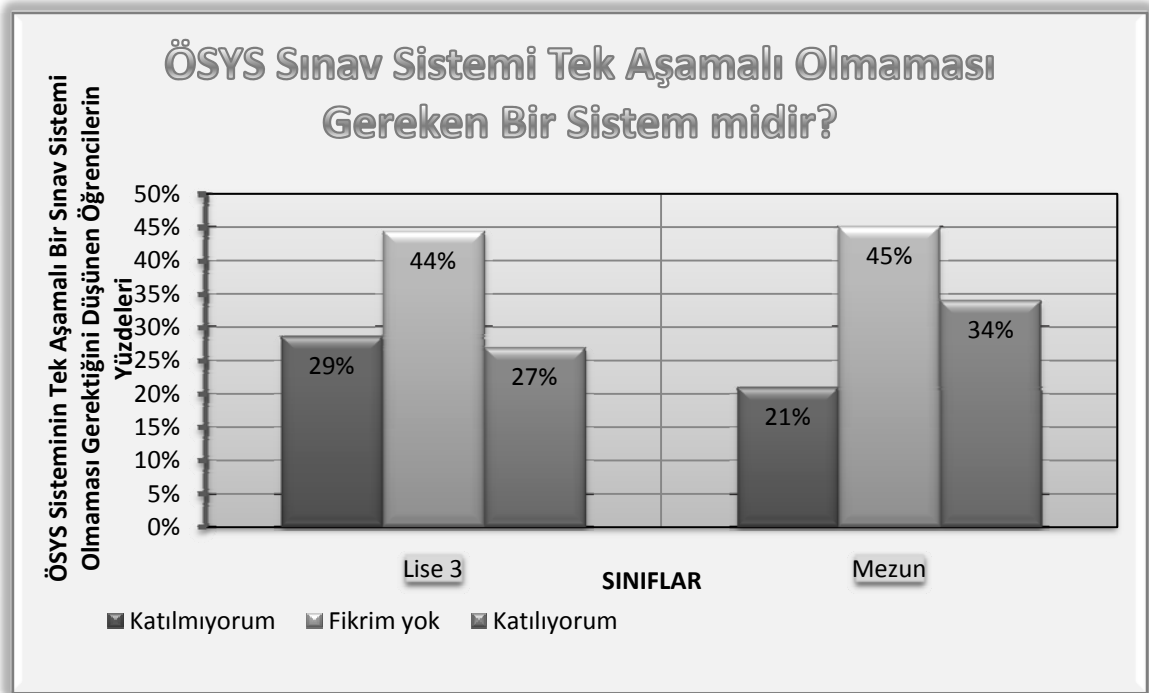


Grafik 2.14: Lise 3 ve Mezun Grup Öğrencilerin ÖSYS Sistemi İle İlgili Düşüncelerinin Yüzelere Dağılımı



Grafik 2.15: Lise 3 ve Mezun Grup Öğrencilerin ÖSYS Sistemi İle İlgili Düşüncelerinin Yüzelere Dağılımı

Öğrencilerin düşünceleri sınavın kaldırılması ya da sınav sistemde bir takım düzenlemeler yapılması gerektiğinden yanadır. Öğrencilerin bu düşüncelerinde hazırladıkları geleceklere yön verecek olan ÖSYS sınavının üzerlerinde oluşturduğu baskının da etkisi vardır. Üniversitelere öğrenci seçmek için üniversitelerdeki öğrenci kontenjanlarının üniversite adaylarının 1/20 si olması eleme yapılmasını zorunlu kılmaktadır; ancak bu eleme daha az tepki toplayacak bir şekilde yapılmalıdır.. Aksi halde çocukları, çocukların bile beğenmediği bir sistemle sınava tabi tutarak hayatlarına yön vermeyi sürdürmek oldukça yanlış olacaktır. Gereken düzenlemeler ve değişiklikler yapılırken de deneme yanılma yoluyla değil yapılması gerekeni uzun vadeli çalışmalarla elde ederek bir kerede ve net bir şekilde yapmak gerekmektedir.



Grafik 2.16: Lise 3 ve Mezun Grup Öğrencilerinin Üniversitelere Giriş Sınav Sistemi İle İlgili Düşüncelerinin Yüzelere Dağılımı

Sınavın tek aşamalı mı iki aşamalı olması gerektiği sorusuna öğrenciler, en sonuncusu 1998 de yapılan iki aşamalı sistemle sınava hiç girmediklerinden büyük oranda fikrim yok diye cevap vermişlerdir. Bundan önceki iki aşamalı olan ÖYS sisteminde bilgiye dayalı olan sınav, ezberci olmakla birlikte çalışılarak başarılabilen bir sınav olduğu için öğrenciler bu sistemde başarısızlıklarının sebebini daha çok çalışmamalarına bağlamakta bundan da onların psikolojileri olumsuz yönde çok fazla etkilenmemekteydi. 1998- 2005 yılları arasında uygulanmış olan tek aşamalı, ÖSS

sınavında ise öğrenciler sadece Lise 1. Sınıf müfredatından sorumlu tutulmuş bu da onların lise öğrenimleri sırasında derslerinden soğumalarına sebep olmuştur. Bu sistem her yerde çok sayıda birinci çıkarmakta ve bu da birçok dershaneye reklam yapma şansı sağlamıştır.³⁶ Ayrıca bu sistemle yapılan sınav % 60'lık dilimde bilgi soruları içeren, geriye kalan % 40'lık dilimde ise bilgilerin kullanılabilme gücü adı altında özgüvene dayalı olarak, yüksek moral gücü, stresle mücadele yeteneği ve kendi kendini kontrol gücü gibi kişilik vasıflarını gerektiren yetenek sınavıdır.³⁷ Dolayısıyla tek aşamalı ÖSS sistemiyle öğrencilerin sınav sonuçlarını, öğrencilerin bildikleri bilgiler kadar sağlık ve psikolojik durumları ve tüm diğer dış faktörlerde etkilemektedir. Bu da üniversite adayları arasından, üniversitelere alınacak öğrenciler belirlenirken kriterlerin olması gerekenden sapmasına yol açmaktadır. Şu anki ÖSYS sistemi yani hem öğrencilerin tek bir sınava girmeleri hem de sınavda tüm lise müfredatından sorumlu olmaları dolayısıyla sınavın yeter derecede bilgiye dayalı olması, eski ÖSS sistemine nazaran daha doğru bir uygulamadır.



Grafik 2.17: Lise 2, Lise 3 ve Mezun Grup Öğrencilerinin Üniversitelere Giriş Sınav Sistemi İle İlgili Düşüncelerinin Yüzdelerle Dağılımı

³⁶ Yeni ÖSS sistemi,2006, <http://www.hafif.org/ara/%C3%B6ss>, (24 Kasım 2007)

³⁷ Sınavlar Bize Ne Yapıyor? , <http://egitim.milliyet.com.tr/Haber.aspx?HaberNo=3242>, (15 Kasım 2007)

Bu soruya fikrim yok diyen Lise 1 ve mezun grup haricinde tüm gruplar ÖSYS sınav sistemini fırsat eşitliğinin olmadığı bir sistem olarak görmektedir. Bunların nedenleri aşağıda sıralanmıştır:

- ÖSYS sınavına hazırlanan üniversite adaylarının maddi kaynaklarının birbirine denk olmaması, öğrencilerin bu sınava sınav sonuçlarını etkileyecek boyutta farklı koşullarda hazırlanmalarına sebep olmaktadır.
- Liselerin aynı denklikte eğitim vermemesi aynı sınava giren öğrencilerin bazılarında avantaj bazılarında da dezavantaj sağlamamaktadır. Sınav sonuçlarına eklenen orta öğretim başarı puanıyla bu haksızlık bir parça düzeltilmeye çalışılmış ancak yeter derecede eşitlik sağlanamamıştır.
- Lise diploma notu düşük olan bir öğrenci, hayatı boyunca her üniversite sınavına girdiğinde düşük orta öğretim başarı puanı olarak bunun bedelini ödemek zorunda olmamalıdır.
- Üniversitelere öğrenci seçilirken liselerde bulunan farklı alanlardaki (sayısal, eşit ağırlık, sözel, yabancı dil...) öğrencilerin sayısı ile orantılı olarak öğrenci alınmaması bazı alanlara avantaj bazılarında ise dezavantaj sağlamaktadır.
- Meslek Lisesi öğrencileri liseye başlamadan yani henüz seçme yapamayacak olgunlukta iken yapacakları mesleklerin alanlarını seçmek zorunda bırakılmış, sistemde ki işleyişler öğrencilerin sonradan bu alanlarını değiştirmelerini olanaksız kılmaktadır.
- Öğrencilerin 11 yıl içerisinde öğrendiği bilgileri, 195 dakikaya sığdırılmaya çalışılması sınavda yaşanacak en küçük bir gerilimin öğrencinin tüm yaşamını etkileyebilecek sonuçlar doğurmasına sebep olmaktadır.
- Öğrencilerin geleceğine yön veren bir sınavda amaç iyi ezberleyeni seçmek olamayacağından sorulan hiçbir sorunun ezber sorusu olmaması gerekmektedir. Bu başarılamamaktadır.³⁸

Öğrenciler de bunun gibi saymakla tükenmeyecek nedenlerle üniversitelere giriş sınav sistemini fırsat eşitliğinin olmadığı bir sistem olarak görmektedir. Bu nedenle sistemde bir takım düzenlemelerin yapılması gerektiğini savunmaktadırlar.

³⁸ ÖSS *amacına hizmet etmiyor*, 20 Haziran 2006, <http://egitim.milliyet.com.tr/Haber.aspx?HaberNo=2583>, (15 Kasım 2007)

Sınav yapmanın amacı, yükseköğrenim kurumlarında okumak isteyenler arasından bir eleme yaparak, istenilen sayıda gencin yükseköğrenim kurumlarına yerleşmelerini sağlamaktır. Eğitim sistemi ezbere dayalı bir sistemdir. Öğrencilerin düşünme yeteneklerini geliştiren bir sistem değildir. Bu sistem içinde yetişenlerin arasından, zekâ düzeylerine göre bir seçim yapılamaz. Soruların düşünme yeteneğini ölçmek için hazırlandığını düşünelim. Düşünme yeteneği, belli koşullarda, bu yeteneğin gelişebileceği ortamlarda kazanılabilen bir yetenektir. Türkiye'de uygulanan eğitimin içeriği, konuları, bilimsellikten uzak oluşu, eğitim kurumlarının fiziksel ortamlarının yetersizliği, sistemin eğitim algısı, gençlerin düşünme yeteneklerini geliştirmekten uzaktır.³⁹

2.2.6. Lise Öğrencilerinin, Sosyal Aktivitelere Ayırdıkları Zaman İle Öğrencilerin Sınıfları Arasındaki İlişkinin Grafiklerle Analizi

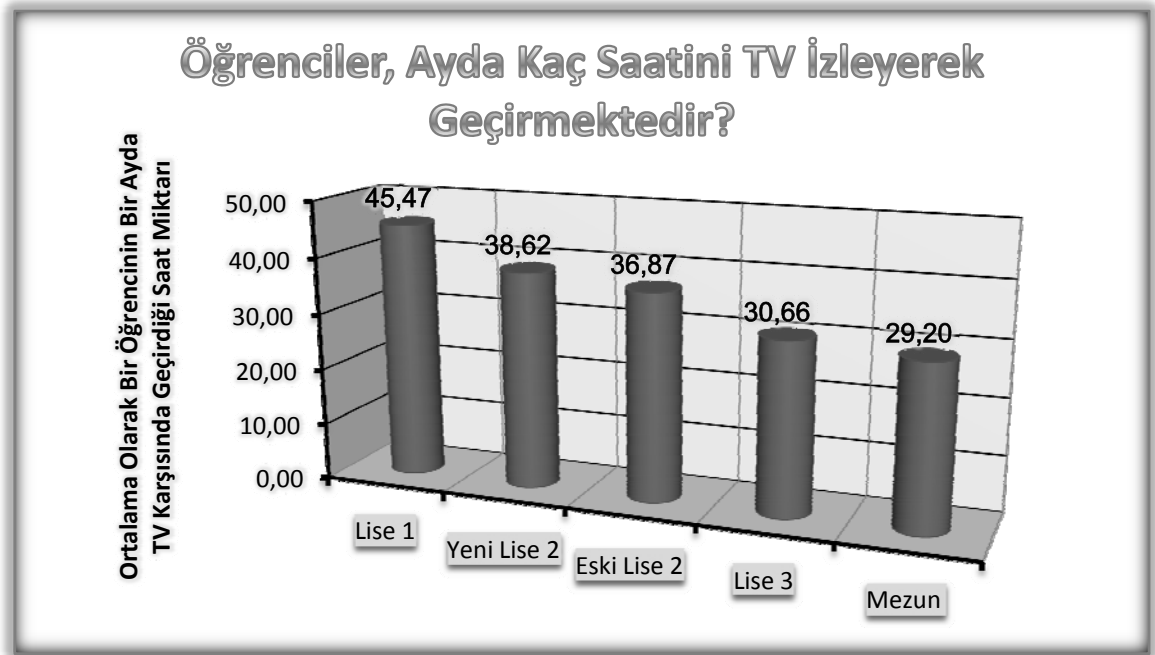
Ankette bulunan "Boş zamanlarınızı değerlendirirken aşağıdaki faaliyetleri ne sıklıkla yapıyorsunuz?" sorusunun öğrencilerin bulunduğu sınıfla ilişkisi şu şekildedir:



Grafik 2.18: Öğrencilerin Bir Ayda Ortalama Kişi Başına Okumaya Ayırdığı Saatin Öğrencinin Bulunduğu Sınıfla İlişkisi

³⁹ ÖSS *amacına hizmet etmiyor*, 20 Haziran 2006, <http://egitim.milliyet.com.tr/Haber.aspx?HaberNo=2583>, (15 Kasım 2007)

Yaşları küçük olduğu için sosyal faaliyetlerle maksimum derecede ilgilenen Lise 1 öğrencileri, muhtemelen ilgilerini çekmediğinden kitap, gazete veya dergi okumada geride kalırlarken, okul dersleri diğer öğrencilere göre daha hafif olan ve diğer öğrencilere nazaran arkadaşlarıyla en az vakit geçiren Yeni Lise 2 öğrencileri internet ve televizyon seyretmek gibi diğer tek kişilik faaliyetlere olduğu gibi kitap, dergi veya gazete okumaya da yoğun bir ilgi göstermektedirler. Dersleri daha ağır olan Eski Lise 2 öğrencilerinde kitaplara olan ilgi azalırken; artık okulda ve dershanede Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı öğrenmeye başlamış, gerek derste gördüklerinden gerekse edebiyat ödevlerinden kitaplara olan ilgi artmış ve Lise 3 öğrencilerinde bu oran yine yükselişe geçmiştir. Üniversiteyi kazanması artık kendince yaşama sebebi olan mezun grup öğrencilerde ise kitaplara veya dergilere olan ilgi azalmış yerini daha az konsantrasyon gerektiren spor yapmaya ya da arkadaşlarıyla vakit geçirmeye bırakmıştır. Genel olarak öğrencilerimizde gerekmediği ve ödev verilmediği sürece kitaplara olan ilgi oldukça azdır.⁴⁰ Kitap okumayı, televizyon ve bilgisayara göre daha az tercih ettikleri üzücü bir gerçektir.⁴¹



Grafik 2.19: Öğrencilerin Bir Ayda Ortalama Kişi Başına Televizyon Seyretmeye Ayırdığı Saatin Öğrencinin Bulunduğu Sınıfla İlişkisi

⁴⁰ 1 Japon'a 25 kitap, 1 kitaba 6 Türk, 2006, <http://egitim.milliyet.com.tr/Haber.aspx?HaberNo=3424>, (15 Kasım 2007)

⁴¹ Televizyon Beyne Zarar Veriyor, 2008, <http://haber.mynet.com/detay/saglik/Televizyon>, (1Şubat 2008)

Televizyon seyretmede öğrenciler en çok ilgiyi Lise 1. sınıfta göstermiş, yaşları büyüdükçe ve dersleri ağırlaştıkça, lise öğrencilerinde televizyona olan ilgi azalmıştır. Mezun grup öğrencilerde ise televizyona olan eğilim ise her ne kadar azalsa da olması gerekenden çok daha fazladır⁴² ve daha da önemlisi öğrencilerimiz televizyon izlerken yaptıkları program tercihlerinde gelişimlerine katkı sağlayabilecek programları tercih etmemektedirler.⁴³

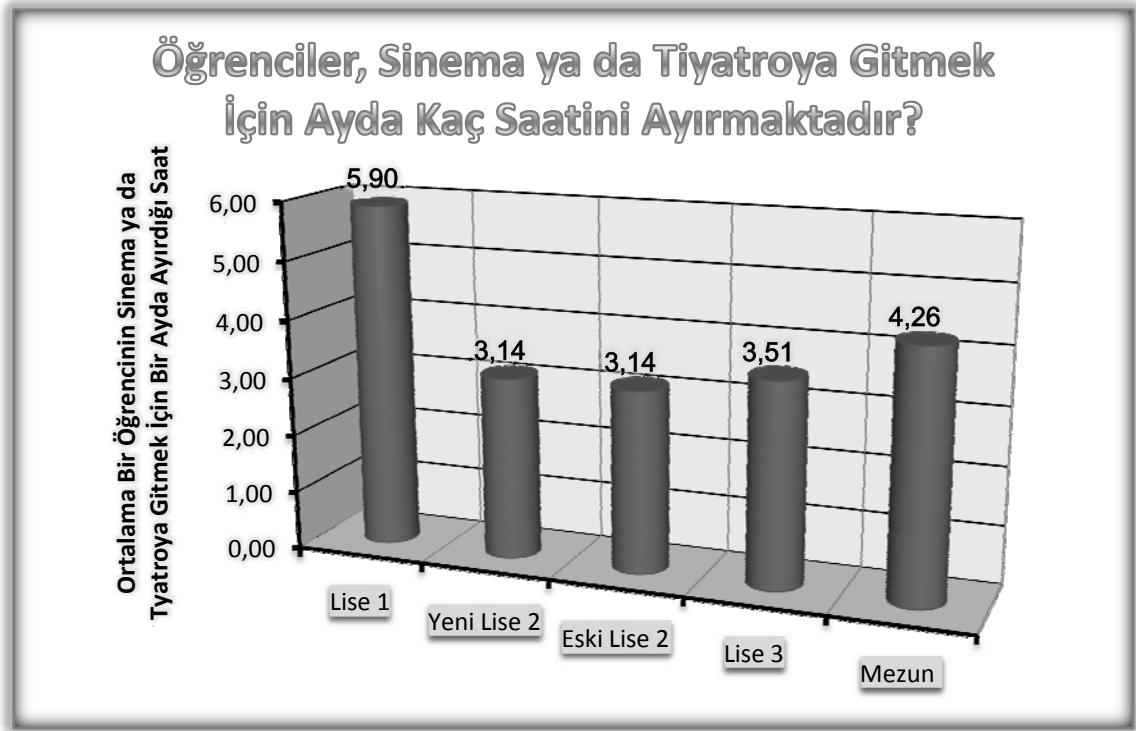


Grafik 2.20: Öğrencilerin Bir Ayda Ortalama Kişi Başına Spor Yapmaya Ayırdığı Saatin Öğrencinin Bulunduğu Sınıfla İlişkisi

Lise 1 öğrencilerinde tüm sosyal aktivitelere olduğu gibi spora da yoğun bir ilgi gösterdikleri gözlemlenmektedir. Öğrencilerin yaşları ve dolayısıyla sınıfları büyüdükçe spora olan ilgi azalacak Mezun grup öğrencilerde ise belki erkek öğrenciler için fiziksel görünüm önemli olduğundan, bekli de spor yapmayı stres atmamak için kullandıklarından Lise 3 öğrencilerinden daha fazla spora eğilim gözlenecektir.

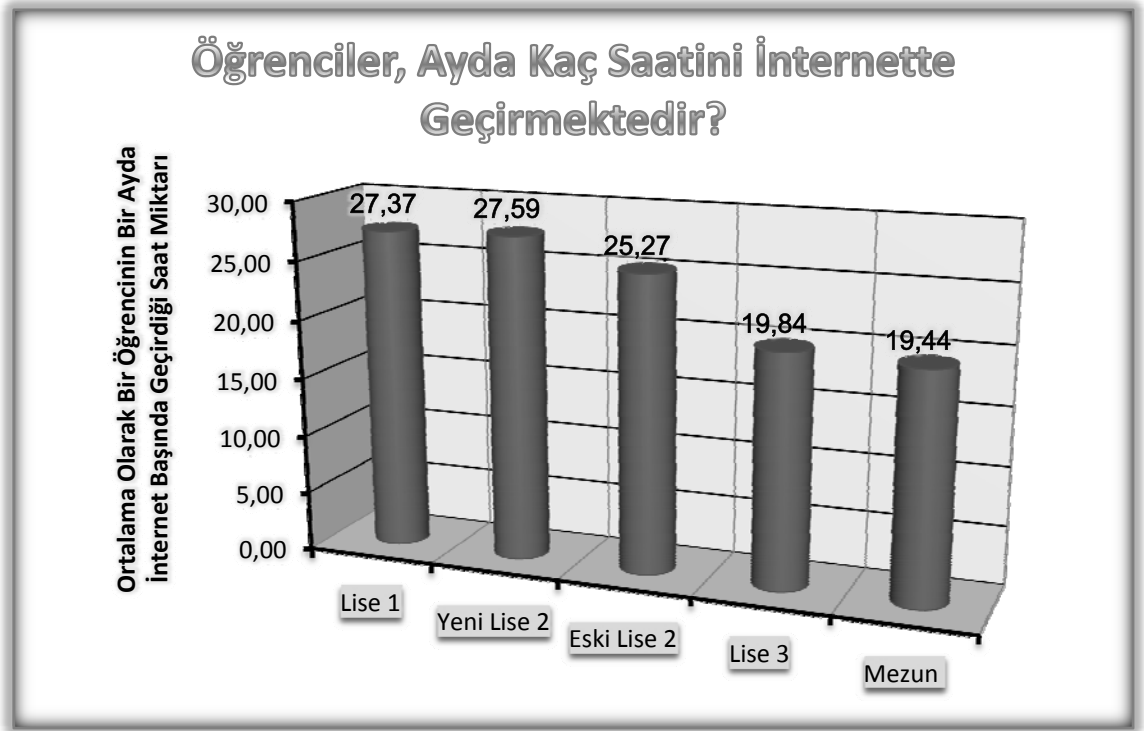
⁴² Televizyon Beyne Zarar Veriyor, 2008, <http://haber.mynet.com/detay/saglik/Televizyon>, (1Şubat 2008)

⁴³ Yalçın Çetinkaya, "Bir Manipülasyon Aracı Olarak Medya", **Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi**, (Kasım 2004), Sayı:57



Grafik 2.21: Öğrencilerin Bir Ayda Ortalama Kişi Başına Sinema Ya Da Tiyatroya Gitmek İçin Ayırdığı Saatin Öğrencinin Bulunduğu Sınıfla İlişkisi

Sinema ya da tiyatroya gitmek diğer faaliyetlerden farklı olarak genellikle tek başına değil grup halinde yapılan faaliyetler gurubu içerisinde olduğundan bu grafik, anketin 25. sorusunda üzerinde çalışılan öğrencilerin sınıflarıyla arkadaşları ile ilgili sorunları arasındaki ilişkisinin incelenmesi sonucunda oluşturulan grafik 2.2. ile örtüşmektedir. O grafikte arkadaşları ile az sorun yaşayan öğrenciler Lise 1 öğrencileri olmuş, buldukları yaş ve ergenlik dönemine bağladığımız en fazla sorun yaşayan grup Lise 2 öğrencileri olurken öğrenciler büyüdükçe arkadaşlarıyla ilgili sorunları azalmış ve mezun grupta da en aza indirgenmiştir. Burada da aynı şekilde sinema ya da tiyatroya en fazla giden grup Lise 1 öğrencileri olmuş, arkadaşlarıyla en fazla sorunları olan Yeni Lise 2 öğrencileri sinema ya da tiyatroya en az gitmişler, onun yerine tek kişilik yapılan faaliyetlerle ilgilenmişler, yaşları büyüyüp arkadaşlarıyla olan sorunlar giderildikçe sinema ya da tiyatro gibi toplu halde gidilen faaliyetlere ilgi yükselmiş ve artık kendine ait bir sosyal çevre oluşturabilen mezun grupta en yüksek değerini almıştır.



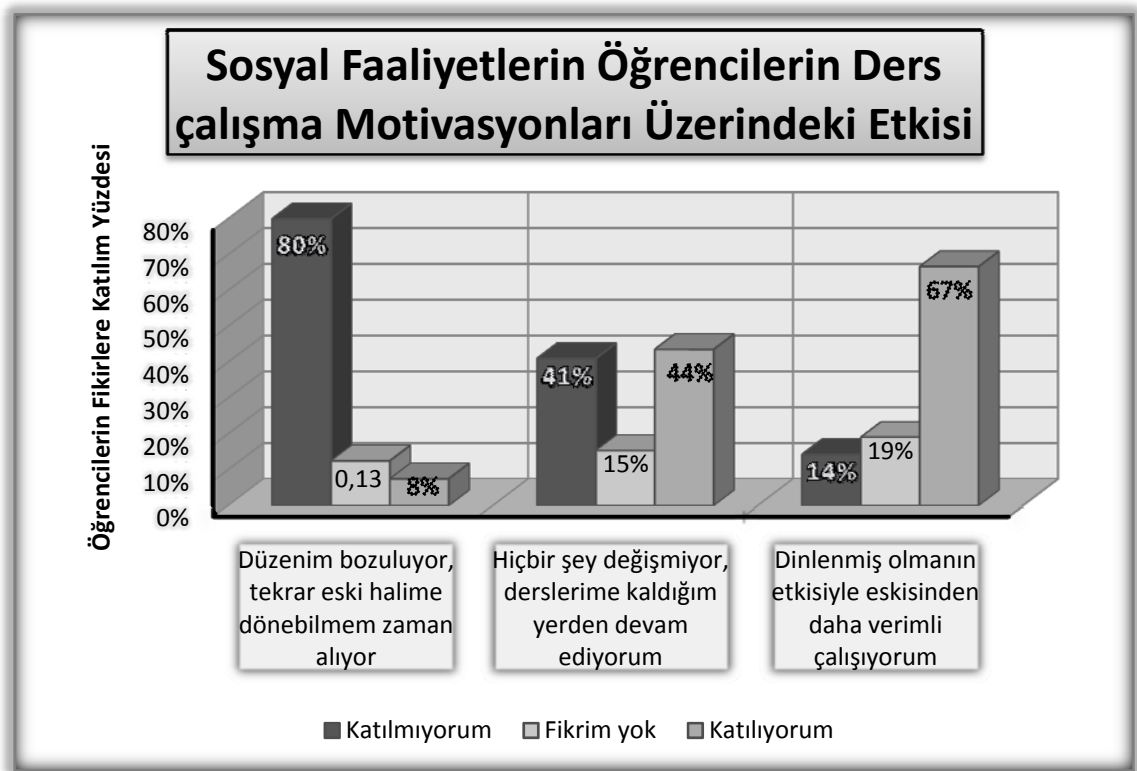
Grafik 2.22: Öğrencilerin Bir Ayda Ortalama Kişi Başına İnternet Başında Geçirdiği Saatin Öğrencinin Bulunduğu Sınıfla İlişkisi

İnternet günümüzde doğru kullanıldığında hayatımızı ve araştırmalarımız için verilere ulaşmamızı oldukça kolaylaştıran oldukça önemli bir iletişim hizmetidir. Ancak bizim ilk ve orta öğretim sistemimiz öğrencilerin araştırarak öğrenmesi yerine ezberleyerek öğrenmesi üzerine kurulu olduğundan istisnalar haricinde öğrenciler dersleri için genellikle internete ihtiyaç duymayacaklardır. Öğrencilerimiz modern çağın getirisi toplumdan ve sosyal çevreden uzaklaşma sonucu oluşan yalnızlıklarını çoğunlukla internette oyun oynayarak veya chat yaparak gidermektedirler. Buna paralel olarak önceki sorularda da anlatıldığı gibi arkadaşlarıyla en fazla sorun yaşayan ve en az sinema ya da tiyatroya giden grup yani Yeni Lise 2 öğrencileri tek kişilik bir sosyal aktivite olan interneti en fazla kullanan grup olmuştur. Yaşları büyüdükçe arkadaşlarıyla olan sorunları giderilecek, yalnızlıkları azalacak, internete daha az ihtiyaç duymaya başlayacaklardır. Yaşlarının küçük oluşu gereği Lise 1 öğrencilerinin oyun oynama ihtiyacını teknolojik oyunları barındıran internette gidermek istemesi ise modern toplumun getirilerindedir.

2.2.7.Lise Öğrencilerinin Katıldıkları Sosyal Aktivitelerin Ders Çalışma Motivasyonları Üzerindeki Etkileriyle, Öğrencilerin Sınıfları Arasındaki İlişkinin Grafiklerle Analizi

Ankette bulunan " Herhangi bir sosyal aktiviteye katıldıktan sonra dersleriniz üzerindeki motivasyonunuz nasıl değişiyor?" sorusunun öğrencilerin bulunduğu sınıfla ilişkisi şu şekildedir:

(Hesaplamalar yapılırken soruyu yanıtlamayan öğrenciler dikkate alınmamıştır)



Grafik 2.23: Lise 1 Öğrencilerinin Herhangi Bir Sosyal Faaliyete Katıldıktan Sonra Ders Çalışma Motivasyonlarının Değişim Şekli Üzerine Düşünceleri

Öğrencilere herhangi bir sosyal aktiviteye katıldıktan sonra dersleri üzerindeki motivasyonlarının nasıl değiştiği sorulduğunda yaşları küçük olduğu için sosyal aktivitelere en çok ihtiyaç duyan zaten bir önceki soruda da görüldüğü gibi bunlara en çok vakit ayıran öğrenci grubu Lise 1 öğrencileridir.

Dört yıllık Liselerin hafifletilmiş müfredat programında okuyan Yeni Lise 2 öğrencilerinde bu oranlar yükselirken bu öğrencilerden birer yaş daha büyük olan, okul müfredat programları biraz daha yoğun ve bir sonraki yıl üniversite sınavına girecek

olan Eski Lise 2 öğrencilerinde bu oranlar düşmeye başlayacaktır. Öğrencilerin yaşları büyüdükçe okuldaki dersleri ağırlaşacak üniversite sınavı yaklaşacak ve sosyal aktivitelere olan ilgi azalacaktır. Ancak az ya da çok bütün öğrenciler sosyal aktivitelere ihtiyaç duymakta ve bu aktivitelerin ders çalışmalarındaki verimliliği arttırdığını iddia etmektedirler. Sosyal aktiviteler dengeli bir şekilde ve yapılması gerektiği ölçüde yapılırsa haklıdır da fakat unutmamak gerekir ki öğrencilerin gereğinden fazla sosyal aktivitelere yönlmesi de derslerinden soğumalarına yol açabilecek bir etkidir.

2.3. LİSEYİ BİTİRMİŞ, ÜNİVERSİTE ADAYLARININ SOSYO-EKONOMİK DURUMLARININ İNCELENMESİ

Ek 2 de Örneği Verilen Anket 2 deki Toplam Veri Sayısı: **182**

Tablo 2.30

■ Cinsiyet:	
Bayan	% 57
Erkek	% 43

Tablo 2.31

■ Öğrencinin Ailesinin Aylık Gelirinin Tamamı:	
300 – 500 YTL arası	% 8
500 - 1000 YTL arası	% 36
1000 - 1500 YTL arası	% 28
1500 - 2000 YTL arası	% 19
2000 - 4000 YTL arası	% 5
4000 YTL veya daha üzeri	% 4

Tablo 2.32

■ Öğrencinin Halen Okumakta Olduğu ya da Mezun Olduğu Lisenin Türü:	
Meslek Lisesi	% 21
Düz Lise	% 63
Özel Lise	% 2
Süper Lise	% 8
Anadolu Lisesi	% 4
Fen Lisesi	% 2

Tablo 2.33

■ Öğrencinin Halen Okumakta Olduğu ya da Mezun Olduğu Lisedeki Alanı:	
Sayısal	% 25
Eşit Ağırlık	% 44
Sözel	% 26
Diğer (Diploma notuyla tercih yapan meslek lisesi mezunları)	% 5

Tablo 2.34

■ Öğrencinin Halen Okumakta Olduğu ya da Mezun Olduğu Lisedeki Başarı Notu (100 üzerinden):	
40-50 arasında	% 3
51-60 arasında	% 12
61-70 arasında	% 42
71-85 arasında	% 28
86-100 arasında	% 15

Tablo 2.35

■ Öğrencinin Bu Öğretim Yılında Herhangi Bir Dershaneye Devam Edip Etmediği:	
Dershaneye giden öğrenciler	% 70
Dershaneye gitmeyen öğrenciler	% 30

Tablo 2.36

■ Dershaneye Giden Öğrencilerin, Dershanedeki Deneme Sınavlarından Almış Oldukları Ham Puan Aralıkları:	
185 veya daha altında	% 7
185 - 210 arası	% 27
210 - 230 arası	% 29
230 - 250 arası	% 27
250 - 270 arası	% 5
270 ve daha üzerinde	% 5

Tablo 2.37

■ Öğrencilerin 2007 ÖSYS Sınavından Almış Oldukları Ham Puan Aralıkları:	
185 veya daha altında	% 14
185 - 210 arası	% 31
210 - 230 arası	% 25
230 - 250 arası	% 20
250 - 270 arası	% 5
270 ve daha üzerinde	% 5

Tablo 2.38

■ 2007 ÖSYS de Öğrencilere Okuldan Eklenen Ek Puanların Aralıkları:	
46 - 50 arasında	% 2
51 - 55 arasında	% 5
56 - 60 arasında	% 14
61 - 65 arasında	% 19
66 - 70 arasında	% 21
71 - 75 arasında	% 16
76 - 80 arasında	% 21
81 - 85 arasında	% 2

Tablo 2.39

■ Dersane Haricinde Özel Ders Almaya Duyulan İhtiyaç:	
Evet, Alıyorum	% 9
Hayır, Almıyorum	% 91

2.4. ÜNİVERSİTE ADAYLARININ BAŞARILARINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER

2.4.1. Üniversite Sınavına Özel Ders Alarak yâda Dershaneye Giderek Hazırlanmanın Öğrencilerin ÖSYS'deki Başarısı Üzerindeki Etkilerinin Ki-Kare Bağımsızlık Sınavı ve Anova İle İncelenmesi

Burada öğrencilere üniversiteye hazırlık aşamasında dershanenin ya da özel dersin katkı sağlayıp sağlamadığını inceleyeceğiz. Bunun içinde dershaneye gitme ya da özel ders alma ile öğrencilerin puanlarının birbiriyle bağımlı olup olmadığını araştıracağız ve bunun içinde χ^2 bağımsızlık sınavını⁴⁴ kullanacağız. Üniversite sınavına hazırlık aşamasındaki toplam 174 adet öğrenciye o yıl üniversite sınavına nasıl hazırlandıkları ve o yıl ÖSYS sınavından aldıkları ham puanlar Ek 2 de örneği verilen anket çalışmasında sorulmuş aşağıdaki tablo elde edilmiştir.

Tablo 2.40: Öğrencilerin ÖSYS' ye Hazırlanma Şekilleri İle İlgili Gözlenen Değerler Tablosu

Gözlenen Değerler	≤ 190	190-210 arası	210-230 arası	≥ 230	TOPLAM
Sınava Dershaneye Gitmeden ya da Özel Ders Almadan Hazırlanan Öğrenciler	13	19	10	1	43
Sınava Dershaneye Giderek ya da Özel Ders Alarak Hazırlanan Öğrenciler	12	35	33	51	131
TOPLAM	25	54	43	52	174

Hipotezlerimiz:

H_0 : "Dershane ya da özel ders, öğrencinin üniversite sınavında alacağı puanı etkilemiyor."

H_1 : "Dershane ya da özel ders, öğrencinin üniversite sınavında alacağı puanı etkiliyor."

⁴⁴ İsmail Hakkı Armutlulu, **İşletmelerde Uygulamalı İstatistik**, 1.Basım, Bursa: Alfa Kitapevi, 2000, s.121

Tablo 2.41: Öğrencilerin ÖSYS ye Hazırlanma Şekilleri İle İlgili Beklenen Değerler Tablosu

Beklenen Değerler	≤ 190	190-210 arası	210-230 arası	≥ 230	TOPLAM
Sınava Dershaneye Gitmeden ya da Özel Ders Almadan Hazırlanan Öğrenciler	6,178	13,345	10,626	12,851	43
Sınava Dershaneye Giderek ya da Özel Ders Alarak Hazırlanan Öğrenciler	18,822	40,655	32,374	39,149	131
TOPLAM	25	54	43	52	174

$$\chi^2 = \frac{(13 - 6,178)^2}{6,178} + \frac{(19 - 13,345)^2}{13,345} + \frac{(10 - 10,626)^2}{10,626} + \frac{(1 - 12,851)^2}{12,851} + \frac{(12 - 18,822)^2}{18,822} + \frac{(35 - 40,655)^2}{40,655} + \frac{(33 - 32,374)^2}{32,374} + \frac{(51 - 39,149)^2}{39,149} = 27,753$$

Hesaplanan değerine karşılık Ki-kare tablosundan $\alpha = 0,05$ için okunan değer ⁴⁵ $\chi_{0,05.3}^2 = 7,815$ olduğuna göre hesaplanan değer bu değerden büyüktür. Burada satır ve sütünün bağımlı olduğu yani dershaneye gitmenin ya da özel ders almanın öğrencinin üniversite sınavında alacağı puanı etkilediği anlamı taşır.

Burada aynı örnekteki öğrenciler üniversite sınavına nasıl hazırlandıklarına göre 3 gruba ayrılmış ve bu üç grubun o yıl üniversite sınavından aldıkları puan ortalamalarının eşit olup olmadıkları ANOVA sınamalarından gruptardan farklı sayıda örneklem alınmış olma durumu⁴⁶ kullanılarak incelenmiştir.

⁴⁵ Armutlulu, *İşletmelerde Uygulamalı İstatistik*, s. 410

⁴⁶ Armutlulu, *İşletmelerde Uygulamalı İstatistik*, s. 81 - 82

Tablo 2.42: Öğrencilerin ÖSYS ye Hazırlanma Şekilleri İle İlgili Gözlenen Değerler Tablosu

	≤190	190-210 arası	210-230 arası	230-250 arası	250-270 arası	≥ 270	TOPLAM
Sınava Kendileri Hazırlanan Öğrenciler	13	19	10	1	0	0	43
Sınava Sadece Dershaneye Giderek Hazırlanan Öğrenciler	11	27	31	31	8	7	115
Dershaneye Giderek ya da Özel Ders Alarak Hazırlanan Öğrenciler	1	8	2	2	1	2	16
TOPLAM	25	54	43	34	9	9	174

Hipotezlerimiz:

H_0 : 'Bu üç grubun üniversite sınavında aldıkları puan ortalamaları eşittir.'

H_1 : 'Bu üç gruptaki öğrencilerin üniversite sınavında aldıkları puan' ortalamalarından en az bir tanesi diğerlerinden farklıdır.

T_1 : Sınava kendisi hazırlanan 43 öğrencinin toplam puanı: 8580

T_2 : Sınava sadece dershaneye giderek hazırlanan 115 öğrencinin toplam puanı: 25680

T_3 : Sınava dershaneye giderek ya da özel ders alarak hazırlanan 16 öğrencinin toplam puanı: 3520

N: Toplam Gözlem Sayısı = 43 + 115 + 16 = 174

Gözlenen değerlerin toplamı : $T_1 + T_2 + T_3 = 8580 + 25680 + 3520 = 37780$

Genel toplamın karesi : $(37780)^2 = 1427328400$

$$\sum_{j=1}^3 \frac{T_j^2}{n_j} = \frac{(8580)^2}{43} + \frac{(25680)^2}{115} + \frac{(3520)^2}{16} = 8220864,954$$

$$\sum_{j=1}^k \sum_{i=1}^{n_j} x_{ij}^2 = 8323600$$

Örnekler arası değişkenlik:

$$\sum_{j=1}^3 \frac{T_j^2}{n_j} - \frac{\left(\sum_{j=1}^3 T_j \right)^2}{N} = 8220864,954 - \frac{1427328400}{174} = 17828,17289$$

Örnek içi değişkenlik:

$$\sum_{j=1}^k \sum_{i=1}^{n_j} x_{ji}^2 - \sum_{j=1}^k \frac{T_j^2}{n_j} = 8323600 - 8220864,954 = 102735,0455$$

Tablo 2.43: Öğrencilerin ÖSYS ye Hazırlanma Şekilleri İle İlgili Anova Tablosu

Değişkenlik Kaynağı		Serbestlik Derecesi	σ^2 nin Kestirimi	F Oranı
Örnekler Arası Değişkenlik	17828,173	2	$\frac{17828,173}{3-1} = 8914,086$	$\frac{8914,086}{600,790} = 14,84$
Örnek İçi Değişkenlik	102735,046	171	$\frac{101535,045}{174-3} = 600,790$	
Toplam	120563,218	173		

Teorik F değeri $\alpha = 0,01$ için $F_{0,01.3.171} = 3,78$; ve $\alpha = 0,05$ için $F_{0,05.3.171} = 2,60$

Her iki anlam düzeyinde de hesaplanan F değeri (14,84), tablo değerlerinden⁴⁷ büyük olduğu için H_0 hipotezi reddedilir. Bu üç gruptaki puanların ortalamalarından en az bir tanesi diğerlerinden farklıdır. Hangi grubun ortalamasının farklılık oluşturduğunu Tukey – Kramer tekniğini kullanılarak belirleyeceğiz.⁴⁸

$$\bar{X}_1 = 199,535$$

$$\bar{X}_2 = 223,304$$

$$\bar{X}_3 = 220$$

$$|\bar{X}_1 - \bar{X}_2| = |199,535 - 223,304| = 23,769$$

$$|\bar{X}_1 - \bar{X}_3| = |199,535 - 220| = 20,465$$

$$|\bar{X}_2 - \bar{X}_3| = |223,304 - 220| = 3,304$$

Anova tablosundan MS_W yani σ^2 nin kestirimi =600,79 payın serbestlik derecesi k=3 ve paydanın serbestlik derecesi $n - k = 174 - 3 = 171$ olduğundan $\alpha = 0,05$ için Q bandı tablosundan $Q_u = 3,31$ bulunur.⁴⁹ Bu verilerle kritik bantlar:

$$KB = Q_u \sqrt{\left(\frac{MS_W}{2}\right) \left(\frac{1}{n_j} + \frac{1}{n_i}\right)}$$

$$KB = 3,31 \sqrt{\left(\frac{600,79}{2}\right) \left(\frac{1}{43} + \frac{1}{115}\right)} = 10,255$$

$$KB = 3,31 \sqrt{\left(\frac{600,79}{2}\right) \left(\frac{1}{43} + \frac{1}{16}\right)} = 16,800$$

$$KB = 3,31 \sqrt{\left(\frac{600,79}{2}\right) \left(\frac{1}{115} + \frac{1}{16}\right)} = 15,307$$

⁴⁷ Armutlulu, *İşletmelerde Uygulamalı İstatistik*, s.412-413-414-415

⁴⁸ Armutlulu, *İşletmelerde Uygulamalı İstatistik*, s.89-90

⁴⁹ Armutlulu, *İşletmelerde Uygulamalı İstatistik*, s.426

Yukarıda hesaplanan mutlak farklardan birincisi ve ikincisi KB değerinden büyüktür. Birinci grubun puan ortalaması, ikinci ve üçüncü grubun ortalamasından düşüktür. Bu demektir ki üniversite sınavına hazırlanırken dersane ya da özel ders yardımı alan öğrenciler, dersane ya da özel ders yardımı almadan kendi başına hazırlanan öğrencilerden daha başarılıdır. Hem özel ders alıp hem dershaneye giden öğrencilerin başarılarıyla sadece dershaneye giderek hazırlanan öğrencilerin ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir. Burada dersane faktörünün öğrencilerin ÖSYS sınavındaki başarılarını arttırdığı açıkça gözükmemektedir ancak özel ders için aynı şeyi söylemek mümkün değildir.

2.4.2. Özel Ders, Öğrencilere Üniversite Sınavını Kazandırır mı?

Özel dersin, öğrencilerin üniversite sınavında alacağı puana bir katkısı olup olmadığını ölçmek amacıyla EK 2 de örneği bulunan anket çalışmasında 174 öğrenciye üniversite sınavına hazırlanırken özel ders alıp almadıkları ve 2007 yılında üniversite sınavında kaç puan aldıkları sorulmuş elde edilen verilerden oluşturulan iki grubun üniversite sınav puanı ortalamaları ve varyansları aşağıdaki tablodaki gibi belirlenmiştir.

Tablo 2.44: Öğrencilerin ÖSYS' ye Hazırlanma Şekilleri İle İlgili Oluşturulan Grupların Ortalama ve Varyansları

	Örneklem Sayıları	Ortalamalar	Varyanslar*
Üniversite Sınavına Özel Ders Alarak Hazırlanan Öğrenciler	$n_1 = 16$	$\bar{X}_1 = 220$	$S_1^2 = 926,6667$
Üniversite Sınavına Özel Ders Almadan Hazırlanan Öğrenciler	$n_2 = 158$	$\bar{X}_2 = 216,84$	$S_2^2 = 641,9388$

*Varyanslar hesaplanırken sınıflı serilerde sınıflandırmadan dolayı olan bilgi kaybının oluşturacağı hatayı önlemek için Sheppard düzeltme faktörü kullanılmıştır.⁵⁰

⁵⁰ İsmail Hakkı Armutlulu, **İşletme İstatistiğine Giriş**, 2.Basım, Bursa: Alfa Kitapevi, 2004, s.93

Her iki anakütlenin de normal dağıldığını varsayarak örneklem varyanslarının eşit olmadığı durumlar için kullanılan örneklem ortalamaları farkının dağılımı için T dağılımını kullanacağız.⁵¹

$$H_0: \mu_1 = \mu_2$$

$$H_1: \mu_1 \neq \mu_2$$

$$V = \frac{\left(\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}\right)^2}{\frac{\left(\frac{S_1^2}{n_1}\right)^2}{n_1 + 1} + \frac{\left(\frac{S_2^2}{n_2}\right)^2}{n_2 + 1}} - 2 = \frac{\left(\frac{926,6667}{16} + \frac{641,9388}{158}\right)^2}{\frac{\left(\frac{926,6667}{16}\right)^2}{17} + \frac{\left(\frac{641,9388}{158}\right)^2}{159}} - 2 = 17,459$$

$$t_0^* = \frac{220 - 216,84}{\sqrt{\frac{926,6667}{16} + \frac{641,9388}{158}}} = 0,402$$

T-dağılımı tablosundan⁵² $t_{0,05;17} = 1,74$ olduğuna ve $0,402 < 1,74$ olduğuna göre H_0 hipotezi reddedilemez. Üniversite sınavına özel ders alarak hazırlanan öğrencilerle özel ders almadan hazırlanan öğrencilerin puan ortalamalarında anlamlı bir farklılık yoktur. Buradan hareketle özel dersin üniversite sınavında alınacak puana önemsenecek büyüklükte bir katkısı yoktur denilebilir.

2.4.3 Üniversite Sınavlarına Dershaneye Giderek Hazırlanan Öğrencilerin, Dershanede Yapılan Deneme Sınavı Sonuçlarıyla ÖSYS Sonuçları Arasındaki İlişki

Burada üniversite sınavına dershaneye giderek hazırlanan öğrencilerin sınava 3 ay kala dershanede girdikleri deneme sınavlarında aldıkları puanlar ile üniversite sınavında aldıkları puanların uyumlu olup olmadığını inceleyeceğiz ve bunun içinde χ^2 bağımsızlık sınavını kullanacağız. Üniversite sınavına hazırlık aşamasındaki dershaneye giden toplam 128 adet öğrenciye o yıl sınava 3 ay kala son deneme

⁵¹ Armutlulu, *İşletme İstatistiğine Giriş*, s.357-358

⁵² Armutlulu, *İşletme İstatistiğine Giriş*, s.404

sonuçlarının bulunduğu aralıklar ile 2007 ÖSYS den aldıkları puanların aralıkları Ek 2 de örneği verilen anket çalışmasında sorulmuş aşağıdaki tablolar elde edilmiştir.

Tablo 2.45: Öğrencilerin ÖSYS' ve Dershane Denmelerindeki Puanları İle İlgili Gözlenen Değerler Tablosu

Deneme Sınavı \ ÖSYS	ÖSYS			TOPLAM
	≤ 210	210-230 arası	≥ 230	
≤ 210	34	5	5	44
210-230 arası	9	20	8	37
≤ 230	1	7	38	46
TOPLAM	44	32	51	127

Hipotezlerimiz:

H_0 : "Öğrencilerin dershanedeki deneme sınavında aldıkları puanlarla üniversite sınavında aldıkları puanlar birbirinden bağımsızdır."

H_1 : "Öğrencilerin dershanedeki deneme sınavında aldıkları puanlarla üniversite sınavında aldıkları puanlar birbiriyle bağımlıdır."

Tablo 2.46: Öğrencilerin ÖSYS' ve Dershane Denmelerindeki Puanları İle İlgili Beklenen Değerler Tablosu

Beklenen Değerler	ÖSYS			TOPLAM
	≤ 210	210-230 arası	≥ 230	
≤ 210	15,244	11,087	17,669	44
210-230 arası	12,819	9,323	14,858	37
≤ 230	15,937	11,591	18,472	46
TOPLAM	44	32	51	127

$$\chi^2 = \frac{(34 - 15,244)^2}{15,244} + \frac{(5 - 11,087)^2}{11,087} + \frac{(5 - 17,669)^2}{17,669} + \frac{(9 - 12,819)^2}{12,819} + \frac{(20 - 9,323)^2}{9,323} \\ + \frac{(8 - 14,858)^2}{14,858} + \frac{(1 - 15,937)^2}{15,937} + \frac{(7 - 11,591)^2}{11,591} + \frac{(38 - 18,472)^2}{18,472} = 88,495$$

Hesaplanan değerine karşılık Ki-kare tablosundan $\alpha = 0,05$ için okunan değer $\chi_{0,05,4}^2 = 9,488$ olduğuna göre hesaplanan değer bu değerden büyüktür. Burada satır ve sütünün bağımlı olduğu yani öğrencilerin dersane deneme sınavlarındaki aldıkları puanlarla üniversite sınavındaki aldıkları puanların birbiriyle bağımlı olduğu anlamını taşır.

2.4.4. Öğrencilerin Mezun Oldukları Lisenin Türüyle ÖSYS Puanları Arasındaki İlişki

Farklı türlerden liselerdeki öğrencilerin üniversite sınavında aynı başarıyı gösterip göstermediğini ölçmek amacıyla EK 2 de örneği bulunan anket çalışmasından elde edilen verilerden 4 farklı türdeki devlet lisesinden mezun olmuş 170 adet öğrencinin 2007 yılında üniversite sınavında aldıkları puanlar incelenmiş ve bu öğrencilerin okudukları liselerin türüne göre puan ortalamaları aşağıdaki tablodaki gibi belirlenmiştir. Bu verilerden yola çıkarak ANOVA sınamalarından gruplardan farklı sayıda örneklem alınmış olma durumunu kullanacağız.

Tablo 2.47: Öğrencilerin Mezun Oldukları Lisenin Türüyle ÖSYS Puanları Arasındaki İlişki

Lisenin Türü	≤ 190	190-210 arası	210-230 arası	230-250 arası	250-270 arası	≥ 270	TOPLAM
Meslek Lisesi	11	6	5	5	1	2	30
Düz Lise	12	42	31	22	5	2	114
Süper Lise	1	4	5	2	2	1	15
Anadolu veya Fen Lisesi	1	0	1	4	1	4	11
TOPLAM	25	52	42	33	9	9	170

Hipotezlerimiz:

H_0 : Bu dört grup liselerde eğitim görmüş öğrencilerin üniversite sınavında aldıkları puan ortalamaları eşittir.

H_1 : Öğrencilerin üniversite sınavında aldıkları puan ortalamalarından en az bir tanesi diğerlerinden farklıdır eşittir.

T_1 : 30 meslek lisesi öğrencisinin üniversite sınavında aldığı toplam puan: 6300

T_2 : 114 düz lise öğrencisinin üniversite sınavında aldığı toplam puan: 24520

T_3 : 15 süper lise öğrencisinin üniversite sınavında aldığı toplam puan: 3360

T_4 : 11 adet Anadolu veya Fen Lisesi öğrencisinin üniversite sınavında aldığı toplam puan: 2740

N : Toplam Gözlem Sayısı = 30 + 114 + 15 + 11 = 170

Gözlenen değerlerin toplamı : $T_1 + T_2 + T_3 + T_4 = 36920$

Genel toplamın karesi : $(36920)^2 = 1363086400$

$$\sum_{j=1}^4 \frac{T_j^2}{n_j} = \frac{(6300)^2}{30} + \frac{(24520)^2}{114} + \frac{(3360)^2}{15} + \frac{(2740)^2}{11} = 8032099,97$$

$$\sum_{j=1}^k \sum_{i=1}^{n_j} x_{ji}^2 = 8137600$$

Örnekler arası değişkenlik:

$$SS_b = \sum_{j=1}^4 \frac{T_j^2}{n_j} - \frac{(\sum_{j=1}^4 T_j)^2}{N} = 8032099,97 - \frac{1363086400}{170} = 13944,67$$

Örnek içi değişkenlik:

$$SS_w = \sum_{j=1}^k \sum_{i=1}^{n_j} x_{ji}^2 - \sum_{j=1}^4 \frac{T_j^2}{n_j} = 8137600 - 8032099,97 = 105500,03$$

Tablo 2.48: Öğrencilerin Mezun Oldukları Lisenin Türüyle ÖSYS Puanları Arasındaki İlişkinin Anova Tablosu

Değişkenlik Kaynağı	SS	Serbestlik Derecesi	σ^2 nin kestirimi	F Oranı
Örnekler Arası Değişkenlik(B)	13944,67	3	$\frac{13944,67}{3} = 4648,23$	$F = \frac{4648,23}{635,54} = 7,31$
Örnek İçi Değişkenlik(W)	105500,03	166	$\frac{105500,03}{166} = 635,54$	
Toplam	119444,71	169		

Teorik F değerleri:⁵³ $\alpha = 0,01$ için $F_{0,01.3.169} = 3,78$

$\alpha = 0,05$ için $F_{0,05.3.169} = 2,60$

Her iki anlam düzeyinde de hesaplanan F değeri (7,31), tablo değerinden büyük olduğundan H_0 hipotezi reddedilir. Bu dört gruptaki puanların ortalamalarından en az bir tanesi diğerlerinden farklıdır. Hangi grubun ortalamasının farklılık oluşturduğunu Tukey – Kramer tekniği kullanılarak belirleyeceğiz.

$$\bar{X}_1 = 210$$

$$\bar{X}_2 = 215,088$$

$$\bar{X}_3 = 224$$

$$\bar{X}_4 = 249,091$$

$$|\bar{X}_1 - \bar{X}_2| = |210 - 215,088| = 5,088$$

⁵³ Armutlulu, *İşletmelerde Uygulamalı İstatistik*, s.412-413-414-415

$$|\bar{X}_1 - \bar{X}_3| = |210 - 224| = 14$$

$$|\bar{X}_1 - \bar{X}_4| = |210 - 249,091| = 39,091$$

$$|\bar{X}_2 - \bar{X}_3| = |215,088 - 224| = 8,912$$

$$|\bar{X}_2 - \bar{X}_4| = |215,088 - 249,091| = 34,003$$

$$|\bar{X}_3 - \bar{X}_4| = |224 - 249,091| = 25,091$$

Anova tablosundan MS_W yani σ^2 nin kestirimi = 635,54, payın serbestlik derecesi $k=4$ ve paydanın serbestlik derecesi $n - k = 170 - 4 = 166$ olduğundan $\alpha = 0,05$ için Q bandı tablosundan $Q_u = 3,63$ bulunur.⁵⁴ Bu verilerle kritik bantlar:

$$KB = Q_u \sqrt{\left(\frac{MS_W}{2}\right) \left(\frac{1}{n_j} + \frac{1}{n_i}\right)}$$

$$KB = 3,63 \sqrt{\left(\frac{635,54}{2}\right) \left(\frac{1}{30} + \frac{1}{114}\right)} = 13,278$$

$$KB = 3,63 \sqrt{\left(\frac{635,54}{2}\right) \left(\frac{1}{30} + \frac{1}{15}\right)} = 20,463$$

$$KB = 3,63 \sqrt{\left(\frac{635,54}{2}\right) \left(\frac{1}{30} + \frac{1}{11}\right)} = 22,809$$

$$KB = 3,63 \sqrt{\left(\frac{635,54}{2}\right) \left(\frac{1}{114} + \frac{1}{15}\right)} = 17,773$$

$$KB = 3,63 \sqrt{\left(\frac{635,54}{2}\right) \left(\frac{1}{114} + \frac{1}{11}\right)} = 20,430$$

$$KB = 3,63 \sqrt{\left(\frac{635,54}{2}\right) \left(\frac{1}{15} + \frac{1}{11}\right)} = 25,687$$

⁵⁴ Armutlulu, *İşletmelerde Uygulamalı İstatistik*, s.426

Yukarıda hesaplanan mutlak farklardan üçüncüsü ve beşincisi KB değerinden büyüktür. Dördüncü gruptaki öğrencilerin puan ortalamaları birinci ve ikinci gruptan yüksektir. Bu demektir ki üniversitelere giriş sınavında Anadolu ya da Fen Liselerinden mezun olan öğrenciler Meslek ya da Düz Lise öğrencilerine göre daha büyük başarı elde etmektedirler. Süper Liseden mezun olan öğrencilerle Anadolu ya da Fen Liselerinden mezun olan öğrencilerin puan ortalamaları arasında veya Düz Liseden mezun olan öğrencilerle Meslek Liselerinden mezun olan öğrencilerin puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir.

2.4.5 Üniversite Adaylarının Lise Diploma Notlarıyla ÖSYS Puanları Arasındaki İlişki

Öğrencilerin lise öğrenimleri sırasındaki başarı durumu ile üniversite sınavındaki başarı durumu arasındaki ilişkiyi ölçmek amacıyla χ^2 bağımsızlık sınavasını kullanacağız. Bunun içinde 2007 yılında üniversite sınavına girmiş 174 adet Lise mezunu öğrenciye Ek 2 de örneği bulunan anket çalışması uygulanmış öğrencilerin lise diploma notlarıyla ÖSYS sınav sonuçları arasındaki ilişki aşağıdaki tablodaki gibi belirlenmiştir.

Tablo 2.49: Üniversite Adaylarının Lise Diploma Notlarıyla ÖSYS Puanları Arasındaki İlişki İçin Gözlenen Değerler Tablosu

Gözlenen Değerler	≤ 210	210-230 arası	≥ 230	Toplam
45 – 60 arasında	10	6	9	25
61 – 70 arasında	42	18	15	75
71 – 85 arasında	19	12	18	49
86 – 100 arasında	8	7	10	25
Toplam	79	43	52	174

Hipotezlerimiz:

H_0 : " Öğrencilerin okuldaki başarı durumu ile ÖSYS sınavındaki başarı durumu arasında bir ilişki yoktur."

H_1 : " Öğrencilerin okuldaki başarı durumu ile ÖSYS sınavındaki başarı durumu arasında bir ilişki vardır."

Tablo 2.50: Üniversite Adaylarının Lise Diploma Notlarıyla ÖSYS Puanları Arasındaki İlişki İçin Beklenen Değerler Tablosu

Beklenen Değerler	≤ 210	210-230 arası	≥ 230	Toplam
45 – 60 arasında	11,351	6,178	7,471	25
61 – 70 arasında	34,052	18,534	22,414	75
71 – 85 arasında	22,247	12,109	14,644	49
86 – 100 arasında	11,351	6,178	7,471	25
Toplam	79	43	52	174

$$\chi^2 = \frac{(10 - 11,351)^2}{11,351} + \frac{(6 - 6,178)^2}{6,178} + \frac{(9 - 7,471)^2}{7,471} + \frac{(42 - 34,052)^2}{34,052} + \frac{(18 - 18,534)^2}{18,534} + \frac{(15 - 22,414)^2}{22,414} + \frac{(19 - 22,247)^2}{22,247} + \frac{(12 - 12,109)^2}{12,109} + \frac{(18 - 14,644)^2}{14,644} + \frac{(8 - 11,351)^2}{11,351} + \frac{(7 - 6,178)^2}{6,178} + \frac{(10 - 7,471)^2}{7,471} = 8$$

Hesaplanan değerine karşılık Ki-kare tablosundan $\alpha = 0,05$ için okunan değer⁵⁵ $\chi_{0,05,6}^2=12,592$ olduğuna göre hesaplanan değer bu değerden küçüktür. H_0 : " Öğrencilerin okuldaki başarı durumu ile ÖSYS sınavındaki başarı durumu arasında bir ilişki yoktur." hipotezi reddedilemez.

⁵⁵ Armutlulu, *İşletmelerde Uygulamalı İstatistik*, s.410

2.4.6 Üniversite Sınavlarına Hazırlanan Öğrencilerin Aile Yapılarıyla Başarı Durumları Arasındaki İlişki

Öğrencilerin aile yapıları ile başarı durumları arasındaki ilişkiyi ölçmek amacıyla χ^2 bağımsızlık sınavasını kullanacağız. Bunun için de üniversite sınavlarına hazırlık aşamasındaki 639 adet Lise 3 ya da Lise mezunu öğrenciye Ek 1 de örneği bulunan anket çalışması uygulanmış ve ÖSS sınavına 3 ay kala öğrencilerin gittikleri dershanelerdeki deneme sınavlarındaki aldıkları ham puanlar ile anne ve babalarının durumları aşağıdaki tablodaki gibi belirlenmiştir.

Tablo 2.51: Öğrencilerin Aile Yapılarıyla Başarı Durumları Arasındaki İlişkinin Gözlenen Değerler Tablosu

Gözlenen Değerler	200 veya daha altında	200 ya da daha üzerinde	Toplam
Anne veya babasından en az biri vefat eden öğrenciler	12	12	24
Annesi ve babası hayatta ancak ayrı yaşayan öğrenciler	6	9	15
Annesi babası hayatta ve birlikte olan öğrenciler	320	280	600
Toplam	338	301	639

*Ülkemizde üniversite sınavına giren öğrencilerin yaklaşık olarak %5 i 4 yıllık bir üniversite kazanabilmektedir. Bu kitledeki 4 yıllık üniversite kazanabilme oranı da (bu da yaklaşık olarak öğrencilerin 240 ham puan ve üzerinde puan alması demektir) buna uygundur.

Hipotezlerimiz:

H_0 :” Öğrencilerin aile yapılarıyla başarı durumu arasında bir ilişki yoktur.”

H_1 :” Öğrencilerin aile yapılarıyla başarı durumları arasında ilişki vardır.”

Tablo 2.52: Öğrencilerin Aile Yapılarıyla Başarı Durumları Arasındaki İlişkinin Beklenen Değerler Tablosu

Beklenen Değerler	200 veya daha altında	200 ya da daha üzerinde	Toplam
Anne veya babasından en az biri vefat eden öğrenciler	12,695	11,305	24
Annesi ve babası hayatta ancak ayrı yaşayan öğrenciler	7,934	7,066	15
Annesi babası hayatta ve birlikte olan öğrenciler	317,371	282,629	600
Toplam	338	301	639

$$\chi^2 = \frac{(12 - 12,695)^2}{12,695} + \frac{(12 - 11,305)^2}{11,305} + \frac{(6 - 7,934)^2}{7,934} + \frac{(9 - 7,066)^2}{7,066} + \frac{(320 - 317,371)^2}{317,371} + \frac{(280 - 282,629)^2}{282,629} = 1,128$$

Hesaplanan değerine karşılık Ki-kare tablosundan $\alpha = 0,05$ için okunan değer⁵⁶ $\chi_{0,05,2}^2 = 5,991$ olduğuna göre hesaplanan değer bu değerden küçüktür. Burada satır ve sütun bağımsızlığı ile öğrencinin aile yapısıyla başarı durumunun ilgisinin olmadığı sonucuna varılır.

2.4.7 Üniversite Sınavlarına Hazırlanan Öğrencilerin, Anne ve Babalarının Eğitim Durumlarıyla Başarıları Arasındaki İlişki

Öğrencilerin anne ve babalarının eğitim durumlarıyla ile başarıları arasında bir ilişkinin olup olmadığı araştırılmış ve bunun için EK 1 de örneği bulunan anket çalışmasından elde edilen verilerden uygun olanları alınıp χ^2 bağımsızlık sınaması kullanılmıştır. Anne ve babası hayatta ve bir arada olan üniversite sınavlarına hazırlık aşamasındaki herhangi bir dersaneye devam eden 600 adet Lise 3 veya mezun öğrencinin sınava 3 ay kala dershanedeki deneme sınavlarındaki ham puanlarıyla öğrencilerin anne ve babalarının eğitim durumu arasındaki ilişki ayrı ayrı incelenmiştir.

⁵⁶ Armutlulu, *İşletmelerde Uygulamalı İstatistik*, s.410

Öğrencilerin babalarının eğitim durumuyla puanları arasındaki ilişki aşağıdaki tablodaki gibi belirlenmiştir:

Tablo 2.53: Öğrencilerin, Babalarının Eğitim Durumlarıyla Başarı Durumları Arasındaki İlişkinin Gözlenen Değerler Tablosu

Öğrencilerin, Babalarının Eğitim Durumuyla Puanları Arasındaki İlişki	200 veya daha altında	200-240 arası	240 ya da daha üzerinde	Toplam
Okur-yazar veya ilkökul mezunu	177	117	13	307
Ortaokul mezunu	58	65	5	128
Lise mezunu ya da daha üzeri	85	72	8	165
Toplam	320	254	26	600

Hipotezlerimiz:

H_0 :” Öğrencinin babasının eğitim durumuyla başarı durumu arasında bir ilişki yoktur.”

H_1 :” Öğrencinin babasının eğitim durumuyla başarı durumu arasında bir ilişki vardır.

Tablo 2.54: Öğrencilerin, Babalarının Eğitim Durumlarıyla Başarı Durumları Arasındaki İlişkinin Beklenen Değerler Tablosu

Beklenen Değerler	200 veya daha altında	200-240 arası	240 ya da daha üzerinde	Toplam
Okur-yazar veya İlkokul Mezunu	163,733	129,963	13,303	307
Ortaokul Mezunu	68,267	54,187	5,547	128
Lise Mezunu ya da Daha Üzeri	88	69,85	7,15	165
Toplam	320	254	26	600

$$\chi^2 = \frac{(177 - 163,733)^2}{163,733} + \frac{(117 - 129,963)^2}{129,963} + \frac{(13 - 13,303)^2}{13,303} + \frac{(58 - 68,267)^2}{68,267} \\ + \frac{(65 - 54,187)^2}{54,187} + \frac{(5 - 5,547)^2}{5,547} + \frac{(85 - 88)^2}{88} + \frac{(72 - 69,85)^2}{69,85} \\ + \frac{(8 - 7,15)^2}{7,15} = 6,4$$

Hesaplanan değere karşılık Ki-kare tablosundan $\alpha = 0,05$ için okunan değer⁵⁷ $\chi_{0,05,4}^2 = 9,488$ olduğuna göre hesaplanan değer bu değerden küçüktür. Burada satır ve sütünün bağımsız olduğu yani öğrencilerin babalarının eğitim durumu ile öğrencinin başarı durumu arasında bir ilişkinin olmadığı anlamını taşır.

Öğrencilerin annelerinin eğitim durumuyla puanları arasındaki ilişki aşağıdaki tablodaki gibi belirlenmiştir

Tablo 2.55: Öğrencilerin, Annelerinin Eğitim Durumlarıyla Başarı Durumları Arasındaki İlişkinin Gözlenen Değerler Tablosu

Öğrencilerin, Annelerinin Eğitim Durumuyla Puanı Arasındaki İlişki	200 veya daha altında	200-240 arası	240 ya da daha üzerinde	Toplam
Okur-yazar veya İlkokul Mezunu	242	167	11	420
Ortaokul Mezunu ya da Daha Üzeri	78	87	15	180
Toplam	320	254	26	600

Hipotezlerimiz:

H_0 : " Öğrencilerin annesinin eğitim durumuyla başarı durumu arasında bir ilişki yoktur."

H_1 : " Öğrencilerin annesinin eğitim durumuyla başarı durumu arasında bir ilişki vardır."

⁵⁷ Armutlulu, *İşletmelerde Uygulamalı İstatistik*, s.410

Tablo 2.56: Öğrencilerin, Annelerinin Eğitim Durumlarıyla Başarı Durumları Arasındaki İlişkinin Beklenen Değerler Tablosu

Beklenen Değerler	200 veya daha altında	200-240 arası	240 ya da daha üzerinde	Toplam
Okur-yazar veya İlkokul Mezunu	224	177,8	18,2	420
Ortaokul Mezunu ya da Daha Üzeri	96	76,2	7,8	180
Toplam	320	254	26	600

$$\chi^2 = \frac{(242 - 224)^2}{224} + \frac{(167 - 177,8)^2}{177,8} + \frac{(11 - 18,2)^2}{18,2} + \frac{(78 - 96)^2}{96} + \frac{(87 - 76,2)^2}{76,2} + \frac{(15 - 7,8)^2}{7,8} = 16,503$$

Hesaplanan değerine karşılık Ki-Kare tablosundan $\alpha = 0,05$ için okunan değer $\chi_{0,05,2}^2 = 5,991$ olduğuna göre hesaplanan değer, bu değerden büyüktür. Bu öğrencilerin annelerinin eğitim durumu ile öğrencinin başarı durumu arasında ilişkinin olduğu anlamını taşır.

2.4.8. Üniversite Sınavlarına Hazırlanan Öğrencilerin, Ailelerinin Aylık Gelirleriyle Başarı Durumları Arasındaki İlişki

Öğrencilerin ailelerinin aylık gelirleriyle ile başarı durumları arasında bir ilişkinin var olup olmadığı araştırılmış anketten elde edilen verilerle χ^2 bağımsızlık sınaması yapılmıştır. Üniversitelere giriş sınavlarına hazırlanan 545 adet öğrencinin ailelerinin aylık geliriyle puanları arasındaki ilişki aşağıdaki tablodaki gibi belirlenmiştir.

Tablo 2.57: Öğrencilerin, Ailelerinin Gelirleriyle Başarı Durumları Arasındaki İlişkinin Gözlenen Değerler Tablosu

Gözlenen Değerler	200 veya daha altında	200-240 arası	240 ya da daha üzerinde	Toplam
1000 YTL ya da Daha Altında	145	92	15	252
1000 – 1500 YTL Arası	86	76	4	166
1500 YTL ya da Daha Üzerinde	62	56	9	127
Toplam	293	224	28	545

Hipotezlerimiz:

H_0 :” Öğrencilerin ailesinin gelir durumuyla başarı durumu arasında bir ilişki yoktur.”

H_1 :” Öğrencilerin ailesinin gelir durumuyla başarı durumu arasında bir ilişki vardır.”

Tablo 2.58: Öğrencilerin, Ailelerinin Gelir Durumlarıyla Başarı Durumları Arasındaki İlişkinin Beklenen Değerler Tablosu

Beklenen Değerler	200 veya daha altında	200-240 arası	240 ya da daha üzerinde	Toplam
1000 YTL ya da Daha Altında	135,48	103,57	12,95	252
1000 – 1500 YTL Arası	89,24	68,23	8,53	166
1500 YTL ya da Daha Üzerinde	68,28	52,20	6,52	127
Toplam	293	224	28	545

$$\begin{aligned}\chi^2 &= \frac{(145 - 135,48)^2}{135,48} + \frac{(92 - 103,57)^2}{103,57} + \frac{(15 - 12,95)^2}{12,95} + \frac{(86 - 89,24)^2}{89,24} \\ &+ \frac{(76 - 68,23)^2}{68,23} + \frac{(4 - 8,53)^2}{8,53} + \frac{(62 - 68,28)^2}{68,28} + \frac{(56 - 52,2)^2}{52,2} \\ &+ \frac{(9 - 6,52)^2}{6,52} = 7,489016\end{aligned}$$

Hesaplanan değerine karşılık Ki-kare tablosundan $\alpha = 0,05$ için okunan değer $\chi^2_{0,05,4} = 9,488$ olduğuna göre hesaplanan değer bu değerden küçüktür. Burada satır ve sütünün bağımsız olduğu yani öğrencilerin ailelerinin gelir durumuyla öğrencinin başarı durumu arasında bir ilişkinin olmadığı anlamını taşır.

2.4.9. Üniversite Adaylarının Başarı Durumlarını Etkileyebilecek Diğer Faktörler

Üniversite sınavlarına dershaneye giderek hazırlanan öğrencilerin başarı durumlarını ölçmek amacıyla EK 1 de örneği verilen anket çalışmasında buldukları

öğretim yılının sonunda sınava girecek olan 764 adet Lise son sınıf ya da mezun öğrenciye gittikleri dershanelerdeki girmiş oldukları deneme sınavları sonuçlarında almış oldukları ham puanlar ve bu puanların üzerlerine eklenecek olan mezun oldukları liselere ve diploma notlarına göre belirlenen orta öğretim başarı puanları sorulmuş bu sonuçlarla öğrencilerin sosyo-ekonomik yapılarına dair bir takım özellikler önceki bölümlerde incelenmiştir. Bu özellikler haricinde öğrencilerin başarı durumlarını etkileyebilecek faktörlerin bulunup bulunmadığını ölçmek amacıyla aynı anket çalışmasına ait diğer verilere dayanarak faktör analizi yapılmıştır. Öğrencilerin boş zamanlarını değerlendirirken hangi sosyal aktivitelere ne kadar vakit ayırdıkları, deneme sınavlarından etkilenme şekilleri ve üniversitelere bakış açıları arasından başarı durumlarını (deneme sonuçları ve lise diploma notları) etkileyebilecek faktörleri belirleyebilmek amacıyla SPSS programıyla faktör analizi^{58 59} yapılmış sonuçlara ilişkin tablolar aşağıda verilmiştir.

Tablo 2.59: Ortak Varyanslara İlişkin İstatistikler

	Initial	Extraction
Kitap, gazete veya dergi okumak	1.000	0,339
Spor yapmak	1.000	0,495
TV seyretmek	1.000	0,313
Sinema ya da tiyatroya gitmek	1.000	0,486
İnternet kullanmak	1.000	0,496
Üniversiteye Bakış Açıları	1.000	0,504
Sınavların Öğrencilerin Ders Çalışma Motivasyonları Üzerindeki Etkileri	1,000	0,302

⁵⁸ Ayhan Ural ve İbrahim Kılıç, **Bilimsel Araştırma Süreci ve SPSS ile Veri Analizi**, Ankara: Detay Yayıncılık, 2005, s.253

⁵⁹ Mürvet Pamuk, "Öğrencilerin Öğretim Üyesini Değerlendirmesine Ait Bir Uygulama", *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Ekonometri ve İstatistik Dergisi*, 2005, Sayı:1, <http://eidergisi.istanbul.edu.tr/sayi1/ieeis1m4.pdf> (5 Nisan 2008).

Tablo 2.60: Açıklanan Toplam Varyansa İlişkin İstatistikler

Com.	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings			Rotation Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cum. %	Total	% of Variance	Cum. %	Total	% of Variance	Cum. %
1	1,866	26,663	26,663	1,866	26,663	26,663	1,799	25,701	25,701
2	1,070	15,283	41,946	1,070	15,283	41,946	1,137	16,244	41,946
3	0,999	14,268	56,214						
4	0,912	13,034	69,248						
5	0,815	11,644	80,892						
6	0,702	10,029	90,921						
7	0,636	9,079	100,000						

Extraction Method: Principal Component Analysis

Tablo 2.61: Korelasyon Matrisi

	Component	
	1	2
Kitap, gazete veya dergi okumak	0,534	0,232
Spor yapmak	0,685	0,162
TV seyretmek	0,434	-0,353
Sinema ya da tiyatroya gitmek	0,654	0,243
İnternet kullanmak	0,682	-0,177
Üniversiteye Bakış Açıları	-0,043	0,709
Sınavların Öğrencilerin Ders Çalışma Motivasyonları Üzerindeki Etkileri	0,171	-0,522

Extraction Method: Principal Component Analysis.
a 2 components extracted.

Tablo 2.62: Rotasyon Sonrası Korelasyon Matrisi

	Component	
	1	2
Kitap, gazete veya dergi okumak	0,579	-0,067
Spor yapmak	0,702	0,044
TV seyretmek	0,313	0,464
Sinema ya da tiyatroya gitmek	0,696	-0,043
İnternet kullanmak	0,601	0,368
Üniversiteye Bakış Açıları	0,164	-0,691
Sınavların Öğrencilerin Ders Çalışma Motivasyonları Üzerindeki Etkileri	0,012	0,549

Extraction Method: Principal Component Analysis.
Rotation Method: Varimax with Kaiser Normalization.
a Rotation converged in 3 iterations.

Tablo 2.63: Faktörlere İlişkin Korelasyon Matrisi

Component	1	2
1	0,957	0,291
2	0,291	-0,957

Extraction Method: Principal Component Analysis.
Rotation Method: Varimax with Kaiser Normalization.

Sonuçların Yorumlanması:

Yukarıdaki sonuçlara göre 7 sorulu örneğin 2 faktörlü (boyutlu) olduğu görülmektedir. Tablo 2.58 e göre 2 faktör toplam varyansın % 41,9'unu açıklamaktadır. Birinci faktör toplam varyansın % 25,7'sini, ikinci faktör toplam varyansın % 16,2'sini açıklamaktadır.

Her bir soruya ilişkin faktör yükleri aşağıda verilmiştir.

Tablo 2.64: Faktör Analizi Sonuçları

	Faktör Yükleri	
	1	2
Kitap, gazete veya dergi okumak	0,579*	-0,067
Spor yapmak	0,702*	0,044
TV seyretmek	0,313	0,464*
Sinema ya da tiyatroya gitmek	0,696*	-0,043
İnternet kullanmak	0,601*	0,368
Üniversiteye Bakış Açıları	0,164	-0,691*
Sınavların Öğrencilerin Ders Çalışma Motivasyonları Üzerindeki Etkileri	0,012	0,549*

Tablo2.62 ye bakıldığında 7 değişkenden 4 ünün Faktör 1' e önemli yüklemeler yaptığı görülmektedir. Bunlar kitap okumak, spor yapmak, sinema ya da tiyatroya gitmek ve internet kullanmaktır. Bu faktörler öğrencilerin boş zamanlarını değerlendirme şekilleri ile ilgili olduğundan "öğrencilerin katıldıkları sosyal aktiviteler faktörü" olarak isimlendirilebilir. Faktör 2 ye katkıda bulunan değişkenler ise öğrencilerin televizyon başında geçirdikleri süre, öğrencilerin üniversiteye bakış açıları ve deneme sınavlarının öğrencilerin ders çalışma motivasyonları üzerindeki etkileridir. Birinci faktör yani öğrencilerin boş zamanlarını değerlendirme şekilleri ile öğrencilerin başarı durumları arasındaki ilişki bölüm 4.9.1. de, ikinci faktörü oluşturan tüm öğelerin ise önemli sonuçlar doğuracağı düşüncesiyle tamamı ilerleyen bölümlerde gerekli istatistiksel sınama tetkikleri kullanılarak incelenmiştir.

2.4.9.1. Üniversite Sınavlarına Hazırlanan Öğrencilerin Sosyal Aktivitelere Ayırdıkları Süreyle Başarı Durumları Arasındaki İlişki

Elimizde verileri bulunan üniversite sınavlarına hazırlık aşamasındaki öğrencilerin oluşturduğu örneklem üzerinde kitap, gazete veya dergi okumak, spor yapmak, sinema ya da tiyatroya gitmek, internet kullanmak gibi sosyal aktivitelere ayrılan zamanla öğrencilerin başarıları üzerinde yapılan istatistiksel sınamalar sonucunda istatistiksel açıdan anlamlı bir etki tespit edilememiş; çağımızın en moda aktivitelerinden olan interneti kullanarak geçirilen sürenin öğrencilerin başarı durumları üzerindeki etkisi örnek çalışma olarak verilmiştir.

Öğrencilerin İnternette Geçirdikleri Süre İle Başarı Durumları Arasındaki İlişki: Üniversite sınavlarına hazırlanan öğrenciler için internetin, olumlu ya da olumsuz bir etki gösterip göstermediğini ölçmek amacıyla EK 1 de örneği bulunan anket çalışmasında, yılsonunda üniversite sınavına girecek olan 575 adet öğrenciye buldukları yıl içerisinde interneti ne sıklıkla kullandıkları ve dershanedeki deneme sınavlarında kaç puan aldıkları sorulmuş elde edilen verilerden interneti haftada en az bir kere kullanan ve bundan daha seyrek kullananlardan oluşturulan iki grup öğrencinin deneme sınavları puanı ortalamaları ve varyansları aşağıdaki tablodaki gibi belirlenmiştir.

Tablo 2.65: Öğrencilerin İnternette Geçirdikleri Süre İle Başarı Durumları Arasındaki İlişki

	Örneklem sayıları	Ortalamalar	Varyanslar*
İnterneti Haftada En Az Bir Kere Kullanan Üniversite Adayları	$n_1 = 319$	$\bar{X}_1 = 202,45$	$S_1^2 = 634,2541$
İnterneti Haftada En Az Bir Kereden Daha Seyrek Kullanan Üniversite Adayları	$n_2 = 256$	$\bar{X}_2 = 200,78$	$S_2^2 = 468,4069$

*Varyanslar hesaplanırken sınıflı serilerde sınıflandırmadan dolayı olan bilgi kaybının oluşturacağı hatayı önlemek için Sheppard düzeltme faktörü kullanılmıştır.⁶⁰

⁶⁰ Armutlulu, *İşletme İstatistiğine Giriş*, s.93

Alınan örnekler yeterince büyük olduğundan her iki anakütlenin de normal dağıldığını varsayarak anakütle varyanslarının bilinmediği durumlar için kullanılan örneklem ortalamaları farkının dağılımı için Z dağılımını kullanacağız.⁶¹

$$H_0: \mu_1 = \mu_2$$

$$H_1: \mu_1 > \mu_2$$

$$Z_0 = \frac{(\bar{X}_1 - \bar{X}_2)}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

$$Z_0 = \frac{202,45 - 200,78}{\sqrt{\frac{634,2541}{319} + \frac{468,4069}{256}}} = 0,854673$$

$\alpha = 0,05$ olarak alırsak %95 olasılıkla $Z_{1-\alpha} = Z_{0,95} = 1,645$; $Z_0 < 1,645$ olduğuna göre H_0 hipotezi reddedilemez. İnternetin üniversite sınavına hazırlanan öğrencilerin başarıları üzerinde olumlu ya da olumsuz bir etkisi yoktur.

2.4.9.2. Üniversite Sınavlarına Hazırlanan Öğrencilerin Televizyon İzleyerek Geçirdikleri Süre İle Başarı Durumları Arasındaki İlişki

Üniversite sınavlarına hazırlanan öğrenciler için televizyonun bir engel teşkil edip etmediğini ölçmek amacıyla EK 1 de örneği bulunan anket çalışmasında 589 adet yılsonunda üniversite sınavına girecek Lise 3 ya da Mezun grup öğrenciye buldukları yıl içerisinde ne sıklıkla televizyon izledikleri ve dershanedeki deneme sınavlarında kaç puan aldıkları sorulmuş; elde edilen verilerden neredeyse her gün televizyon izleyen ve bundan daha seyrek televizyon izleyenlerden oluşturulan iki grup öğrencinin deneme sınavı puanı ortalamaları ve varyansları aşağıdaki tablodaki gibi belirlenmiştir.

⁶¹ Armutlulu, *İşletme İstatistiğine Giriş*, s.353-354

Tablo 2.66: Öğrencilerin Televizyon İzleyerek Geçirdikleri Süre İle Başarı Durumları Arasındaki İlişki

	Örneklem sayıları	Ortalamalar	Varyanslar*
Her gün Televizyon İzleyen Üniversite Adayları	$n_1 = 230$	$\bar{X}_1 = 202,96$	$S_1^2 = 720,7696$
Daha Seyrek Televizyon İzleyen Üniversite Adayları	$n_2 = 359$	$\bar{X}_2 = 201,17$	$S_2^2 = 445,1824$

*Varyanslar hesaplanırken sınıflı serilerde sınıflandırmadan dolayı olan bilgi kaybının oluşturacağı hatayı önlemek için Sheppard düzeltme faktörü kullanılmıştır.

Alınan örnekler yeterince büyük olduğundan her iki anakütlenin de normal dağıldığını varsayarak anakütle varyanslarının bilinmediği durumlar için kullanılan örneklem ortalamaları farkının dağılımı için Z dağılımını kullanacağız.

$$H_0: \mu_1 = \mu_2$$

$$H_1: \mu_1 > \mu_2$$

$$Z_0 = \frac{(\bar{X}_1 - \bar{X}_2)}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}} = \frac{202,96 - 201,17}{\sqrt{\frac{720,7696}{230} + \frac{445,1824}{359}}} = 0,85559$$

$\alpha = 0,05$ olarak alırsak %95 olasılıkla $Z_{1-\alpha} = Z_{0,95} = 1,645$; $Z_0 < 1,645$ olduğuna göre H_0 hipotezi reddedilemez. Televizyonun üniversite sınavına hazırlanan öğrenciler için olumsuz bir etkisi yoktur.

2.4.9.3. Üniversite Adaylarının Üniversiteye Bakış Açıları İle Başarı Durumları Arasındaki İlişki

Üniversite sınavlarına hazırlanan öğrenciler için üniversitenin ne ifade ettiği ve bununla öğrencilerin başarı durumları arasındaki ilişkiyi ölçmek amacıyla EK 1 de örneği bulunan anket çalışmasında yılsonunda üniversite sınavına girecek Lise 3 ya da Mezun grup öğrencilere üniversitenin onlar için ne ifade ettiği ve dershanedeki deneme sınav sonuçları sorulmuştur. Anket çalışmasında 'Üniversite çevredekilerin istekleri olsun diye gidilmesi gereken yerdir.' cümlesine katılıyorum veya katılmıyorum diyen ve deneme sonuçları elimizde bulunan 462 öğrenci bulunmaktadır. Bu 462 öğrenci bu

cümleye katılıyorum ya da katılmıyorum diye verdikleri cevaplara göre iki gruba ayrılmış ve bu grupların deneme sınavı puanları ortalamaları ve varyansları aşağıdaki tablodaki gibi belirlenmiştir.

Tablo 2.67: Üniversite Adaylarının Üniversiteye Bakış Açıları İle Başarı Durumları Arasındaki İlişki

'Üniversite Çevredekilerin İstekleri Olsun Diye Gidilen Yerdir'	Örneklem sayıları	Ortalamalar	Varyanslar*
Katılıyorum	$n_1 = 46$	$\bar{X}_1 = 212,174$	$S_1^2 = 906,280$
Katılmıyorum	$n_2 = 416$	$\bar{X}_2 = 201,154$	$S_2^2 = 505,332$

*Varyanslar hesaplanırken sınıflı serilerde sınıflandırmadan dolayı olan bilgi kaybının oluşturacağı hatayı önlemek için Sheppard düzeltme faktörü kullanılmıştır.

Alınan örnekler yeterince büyük olduğundan her iki anakütlenin de normal dağıldığını varsayarak anakütle varyanslarının bilinmediği durumlar için kullanılan örneklem ortalamaları farkının dağılımı için Z dağılımını kullanacağız.

$$H_0: \mu_1 = \mu_2$$

$$H_1: \mu_1 > \mu_2$$

$$Z_0 = \frac{(\bar{X}_1 - \bar{X}_2)}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}} = \frac{212,174 - 201,154}{\sqrt{\frac{906,280}{46} + \frac{505,332}{416}}} = 2,40954$$

$\alpha = 0,05$ olarak alırsak %95 olasılıkla $Z_{1-\alpha} = Z_{0,95} = 1,645$; $Z_0 > 1,645$ olduğuna göre H_0 hipotezi reddedilir. Puan ortalamalarından da görüldüğü gibi üniversiteyi istekleri olsun diye gitmenin gerekli olduğu yer olarak gören üniversite adayları daha başarılıdır.

2.4.9.4. Dershanelerde Yapılan Deneme Sınavlarının Üniversite Adaylarının Ders Çalışma Verimliliği Üzerindeki Etkileriyle, Öğrencilerin Başarı Durumları Arasındaki İlişki

Üniversite sınavlarına hazırlanan öğrenciler için dershanelerde yapılan deneme sınavlarının onları nasıl etkilediği ve bununla öğrencilerin başarı durumları arasındaki ilişkiyi ölçmek amacıyla EK 1 de örneği bulunan anket çalışmasında yılsonunda üniversite sınavına girecek Lise 3 ya da Mezun grup öğrencilere deneme sınavlarından sonra ders çalışma verimliliklerinin nasıl değiştiği ve deneme sınav sonuçları sorulmuştur. Anket çalışmasında öğrenciler verdikleri cevaplara göre iki gruba ayrılmışlar ve bu grupların deneme sınavı puanları ortalamaları ve varyansları aşağıdaki tablodaki gibi belirlenmiştir.

Tablo 2.68: Dershanelerde Yapılan Deneme Sınavlarının Üniversite Adaylarının Ders Çalışma Verimliliği Üzerindeki Etkileriyle, Öğrencilerin Başarı Durumları Arasındaki İlişki

	Örneklem sayıları	Ortalamalar	Varyanslar*
Sınavlardan sonra derslerime çalışmaya kaldığım yerden devam ediyorum.	$n_1 = 501$	$\bar{X}_1 = 202,675$	$S_1^2 = 529,099$
Sınavlardan sonra derslerime konsantre olmakta zorlanıyorum, eskisi kadar çalışmıyorum	$n_2 = 125$	$\bar{X}_2 = 196,64$	$S_2^2 = 542,383$

*Varyanslar hesaplanırken sınıflı serilerde sınıflandırmadan dolayı olan bilgi kaybının oluşturacağı hatayı önlemek için Sheppard düzeltme faktörü kullanılmıştır.

Alınan örnekler yeterince büyük olduğundan her iki anakütlenin de normal dağıldığını varsayarak anakütle varyanslarının bilinmediği durumlar için kullanılan örneklem ortalamaları farkının dağılımı için Z dağılımını kullanacağız.

$$H_0: \mu_1 = \mu_2$$

$$H_1: \mu_1 > \mu_2$$

$$Z_0 = \frac{(\bar{X}_1 - \bar{X}_2)}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}} = \frac{202,675 - 196,64}{\sqrt{\frac{529,099}{501} + \frac{542,383}{125}}} = 2,59807$$

$\alpha = 0,05$ olarak alırsak %95 olasılıkla $Z_{1-\alpha} = Z_{0,95} = 1,645$; $Z_0 > 1,645$ olduğuna göre H_0 hipotezi reddedilir. Puan ortalamalarından da görüldüğü gibi sınavlardan sonra ders çalışma verimliliklerinde azalma görülmeyen üniversite adayları daha başarılıdırlar.

SONUÇ:

Başarılı çocuklar, başarılı öğrenciler yetiştirmek tüm ebeveynlerin ve öğretmenlerin en çok istedikleri şeydir. Bu sebeple öğrencilerimize ve çocuklarımıza onları eğitirken yaşantımız boyunca öğrenebildiğimiz en değerli, en doğru ve en önemli bilgileri verir; onların derslerine motive olmaları ve daha çok ders çalışmaları için elimizden geleni yaparız. Ancak bu tez çalışmasında görülmüştür ki öğrencilerimizin başarılı olmasının öğrencilerden kaynaklanmayan nedenleri de vardır. Bunlar teoriler halinde ortaya koyulup yapılan anket çalışmalarından elde edilen verilerle çeşitli istatistiksel yöntemlerle savunulmuştur. Bunu yaparken önce anket verileriyle tanımlayıcı istatistik kullanarak, gerektiği yerlerde tablo ve grafikler yardımıyla veriler düzenlenip kitle özetlenmiş, sonra da vardamalı (çıkarımsal) istatistik kullanarak Ki-Kare Bağımsızlık Sınaması, Anova Sınamaları, Z ve T Dağılımları ile parametrelerle ilgili savların doğruluğunu araştırılmıştır. Öğrencilerin başarılarını etkileyebilecek ilk bakışta görülemeyecek diğer faktörler ise SPSS ile faktör analizi yardımıyla değişken sayıları azaltıldıktan sonra istatistiksel sınama tekniklerine tabi tutulmuştur. Yapılan uygulamalar sonucunda elde edilen bulgular aşağıdaki gibidir:

- Üniversite sınavına dershaneye giderek ya da özel ders alarak hazırlanan öğrenciler, dershane ya da özel ders yardımı almadan hazırlanan öğrencilerden daha başarılıdırlar.
- Hem özel ders alıp hem dershaneye giderek üniversite sınavına hazırlanan öğrencilerin başarılarıyla sadece dershaneye giderek hazırlanan öğrencilerin başarıları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir.
- Dershanenin üniversite sınavındaki başarıya katkısı vardır ancak özel dersin, üniversite sınavında alınacak puana istatistiksel olarak önemsenecek büyüklükte bir katkısı yoktur.
- Öğrencilerin, dershane deneme sınavlarındaki aldıkları puanlarla üniversite sınavındaki aldıkları puanların birbiriyle ilişkilidir.
- Öğrencilerin eğitim gördüğü lisenin türünün, üniversite sınavında alacağı puanı etkilediği sonucuna varılmıştır. Üniversitelere giriş sınavında Anadolu ya da Fen Liselerinden mezun olan öğrenciler Meslek ya da Düz Liselerden mezun olan öğrencilere göre daha büyük başarı elde etmektedirler.

- Öğrencilerin, okuldaki başarı durumu ile üniversite sınavındaki başarı durumu arasında bir ilişki bulunamamıştır.
- Öğrencilerin aile yapısıyla (anne ve babanın sağ ya da ölü olması, boşanmış ya da birlikte olmaları) üniversite sınavındaki başarı durumu arasında bir ilişki bulunamamıştır.
- Öğrencilerin babalarının eğitim durumu ile öğrencinin ÖSYS deki başarı durumu arasında bir ilişki bulunamamış ancak annelerinin eğitim durumu ile öğrencinin başarı durumu arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Annenin eğitim seviyesi yükseldikçe öğrencilerin başarıları artmaktadır.
- Öğrencilerin ailelerinin gelir düzeyleriyle ÖSYS' deki başarıları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.
- Öğrencilerin ailelerinden aldıkları harçlık miktarlarıyla ÖSYS' deki başarıları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.
- Öğrencilerin evlerinde kendilerine ait bir odanın varlığıyla ÖSYS' deki başarıları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.
- İnternetin üniversite sınavına hazırlanan öğrenciler için olumlu ya da olumsuz bir etkisi bulunamamıştır.
- Televizyonun üniversite sınavına hazırlanan öğrenciler için olumsuz bir etkisi bulunamamıştır.
- Üniversiteyi çevredekilerin istekleri olsun diye gitmenin gerekli olduğu yer olarak gören üniversite adayları, üniversite sınavında daha yüksek puan alabilmektedirler.
- Dershanelerde yapılan deneme sınavlarından sonra ders çalışma verimliliklerinde azalma görülmeyen üniversite adayları sınavda daha yüksek puanlar almaktadırlar.

Başarı birçok öğenin birleşmesiyle ortaya çıkabilecek, düşünüldüğünden çok daha karmaşık bir yapıya sahiptir. Öğrencilerimizin üniversitelere giriş sınavlarında daha başarılı olmalarını sağlamak için onların daha başarılı liselerde eğitim almalarını sağlamalı, bunun yeterli olmadığı durumlarda da onları dershaneye göndermeli ancak başarı ya da başarısızlıklarının nedenlerini çok televizyon izlemeleri ya da internette harcadıkları zamanlarda aramamalıyız. İnternet ya da televizyon öğrencilerimizin ders çalışmak istemedikleri zamanları doldurmak için kullandıkları faktörlerden yalnızca bazılarıdır.

Uygulamalar sonucunda görülmüştür ki üniversiteyi kendi geleceklere için gidilen bir yer olarak değil de çevredekilerin istekleri olsun diye gidilen bir yer olarak gören yani diğer gruba kıyasla daha az sınavı kazanamama kaygısı yaşayan üniversite adayları daha yüksek puanlar alabilmektedirler. Normal düzeydeki kaygının çalışmaya istek duyma performans artırma konusunda öğrenciye yardımcı bir etkisi bulunurken, yüksek derecedeki kaygı öğrencilerin dikkatini dağıtmakta, potansiyelini etkisiz duruma getirmektedir.⁶² Yine bu nedendir ki daha az başaramama kaygısı duyan ve dolayısıyla dershanelerdeki deneme sınavlarından sonra kendilerini tekrar ders çalışmaya motive edebilen öğrencilerimiz daha başarılı olmaktadır.

Öğrencilerin üniversitelere giriş sınavında daha yüksek puanlar alabilmesine yardımcı olmak için eğitimciler ve ebeveynler mümkün olduğunca, öğrencilere bu sınava hazırlanma sürecinde psikolojik destek sağlamalı, onların bu sıkıntılı dönemlerinde yanlarında olmalı ve onları olumlu yönde yönlendirmeleri gerekmektedir. İdeal ve psikolojik yönden rahat bir öğrenme ve çalışma ortamı öğrencinin başarısını artıracak; her bir genç kendi kapasite ve yeteneğine uygun bir yüksek öğrenim kurumuna girebilecektir.⁶³

Bu tez çalışması yapılırken hedeflerden bir tanesi de bugünkü ve gelecek nesillerdeki öğrencilerin başarılarına katkı sağlamak ve bu konuda çalışma yapmak isteyen araştırmacılara referans olmaktır. Ancak anket çalışmalarının çok zaman alması ve maddi kaynakların yetersizliğinden dolayı kısıtlı bir kitleye ulaşılabilmektedir. Bu nedenle tez çalışmasında sınanılan hipotezler kesin yargılar ifade etmemekle birlikte; umuyoruz ki uygulamalar sonucundaki bulgular ebeveynlere ve eğitim bilimcilere öğrencilerimizin üniversitelere giriş sınavlarındaki başarılarını arttırabilme konusunda yön çizecektir.

⁶² *Liselere Giriş Sınavlarına Hazırlık Rehberi*,
http://www.legese.com/default.asp?cmd=500545485575565&page_type=235&view_type=235&menu_id=260&focus_id=275&part_id=235&page=10&i=21, (2 Mart 2008)

⁶³ *Çocuk, genç ve aile psikiyatrisi*,
<http://www.cocukale.com/Moduller/Makaleler/MakaleIndex.aspx?Kodal=5&KS=200832202223218>,
(2 Mart 2008)

EKLER

EK:1 ARAŞTIRMA ANKET FORMU 1

Sevgili Öğrenciler,

Bu anket sorularına vereceğiniz cevaplar bilimsel bir araştırmada kullanılacak olup tüm bu çalışmalar sizlerin ve sizden sonra gelecek öğrencilerin daha kaliteli bir eğitim alması için yapılmaktadır. Bundan dolayı tüm soruları dikkatli ve sizlere olan güvenimizi dikkate alarak doğru bir şekilde cevaplamanızı bekliyoruz.

<input type="radio"/> Lise 1	<input type="radio"/> sayısal
<input type="radio"/> Lise 2	<input type="radio"/> E.A.
<input type="radio"/> Lise 3	<input type="radio"/> sözel
<input type="radio"/> Mezun	<input type="radio"/> Diğer

1. Doğum Tarihiniz:.....

2. Cinsiyetiniz Nedir?

Bayan Erkek

3. Anne ve babanızın eğitim durumları ile ilgili uygun olan kutuları doldurunuz.

BABA		ANNE	
<input type="radio"/>	Okur-yazar veya ilkokul mezunu	<input type="radio"/>	Okur-yazar veya ilkokul mezunu
<input type="radio"/>	Ortaokul mezunu	<input type="radio"/>	Ortaokul mezunu
<input type="radio"/>	Lise mezunu	<input type="radio"/>	Lise mezunu
<input type="radio"/>	Yüksekokul mezunu	<input type="radio"/>	Yüksekokul mezunu
<input type="radio"/>	Üniversite mezunu ya da daha üzeri	<input type="radio"/>	Üniversite mezunu ya da daha üzeri

4. Babanızın mesleği aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Esnaf, Zanaatkâr (terzi, dokumacı, demirci,...)
- b) Tüccar, Sanayici
- c) Avukat, Doktor, Mühendis, Öğretmen, Memur, Subay, Emekli
- d) İşçi, Boyacı, Bekçi, Şoför, Odacı, Ayakkabı tamircisi, Seyyar satıcı
- e) Diğer:

5. Annenizin mesleği aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Ev hanımı
- b) Esnaf, Zanaatkâr
- c) Avukat, Doktor, Mühendis, Öğretmen, Memur, Hemşire, Emekli
- d) İşçi
- e) Diğer:.....

6. Aşağıdaki seçeneklerden size uygun olanı işaretleyiniz?

- a) Annem ve babam vefat ettiler
- b) Annem hayatta, babam öldü.
- c) Babam hayatta, annem öldü.
- d) Annemle babam hayattalar ancak ayrı yaşıyorlar.
- e) Annemle babam hayattalar ve birlikteler

7. Kendinizle birlikte kaç kardeşiniz:.....

8. Evde toplam kaç kişi yaşıyorsunuz:.....

9. Ailenizin oturduğu ev kaç odalıdır:.....

10. Evde kendinize ait bir odanız var mı?

Var

Yok

11. Ailenizin aylık gelirinin tamamı aşağıdakilerden hangisidir?

- a) 300-500 YTL arası
- b) 500-1000 YTL arası
- c) 1000-1500 YTL arası
- d) 1500-2000 YTL arası
- e) 2000-4000 YTL arası
- f) 4000 YTL veya daha üzeri

12. Ailenizin sahip olduğu maddi varlıklar var ise bunları işaretleyiniz.
(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)

- a) Ev
- b) Otomobil
- c) Arsa
- d) Yazlık
- e) Dükkan
- f) İki otomobil
- g) İki ya da daha fazla sayıda ev

13. Tüm ihtiyaçlarınız karşılandıktan sonra ayrıca haftalık kaç lira harçlık alıyorsunuz?

- a) 5 YTL ya da daha az
- b) 6-10 YTL arası
- c) 11-20 YTL arası
- d) 21-30 YTL arası
- e) 31-50YTL arası
- f) 50 YTL ya da daha fazla

14. Hangi semtte ikamet ediyorsunuz:.....

15. Okuduğunuz ya da mezun olduğunuz lise, hangi il ve hangi semtte bulunmaktadır:.....

16. Okuduğunuz ya da mezun olduğunuz lisenin türü aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Meslek Lisesi
- b) Düz lise
- c) Özel Lise
- d) Süper Lise
- e) Anadolu Lisesi
- f) Fen Lisesi

17. Okuduğunuz ya da mezun olduğunuz lisedeki başarı notunuz 100 üzerinden aşağıdakilerden hangisidir?

- a) 40-50 arasında
- b) 51-60 arasında
- c) 61-70 arasında
- d) 71-85 arasında
- e) 86-100 arasında

18. Okuduğunuz ya da mezun olduğunuz lisedeki eğitim kalitesini nasıl buluyorsunuz?

- Kesinlikle yeterli Yeterli Fikrim Yok Yetersiz Kesinlikle Yetersiz

19. Bu öğretim yılında herhangi bir dersaneye devam ediyor musunuz?

- Evet Hayır

20. Eğer dersaneye gidiyorsanız, dersanedeki almış olduğunuz eğitimin kalitesini nasıl buluyorsunuz?

- Kesinlikle Yeterli Yeterli Fikrim Yok Yetersiz Kesinlikle Yetersiz

21. Eğer dersaneye gidiyorsanız, dersanedeki kendi bölümünüzden aldığınız puanlar genelde aşağıdaki aralıklardan hangisinde bulunmaktadır?

- a) 200 veya daha altında
- b) 200-240 arası
- c) 240-280 arası
- d) 280 ve daha üzerinde

22. Dersanede katılmış olduğunuz sınavlar sizin ders çalışmadaki verimliliğiniz üzerinde aşağıdaki etkilerden hangisini yapıyor?

- a) Hiçbir şey değişmiyor sınavdan önce kaldığım şekilde devam ediyorum.
- b) Sınavlarda eksik olduğum konuları tespit edip onlara yoğunlaşıyorum.
- c) Puanımı yetersiz görüp çok daha fazla çalışıyorum.
- d) Moralem çok bozuluyor, bir süre derslerime konsantre olmakta zorlanıyorum.
- e) Puanımın bu dönem için yeterli olduğunu düşünüyorum, çalışmayı bırakıyorum.

23. Dersanede haricinde haftada ortalama kaç saat özel ders alıyorsunuz?

- a) Hiç
- b) 1-5 arası
- c) 5-10 arası
- d) 10-15 arası
- e) 15 veya daha üzeri

Aşağıdaki soruları cevaplarken tablolardaki numaralandırmalar şu şekildedir:		
1-Kesinlikle katılmıyorum	2-Katılmıyorum	3-Fikrim Yok
4-Katılıyorum	5-Kesinlikle Katılıyorum	

24. Bir dersane ya da okul sizin için aşağıdakilerden hangisini ifade ediyor?

	Okul					Dershane				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
Arkadaşlarımı görmek için gidiyorum	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Geleceğim için gidiyorum	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Ailemin baskısıyla gidiyorum	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Arkadaşlarım gittiği için mecburen gidiyorum	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

25. Üniversiteye hazırlanırken ne gibi sorunlar yaşıyorsunuz?

	1	2	3	4	5
Ekonomik sorunlar	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Ailevi sorunlar	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Psikolojik sorunlar	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Sağlık problemleri	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Arkadaşlarla ilgili sorunlar	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

26. Üniversite sizin için ne ifade ediyor?

	1	2	3	4	5
Çevredekilerin istekleri olsun diye gitmenin gerekli olduğu yer	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Ortamin ve sosyal aktivitelerin çok yoğun olduğu bir yer.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Diploma sahibi olmak için gidilen bir yer	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
İyi bir meslek sahibi olmak için gidilmenin gerekli olduğu yer.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

27. Üniversiteye girebilmek için;

	1	2	3	4	5
Sınav yapılması doğru	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Dersaneye gitmek şart	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Özel ders almak şart	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Lisede çok iyi bir eğitim almak gerekli	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Planlı çalışmak yeterli	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Ailede üniversite mezunu en az bir kişinin olması gerek	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

28. ÖSYS ile ilgili görüşleriniz;

	1	2	3	4	5
Alternatifi olana kadar iyi bir sistem	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Bazı değişiklikler yapılırsa iyi bir sistem	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Kaldırılması gereken bir sistem	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Tek aşamalı olmaması gereken bir sistem	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Fırsat eşitliğinin olmadığı bir sistem	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

29. Boş zamanlarınızı değerlendirirken aşağıdaki faaliyetleri ne sıklıkla yapıyorsunuz?

	Neredeyse Her gün	Birkaç Günde bir	Haftada bir	Ayda bir	Fırsat Buldukça	Hiç
Kitap, gazete veya dergi okumak	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Spor yapmak	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
TV seyretmek	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Sinema ya da tiyatroya gitmek	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
İnternet kullanmak	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

30. Herhangi bir sosyal aktiviteye katıldıktan sonra dersleriniz üzerindeki motivasyonunuz nasıl değişiyor?

	1	2	3	4	5
Düzenim bozuluyor, tekrar eski haline dönebilmem zaman alıyor	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Hiçbir şey değişmiyor, derslerime kaldığım yerden devam ediyorum	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Dinlenmiş olmanın etkisiyle eskisinden daha verimli çalışıyorum.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

EK:2 ARAŞTIRMA ANKET FORMU 2

Sevgili Öğrenciler,

Bu anket sorularına vereceğiniz cevaplar bilimsel bir araştırmada kullanılacak olup tüm bu çalışmalar sizlerin ve sizden sonra gelecek öğrencilerin daha kaliteli bir eğitim alması için yapılmaktadır. Bundan dolayı tüm soruları dikkatli ve sizlere olan güvenimizi dikkate alarak doğru bir şekilde cevaplamanızı bekliyoruz.

1. Cinsiyetiniz Nedir?

Bayan Erkek

2. Ailenizin aylık gelirinin tamamı aşağıdakilerden hangisidir?

- a) 300-500 YTL arası
- b) 500-1000 YTL arası
- c) 1000-1500 YTL arası
- d) 1500-2000 YTL arası
- e) 2000-4000 YTL arası
- f) 4000 YTL veya daha üzeri

2. Mezun olduğunuz lisenin türü aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Meslek Lisesi
- b) Düz lise
- c) Özel Lise
- d) Süper Lise
- e) Anadolu Lisesi
- f) Fen Lisesi

3. Mezun olduğunuz lisedeki başarı notunuz 100 üzerinden aşağıdakilerden hangisidir?

- a) 40-50 arasında
- b) 51-60 arasında
- c) 61-70 arasında
- d) 71-85 arasında
- e) 86-100 arasında

5. Bu öğretim yılında herhangi bir dersaneye devam ettiniz mi?

Evet Hayır

6. Eğer dersaneye gittiyseniz, dersanede kendi bölümünüzden aldığınız ham puanlar genellikle son dönemde aşağıdaki aralıklardan hangisinde bulunmaktadır?

- a) 185 veya daha altında
- b) 185-210 arası
- c) 210-230 arası
- d) 230-250 arası
- e) 250 -270
- f) 270 ve daha üzerinde

<input type="radio"/> sayısal
<input type="radio"/> E.A.
<input type="radio"/> sözel
<input type="radio"/> Diğer

7. 2007 ÖSYS de kendi bölümünüzden aldığınız ham puan aşağıdaki aralıklardan hangisinde bulunmaktadır?

- a) 185 veya daha altında
- b) 185-210 arası
- c) 210-230 arası
- d) 230-250 arası
- e) 250 -270
- f) 270 ve daha üzerinde

8. 2007 ÖSYS ye okuldan size eklenen ek puan kaçtır?.....

9. Dersane haricinde hiç özel ders aldınız mı?

- Evet Hayır

KAYNAKÇA

Kitaplar

Elmacioğlu, Tuncer. **Başarıda Aile Faktörü**. 8.Basım. İstanbul: Hayat Yayıncılık, 2004.

Baltaş, Acar. **Üstün Başarı**. 23.Basım. İstanbul: Remzi Kitabevi, 2005

Armutlulu, İsmail Hakkı. **İşletme İstatistiğine Giriş**. 2. Basım. İstanbul: Alfa Basım Yayım, 2004

Armutlulu, İsmail Hakkı. **İşletmelerde Uygulamalı İstatistik**. 1. Basım. İstanbul: Alfa Basım Yayım, 2000

Ural, Ayhan ve İbrahim Kılıç. **Bilimsel Araştırma Süreci ve SPSS ile Veri Analizi**. Ankara: Detay Yayıncılık, 2005, s.253

Milli Eğitim Bakanlığı. **Eğitimde Kalite Yönetimi El Kitabı**. Ankara, 2005

Yıldız, Nevruz. "Çocukların Okul Başarısında Çevresel ve Ailevi Faktörlerin Rolü", **Yüksek Lisans Tezi**. Marmara üniversitesi

Özgüven, İbrahim Ethem. "Eğitsel ve Sosyoekonomik Faktörler Açısından Üniversiteye Giriş Sorunu", **Doçentlik Tezi**. Hacettepe Üniversitesi-Sosyal ve İdari Bilimler Fakültesi- Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bilim Dalı

Yaylacı, A. Faruk. " Toplam Kalite Yönetimi ve Eğitim", Afyon Kocatepe Üniversitesi, Türkiye Sanal Eğitim Bilimleri Kütüphanesi.
<http://www.egitim.aku.edu.tr/afyayla1.htm>.(1 Kasım 2007)

Aksoy, Hasan Hüseyin ve Doğan Deniz. "*Eğitimde Toplam Kalite Yönetimi*", 2005. A.Ü.Eğitim Bilimleri Fakültesi, Ankara

Yıldız, Gültekin. "Eğitimde Toplam Kalite Yönetimi", Sakarya Üniversitesi, İ.İ.B.F. İşletme Bölümü.

Sürelî Yayınlar

Çetinkaya, Yalçın. "Bir Manipülasyon Aracı Olarak Medya". **Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi**. Sayı:57

Aydoğanolu, Erkan. "Eğitimde Toplam Kalite Yönetimi Aldatmacası", **Eğitim Sen Yayınları**. İkinci baskı, Kasım 2003, Ankara.

Çaralan, S. "Eğitim Alanında TKY ve Amacı". **Özgürlük Dünyası Dergisi**. Sayı.126, Ekim 2002.

Altundağ, Şule. "Özel Ders Dolarize Oldu". **Aksiyon Haftalık Haber Dergisi**. Sayı.511, 2004

Pamuk, Mürvet. "Öğrencilerin Öğretim Üyesini Değerlendirmesine Ait Bir Uygulama", *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Ekonometri ve İstatistik Dergisi*. 2005, Sayı:1. <http://eidergisi.istanbul.edu.tr/sayi1/ueis1m4.pdf> (5 Nisan 2008).

Dündar, Can. "ÖSS 'nin Gösterdiği", *Milliyet Gazetesi*. 22 Ağustos 2002. <http://www.milliyet.com/2002/08/27/yazar/dundar.html> (24 Kasım 2007).

"Avcı: ÖSYM milyonları haraca kesiyor", *Milliyet Gazetesi*. 14 Şubat 2007. <http://egitim.milliyet.com.tr/Haber.aspx?HaberNo=4541> (10 Kasım 2007).

"Yüksek öğretim kurumlarına giriş", *Milliyet Haber*. 2006. <http://egitim.milliyet.com.tr/Haber.aspx?HaberNo=3977> (15 Kasım 2007).

"ÖSYM' nin üniversite sınavları geliri 64 milyon YTL", *Milliyet Gazetesi*. 3 Mart 2007. <http://egitim.milliyet.com.tr/Haber.aspx?HaberNo=4618> (10 Kasım 2007).

"ÖSS tahminen 3 sene içinde kalkar", *Milliyet Gazetesi*. 23 Haziran 2007. <http://egitim.milliyet.com.tr/Haber.aspx?HaberNo=5011> (10 Kasım 2007).

"Öğretmenlere göre dershanesiz ÖSS mümkün değil", *Milliyet Haber*. 20 Aralık 2006. <http://egitim.milliyet.com.tr/Haber.aspx?HaberNo=4377> (10 Kasım 2007).

Diğer Yayınlar

Esenler İlçe Milli Eğitim Şube Müdürü. "Esenler İlçesi Okullarındaki Son Dönemlerde Başarılan Değişiklikler", **Aday Öğretmenlere Hizmet İçi Eğitim Semineri**. İstanbul, Kasım 2006.

" ÖSS Kalkıyor mu? ", *Mynet Haber*. 9 Ekim 2007.
http://haber.mynet.com/detail_news/?type=Science&id=X1191912838171&date=09Ekm2007 (10 Kasım 2007).

Eğitimde Toplam Kalite projesinin iç yüzü. 2005.
<http://www.egitimsen.org.tr/index.php?eylem=arama> (4 Aralık 2007).

Mucit Öğrenciler. 2007.
<http://egitim.milliyet.com.tr/Haber.aspx?HaberNo=4755>. (5 Mayıs 2007).

Ceza evine giren 17 mahkûmun ÖSS başarısı. 2006.
<http://egitim.milliyet.com.tr/Haber.aspx?HaberNo=3461>, (5 Mayıs 2007).

Mahkûm kızın ÖSS zaferi. 2006.
<http://egitim.milliyet.com.tr/Haber.aspx?HaberNo=3431> (5 Mayıs 2007).

Sınavlar Bize Ne Yapıyor?
<http://egitim.milliyet.com.tr/Haber.aspx?HaberNo=3242> (15 Kasım 2007).

ÖSS Kalp Hastalıklarına Zemin Hazırlıyor. 2007.
http://www.haber7.com/haber.php?haber_id=230704 (24 Kasım 2007).

Yeni ÖSS sistemi. 2006. <http://www.hafif.org/ara/%C3%B6ss> (24 Kasım 2007).

ÖSS amacına hizmet etmiyor. 2006.
<http://egitim.milliyet.com.tr/Haber.aspx?HaberNo=2583> (15 Kasım 2007)

1 Japon'a 25 kitap, 1 kitaba 6 Türk. 2006.
<http://egitim.milliyet.com.tr/Haber.aspx?HaberNo=3424> (15 Kasım 2007).

Televizyon Beyne Zarar Veriyor. 2008.
<http://haber.mynet.com/detay/saglik/Televizyon> (1Şubat 2008).

Liselere Giriş Sınavlarına Hazırlık Rehberi.
http://www.legese.com/default.asp?cmd=500545485575565&page_type=235&view_type=235&menu_id=260&focus_id=275&part_id=235&page=10&i=21 (2 Mart 2008)

Çocuk, genç ve aile psikiyatrisi.
<http://www.cocukaile.com/Moduller/Makaleler/MakaleIndex.aspx?Kodal=5&KS=20083202223218> (2 Mart 2008)

Ardıç, Kadir. "Eğitimde Toplam Kalite Yönetimi",
http://www.bilgiyonetimi.org/cm/pages/mkl_gos.php?nt=501, (1 Kasım 2007)